

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

**ΣΧΟΛΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΙ
ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ**

**ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

**ΕΤΗΣΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2022-2023**

ΑΘΗΝΑ, ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2025

Σύνθεση της Ομάδας Εσωτερικής Αξιολόγησης (ΟΜ.Ε.Α.) του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης:

Η Ομάδα Εσωτερικής Αξιολόγησης (ΟΜ.Ε.Α.) του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης, η οποία ορίστηκε στην υπ' αριθμ. Συνέλευση του Τμήματος 167/05-10-2023, συνίσταται από τους:

- Ζμπάινο Δημήτριο, Αναπληρωτή Καθηγητή, Πρόεδρο της ΟΜ.Ε.Α.
- Δέσποινα Σδράλη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, μέλος της ΟΜ.Ε.Α.
- Κωστάκη Ιωάννη, Επίκουρο Καθηγητή, μέλος της ΟΜ.Ε.Α.
- Εκπρόσωπο φοιτητών: Δεν έχει οριστεί και
- Καραμέτου Παναγιώτα, μέλος Ε.ΔΙ.Π. του Τμήματος, υποστηρικτικό μέλος της ΟΜ.Ε.Α.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

A.1 Η διαδικασία της εσωτερικής αξιολόγησης

Στόχος της εσωτερικής αξιολόγησης είναι να εξαχθούν συμπεράσματα για το βαθμό επίτευξης των στόχων που έχουν τεθεί στους διάφορους τομείς ακαδημαϊκής δράσης του Τμήματος. Η συλλογή και η επεξεργασία των δεδομένων που παρουσιάζονται παρακάτω στοχεύει στον εντοπισμό των τομέων με ικανοποιητικές και λιγότερο ικανοποιητικές επιδόσεις, στην ανάλυσή τους και στην ανάληψη δράσεων για περαιτέρω βελτίωση.

A.2 Περιγραφή και ανάλυση της διαδικασίας εσωτερικής αξιολόγησης στο Τμήμα

Η διαδικασία εσωτερικής αξιολόγησης στο Τμήμα Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης είναι ένας ετήσιος, συστηματικός κύκλος που στοχεύει στην αξιολόγηση των επιδόσεων και στον εντοπισμό τομέων βελτίωσης. Ξεκινά με τη συλλογή δεδομένων από πηγές όπως ερωτηματολόγια (από φοιτητές και διδάσκοντες/ουσες), εσωτερικές αναφορές, συστήματα διαχείρισης επιδόσεων και αξιολογήσεις από εξωτερικούς φορείς. Στη συνέχεια, τα δεδομένα αναλύονται χρησιμοποιώντας ποσοτικές μεθοδολογίες (στατιστικές αναλύσεις, benchmarking) και ποιοτικές προσεγγίσεις (συνεντεύξεις, ομάδες εστίασης), ενώ τα ευρήματα οδηγούν στη διαμόρφωση σχεδίων δράσης για τη βελτίωση της διδασκαλίας, της έρευνας και της κοινωνικής προσφοράς του τμήματος. Η συνεργασία με άλλες ακαδημαϊκές μονάδες και εξωτερικούς φορείς ενισχύει τη διαφάνεια, την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και την επίτευξη των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης και ακαδημαϊκής αριστείας. Η διαδικασία εσωτερικής αξιολόγησης στο Τμήμα Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης είναι ένας ετήσιος, συστηματικός κύκλος που στοχεύει στην αξιολόγηση των επιδόσεων και στον εντοπισμό τομέων βελτίωσης. Ξεκινά με τη συλλογή δεδομένων από πηγές όπως ερωτηματολόγια (από φοιτητές και διδάσκοντες/ουσες), εσωτερικές αναφορές, συστήματα διαχείρισης επιδόσεων και αξιολογικές κρίσεις από εξωτερικούς φορείς. Τα ευρήματα οδηγούν στη διαμόρφωση σχεδίων δράσης για τη βελτίωση της διδασκαλίας, της έρευνας και της κοινωνικής προσφοράς του τμήματος.

A.3 Ανάλυση των θετικών στοιχείων και των δυσκολιών που παρουσιάστηκαν κατά τη διαδικασία της εσωτερικής αξιολόγησης

Κατά τη διάρκεια της εσωτερικής αξιολόγησης, τα ερωτηματολόγια αποτέλεσαν το βασικό εργαλείο συλλογής δεδομένων, προσφέροντας σημαντικά οφέλη. Συγκεκριμένα τα ερωτηματολόγια διευκόλυναν τη συγκέντρωση ποσοτικών δεδομένων με ταχύτητα και αποτελεσματικότητα, επιτρέποντας τη σύγκριση μεταξύ διαφόρων ομάδων και χρονικών περιόδων, ενώ η δομημένη τους μορφή βοήθησε στην αναγνώριση των δυνατών σημείων και των τομέων που χρήζουν βελτίωσης. Ωστόσο, η χαμηλότερη του αναμενομένου ανταπόκριση, κυρίως από τους φοιτητές/τριες επηρέασε αρνητικά την αξιοπιστία και την αντικειμενικότητα των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης. Συνολικά, ενώ τα ερωτηματολόγια παραμένουν ένα πολύτιμο εργαλείο στην εσωτερική αξιολόγηση, η διαδικασία ανέδειξε την ανάγκη για βελτιώσεις στον σχεδιασμό και τη διανομή τους, καθώς και για την ενσωμάτωση

συμπληρωματικών μεθοδολογικών εργαλείων, προκειμένου να διασφαλιστεί μια ολοκληρωμένη και ακριβής καταγραφή των αντιλήψεων όλων των ενδιαφερόμενων μερών.

A.4 Προτάσεις του Τμήματος για τη βελτίωση της διαδικασίας

Οι προτάσεις του Τμήματος για τη βελτίωση της διαδικασίας αξιολόγησης επικεντρώνονται στην ενίσχυση της ενημέρωσης και της ευαισθητοποίησης, καθώς και στη διαλειτουργικότητα και τη συνεργασία. Συγκεκριμένα, προτείνεται η διοργάνωση σεμιναρίων και εργαστηρίων για το διδακτικό προσωπικό, τους φοιτητές/τριες και τα μέλη της κοινότητας, ώστε να κατανοήσουν τα οφέλη της αξιολόγησης και να συμμετέχουν ενεργά στη διαδικασία της αποτίμησης αλλά και στα σχέδια δράσης για βελτίωση. Επιπλέον, η συνεργασία με άλλες ακαδημαϊκές μονάδες και εξωτερικούς φορείς θα διευκολύνει την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και θα βελτιώσει την αντικειμενικότητα των αποτελεσμάτων, συμβάλλοντας σε μια πιο αποτελεσματική και διαφανή διαδικασία αξιολόγησης.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Β.1 Φυσιογνωμία του Τμήματος

- **Β.1.1 Αποστολή, στόχοι και σκοποί του Τμήματος**

Το Τμήμα Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης (πρώην Τμήμα Οικιακής Οικονομίας και Οικολογίας) λειτουργεί από το 1993 και έχει ως αποστολή την καλλιέργεια και την προαγωγή της επιστήμης της βιωσιμότητας, λαμβάνοντας υπόψη ότι η οικογένεια, η οποία αποτελεί τον κύριο καταναλωτή

φυσικών πόρων, αλληλεπιδρά με το οικονομικό, κοινωνικό και πολιτιστικό της περιβάλλον, έτσι ώστε όχι μόνο να εξασφαλίζεται η ικανοποίηση των αναγκών της, αλλά να διασφαλίζεται και η ικανότητα των μελλοντικών γενεών να εξασφαλίζουν τις δικές τους ανάγκες. Ειδικότερα, αντικείμενο του Τμήματος αποτελεί η εκπαίδευση και η προώθηση της διεπιστημονικής έρευνας με στόχο την προαγωγή της Βιώσιμης Ανάπτυξης καθώς και των Εφαρμοσμένων Πτυχίων της Οικονομίας που άπτονται της βιωσιμότητας. Οι βασικοί στόχοι των σπουδών στο Τμήμα:

- Προώθηση της επιστημονικής γνώσης και της έρευνας σε αντικείμενα που αφορούν στην Οικονομία και Βιώσιμη Ανάπτυξη, στην οργάνωση και λειτουργία της οικογένειας, καθώς και τη διαχείριση του φυσικού και πολιτισμικού περιβάλλοντος.
- Εκπαίδευση των φοιτητών σε τομείς του συνόλου της οικονομικής δραστηριότητας, ώστε να μπορούν να αξιοποιούν τους κοινωνικούς, φυσικούς και πολιτιστικούς πόρους, προκειμένου να συμβάλλουν στην οικονομική ανάπτυξη με γνώμονα την **ποιότητα ζωής**. Η έννοια του όρου ποιότητα ζωής άπτεται όλου του φάσματος των συνθηκών της ζωής και των τομέων δραστηριοποίησης των μελών μιας οικογένειας που αφορούν στην οικονομική διαχείριση, στην καταναλωτική συμπεριφορά, στη διατροφή, στις διαπροσωπικές και κοινωνικές σχέσεις, στη διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος, της πολιτισμικής κληρονομιάς κ.ά., οι οποίοι συμβάλλουν στη διασφάλιση της σωματικής και ψυχικής τους υγείας.
- Παροχή ψυχοπαιδαγωγικής εκπαίδευσης για την απόκτηση Παιδαγωγικής και Διδακτικής Επάρκειας, η οποία θα καταστήσει τους αποφοίτους του Τμήματος ικανούς να αναλάβουν τη διδασκαλία, σε δημόσια ή ιδιωτικά σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, μαθημάτων σχετικών με τα γνωστικά αντικείμενα του Τμήματος.

Η Αποστολή και οι Στόχοι τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης είναι αναρτημένοι στον παρακάτω σύνδεσμο: [Αποστολή και Στόχοι Τμήματος](#)

- **Β.1.2 Διοίκηση, σύνθεση και λειτουργία των οργάνων**

Το Τμήμα Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης έχει ενταχθεί στη [Σχολή Περιβάλλοντος, Γεωγραφίας και Εφαρμοσμένων Οικονομικών](#) που ιδρύθηκε με το [ΠΔ 77/2013](#) με τα ακόλουθα όργανα:

α) **Κοσμήτορα,**

β) **Κοσμητεία,**

γ) **Συνέλευση Σχολής**, η οποία συγκροτείται κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 29 και ασκεί τις αρμοδιότητες της Συνέλευσης Τμήματος του άρθρου 30.

Το Τμήμα έχει τα ακόλουθα όργανα:

α) **Συνέλευση,**

β) **Πρόεδρο,**

γ) **Αντιπρόεδρο.**

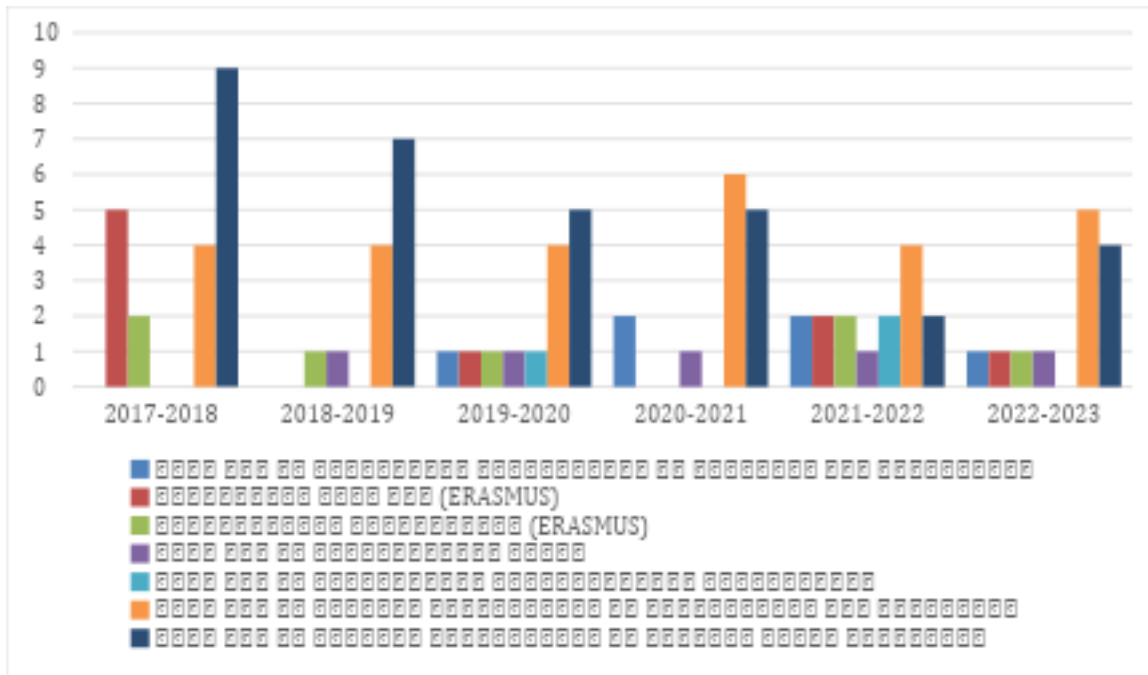
Η Συνέλευση Τμήματος αποτελείται από: α) την Πρόεδρο του Τμήματος, κ Κωσταρέλλη Βασιλική, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια β) τον Αντιπρόεδρο του Τμήματος, κ Ζμπάινο Δημήτριο, Αναπληρωτή Καθηγητή γ) όλα τα μέλη Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π.) του Τμήματος, δ) έναν (1) εκπρόσωπο από κάθε κατηγορία των μελών Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (Ε.Ε.Π.), Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού (Ε.ΔΙ.Π.) και Ειδικού Τεχνικού Εργαστηριακού Προσωπικού (Ε.Τ.Ε.Π.) του Τμήματος και ε) τον εκπρόσωπο των φοιτητών.

- **B.1.3 Στελέχωση Τμήματος-Ανθρώπινο Δυναμικό 2022-2023**

Πίνακας 1.1: Ανθρώπινο Δυναμικό – Στελέχωση Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης

A.	Μέλη ΔΕΠ
	7 Καθηγητές/-τριες Α' Βαθμίδας
	7 Αναπληρωτές/τριες Καθηγητές/-τριες
	4 Επίκουροι/-ες Καθηγητές/-τριες
B.	4 Μέλη Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού (Ε.ΔΙ.Π.)
Γ.	4 Μέλη Ειδικού Τεχνικού Εργαστηριακού Προσωπικού (Ε.Τ.Ε.Π.)
Δ.	2 Μέλη Διοικητικού Προσωπικού του Π.Π.Σ.
Ε.	2 Μέλη Διοικητικού Προσωπικού των Π.Μ.Σ.

Γράφημα 1. Κινητικότητα των μελών ΔΕΠ

Σύμφωνα με το γράφημα, η κινητικότητα των μελών ΔΕΠ παρουσιάζει ενδιαφέρουσες διακυμάνσεις την τελευταία εξαετία. Συγκεκριμένα, τα μέλη ΔΕΠ με ακαδημαϊκή προϋπηρεσία σε ιδρύματα του εξωτερικού αυξήθηκαν από 6 το 2017-2018 σε 9 το 2018-2019, ενώ μειώθηκαν σταθερά σε 2 το 2020-2021 και το 2021-2022, για να ανέλθουν ξανά σε 8 το 2022-2023. Οι εξερχόμενοι διδάσκοντες μέσω του προγράμματος Erasmus έφτασαν στο μέγιστο, δηλαδή σε 5 το 2017-2018, σημειώνοντας πτώση σε 2 το 2019-2020 και σταθεροποίηση σε 3 τα τελευταία τρία ακαδημαϊκά έτη. Παρομοίως, οι εισερχόμενοι διδάσκοντες μέσω Erasmus ήταν 3 το 2017-2018, 2 το 2018-2019, με πτώση στο 1 το 2021-2022 και το 2022-2023. Τα μέλη ΔΕΠ σε εκπαιδευτική άδεια παρέμειναν σταθερά, με μικρή συμμετοχή (1-2 ανά έτος), ενώ η συμμετοχή σε προγράμματα εκπαιδευτικής συνεργασίας κυμάνθηκε από 1 έως 3 μέλη ανά έτος. Τέλος, οι αναθέσεις διδασκαλίας σε άλλα τμήματα του ιδρύματος ή άλλων ιδρυμάτων παρουσίασαν περιορισμένη δραστηριότητα, με μέγιστο 2 μέλη ανά κατηγορία. Τα στοιχεία αυτά αναδεικνύουν την ανάγκη για περαιτέρω ενίσχυση της εξωστρέφειας και της συμμετοχής του προσωπικού σε διεθνείς και εσωτερικές συνεργασίες.

• **B.1.4 Επώνυμες Έδρες, Άλλες Δομές**

Σύμφωνα με την υπό στοιχεία 108182/Ζ1/21.08.2020 (Υ.Ο.Δ.Δ. 677) διαπιστωτική πράξη της Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων περί εκλογής Πρύτανη και τεσσάρων Αντιπρυτάνεων στο Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο, και την υπ’ αρ. 88285/04.09.2020 απόφαση Πρύτανη περί καθορισμού τομέων ευθύνης και αρμοδιοτήτων Αντιπρυτάνεων και καθορισμού της σειράς αναπλήρωσης Πρύτανη του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου (Β’ 3862), οι Πρυτανικές Αρχές με θητεία από 01.09.2020 έως 31.08.2024 έχουν ως εξής:

Πρύτανης- Καθηγήτρια Μαρία Νικολαΐδη

Αντιπρύτανης Οικονομικών και Προγραμματισμού - Καθηγητής Κωνσταντίνος Αμπελιώτης, **Αντιπρύτανης Ακαδημαϊκών Υποθέσεων και Διασφάλισης Ποιότητας** - Καθηγητής Γεώργιος Δεδούσης,

Αντιπρύτανης Διοίκησης και Φοιτητικής Μέριμνας - Καθηγητής Γεώργιος Μαλινδρέτος και

Αντιπρύτανης Έρευνας, Ανάπτυξης & Δια Βίου Μάθησης - Καθηγητής Χρίστος Χαλκιάς.

- **B.1.5 Επιτροπές Τμήματος**

Πίνακας 1.2: Επιτροπές Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης

Επιτροπές	Αρμοδιότητες
Ορισμός επταμελούς Επιτροπή Κατατάξεων (κατατακτήριες εξετάσεις) Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης	<ol style="list-style-type: none"> 1. Η κατάταξη πτυχιούχων. 2. Η διασφάλιση της διαφάνειας και του αδιάβλητου της διαδικασίας. 3. Η επιλογή τριών (3) από τα προτεινόμενα έξι (6) θέματα. Στη συνέχεια ακολουθεί κλήρωση για την επιλογή ενός (1) θέματος για κάθε εξεταζόμενο μάθημα. 4. Η ασφάλεια των γραπτών δοκιμίων των υποψηφίων. 5. Ανακοίνωση των αποτελεσμάτων των εξετάσεων και ανάρτηση τους στην επίσημη ιστοσελίδα του Ιδρύματος.
Ορισμός Επιτροπής Αναμόρφωσης Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης	Εισήγηση για αναμόρφωση Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης στη Συνέλευση του Τμήματος.
Ορισμός τριμελούς επιτροπής αξιολόγησης υποψηφιοτήτων για χορήγηση υποτροφιών στο πλαίσιο της Πράξης: «Υποστήριξη παρεμβάσεων κοινωνικής μέριμνας φοιτητών Χαροκοπείου Πανεπιστημίου»	Αξιολόγηση αιτήσεων για χορήγηση υποτροφιών φοιτητών/τριών.

<p>Ορισμός Επιτροπής Αξιολόγησης της Πρακτικής Άσκησης του Τμήματος</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Την αξιολόγηση των αιτήσεων των φοιτητών/τριών με βάση τις προϋποθέσεις και τα κριτήρια επιλογής που καθορίζονται με τον εσωτερικό κανονισμό ΠΑ του ΠΠΣ, 2. Την υποβολή του οριστικού πίνακα των φοιτητών/τριών που θα πραγματοποιήσουν Π.Α. στη Συνέλευση του Τμήματος προς έγκριση, 3. Τον συντονισμό των δραστηριοτήτων που αφορούν στην Π.Α. των φοιτητών/τριών, 4. Την υποστήριξη, σε συνεργασία με το Γ.Π.Α., των φοιτητών/τριών στην εύρεση Φορέα Υποδοχής για τη διεξαγωγή της Π.Α., 5. Την έγκριση αλλαγής Φορέα Υποδοχής όταν συντρέχουν λόγοι, 6. Την επίλυση τυχόν προβλημάτων που προκύπτουν κατά τη διεξαγωγή της Π.Α., 7. Τον ορισμό Επόπτη Π.Α ανά ασκούμενο/η φοιτητή/τρια, 8. Την υποβολή εισηγήσεων για την τροποποίηση του Π.Π.Σ. σε ό,τι αφορά στα θέματα Π.Α.
<p>Επιτροπή Ενστάσεων για θέματα Πρακτικής Άσκησης του Τμήματος</p>	<p>Την εξέταση ενστάσεων φοιτητών/τριων που αφορούν:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. την επιλογή τους για συμμετοχή στην Π.Α., βάσει συγκεκριμένων και γνωστοποιημένων κριτηρίων, από την Ε.Π.Α. του Τμήματος, 2. την κατάταξη τους σε σειρά προτεραιότητας συμμετοχής και επιλογής Φορέα Υποδοχής Π.Α. Οι αποφάσεις της Ε.Ε.Π.Α. εφαρμόζονται προκειμένου να εκδοθεί ο οριστικός πίνακας συμμετεχόντων/ουσών φοιτητών/τριών.
<p>Επιτροπή Επιλογής Μεταπτυχιακών Φοιτητών Π.Μ.Σ. (διαφόρων κατευθύνσεων)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ο έλεγχος και η αξιολόγηση όλων των υποβληθέντων πιστοποιητικών. 2. Η διεξαγωγή των συνεντεύξεων των υποψηφίων. 3. Η κατάταξη των υποψηφίων κατά σειρά επιτυχίας ύστερα από συνεκτίμηση των αποτελεσμάτων της συνέντευξης και των προσόντων των υποψηφίων.

- **B.1.6 Υποδομές - Υπηρεσίες Τμήματος**

Όσον αφορά τις υποδομές και υπηρεσίες του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης υπάρχουν μικρές μεταβολές με την πάροδο των ετών. Το Τμήμα διαθέτει πέντε αίθουσες διδασκαλίας με αποκλειστική χρήση και συνολική δυναμικότητα 255 θέσεων, με όλες τις αίθουσες να είναι προσβάσιμες από άτομα με αναπηρία (ΑΜΕΑ). Η δυναμικότητα των αιθουσών είναι σταθερή τα τελευταία τρία χρόνια. Η ύπαρξη 3 αιθουσών εργαστηρίων με συνολική δυναμικότητα 60 θέσεων, επίσης πλήρως προσβάσιμων από ΑΜΕΑ, εξασφαλίζει την ισότιμη συμμετοχή όλων των φοιτητών/τριών σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες. Η δυναμικότητα τους παραμένει σταθερή τα τέσσερα τελευταία έτη, καθώς το 2028-2019 αυξήθηκαν κατά μία οι αίθουσες εργαστηρίων και η δυναμικότητά τους.

Οι υποδομές-υπηρεσίες και το περιβάλλον του Τμήματος λαμβάνουν ικανοποιητικό βαθμό με βαθμολογίες κοντά στο 4, με την υψηλότερη βαθμολογία να λαμβάνουν το e-class, οι κτιριακές υποδομές, τα εργαστήρια και το επίπεδο εξυπηρέτησης της Γραμματείας. Χαμηλότερες βαθμολογίες που αφορούν τον εξοπλισμό του Τμήματος για έρευνα, χρήζουν περαιτέρω διερεύνησης, πιθανόν και μέσω των ελεύθερων σχολίων του ερωτηματολογίου, ώστε να ληφθούν διορθωτικές ενέργειες. Το ΠΠΣ Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης εστιάζει στην εξασφάλιση ίσων ευκαιριών ενσωμάτωσης και συμπερίληψης για όλους τους φοιτητές/τριες και διδάσκοντες, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρίες μέσω της εφαρμογής κατάλληλων υποδομών, σύγχρονων διδακτικών πρακτικών και της προώθησης της ισότητας και της προσβασιμότητας σε όλες τις δραστηριότητες.

Ο Κανονισμός Λειτουργίας Μηχανισμού Διαχείρισης Παραπόνων και Ενστάσεων (ΚαΛΜΔΠΕ) των φοιτητών/-τριών του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης έχει σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων εκπαιδευτικών και διοικητικών υπηρεσιών, ώστε οι διαδικασίες της μάθησης και της έρευνας να διεξάγονται σε ένα υγιές, φοιτητοκεντρικό ακαδημαϊκό περιβάλλον, που χαρακτηρίζεται από την αίσθηση ελευθερίας, δικαιοσύνης, ισότητας, συνεργασίας και σεβασμού μεταξύ όλων των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας.

Ο εν λόγω Μηχανισμός συμβάλλει στον εντοπισμό και στην επίλυση ζητημάτων που ανακύπτουν κατά τη λειτουργία Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης, επιδιώκει την αξιολόγηση και ανάλυση των γενεσιουργών αιτίων και αποσκοπεί στη διαρκή βελτίωση της συνολικής ακαδημαϊκής εμπειρίας των φοιτητών/-τριών.

Ο εν λόγω Μηχανισμός δεν αντικαθιστά ούτε υποκαθιστά τη λειτουργία άλλων Οργάνων ή Φορέων του Ιδρύματος (π.χ. Πειθαρχικά Όργανα, Συνήγορο του/της Φοιτητή/-τριας κ.ά.).

Ο Κανονισμός Λειτουργίας Μηχανισμού Διαχείρισης Παραπόνων και Ενστάσεων του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης είναι αναρτημένος στον παρακάτω σύνδεσμο:

[Κανονισμός Λειτουργίας Μηχανισμού Διαχείρισης Παραπόνων και Ενστάσεων](#)

- **Πληροφοριακά Συστήματα**

Η εγγραφή των φοιτητών/-τριών του Τ.Ο.Β.Α πραγματοποιείται μέσω ηλεκτρονικής εφαρμογής που παρέχεται από το Κέντρο Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (Κ.Η.Δ.) του Πανεπιστημίου. Οι ηλεκτρονικές υπηρεσίες που απευθύνονται στους/στις φοιτητές/-τριες

βρίσκονται στην ειδική πύλη (portal.hua.gr) του Πανεπιστημίου. Ενδεικτικά, οι υπηρεσίες που παρέχονται στους/στις φοιτητές/-τριες συνοψίζονται παρακάτω:

- Βασικές ηλεκτρονικές υπηρεσίες, όπως ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, φιλοξενία προσωπικών ιστοσελίδων, δημιουργία και αποθήκευση αρχείων και δεδομένων στο υπολογιστικό νέφος, απομακρυσμένη πρόσβαση μέσω VPN και ηλεκτρονικού φοιτητολογίου. Μέσω της υπηρεσίας του φοιτητολογίου οι φοιτητές/-τριες μπορούν να παρακολουθούν ζητήματα που αφορούν στην πρόοδο των σπουδών τους.
- Ηλεκτρονικοί μαθησιακοί πόροι. Πρόσβαση στο πρόγραμμα σπουδών του Τ.Ο.Β.Α. μέσω της κεντρικής ιστοσελίδας του, παροχή υπηρεσιών ασύγχρονης τηλεκπαίδευσης (Open e-class, eclass.hua.gr), πλατφόρμα ανοικτών ψηφιακών μαθημάτων, σύγχρονης τηλεκπαίδευσης και πρόσβασης μέσω της ιστοσελίδας της Ιδρυματικής Βιβλιοθήκης & Κέντρου Πληροφόρησης (library.hua.gr) σε ηλεκτρονικές πηγές πληροφόρησης, σε επιστημονικά άρθρα και βιβλία και αποθετήρια ανοικτής πρόσβασης. Με ευθύνη της Βιβλιοθήκης & Κέντρου Πληροφόρησης (Β.Κ.Π.) του Πανεπιστημίου λειτουργεί ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Συλλογών Ψηφιακού Αποθετηρίου (ΕΣΤΙΑ, estia.hua.gr) του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου με λειτουργίες αυτοαπόθεσης πτυχιακών και μεταπτυχιακών εργασιών και διδακτορικών διατριβών. Για την οργάνωση της προμήθειας συγγραμμάτων οι φοιτητές/-τριες έχουν πρόσβαση στην Ηλεκτρονική υπηρεσία ολοκληρωμένης διαχείρισης συγγραμμάτων (ΕΥΔΟΞΟΣ, <https://eudoxus.gr>).
- Στην κεντρική ιστοσελίδα του Τ.Ο.Β.Α. (<https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/>) παρέχονται όλες οι απαραίτητες πληροφορίες σχετικά με το Π.Π.Σ., το διδακτικό και λοιπό προσωπικό του Τμήματος, τα Εργαστήρια και την έρευνα στο Τμήμα, καθώς και τις ανακοινώσεις που αφορούν φοιτητικά και διοικητικά θέματα. Η ιστοσελίδα του Τ.Ο.Β.Α. διαθέτει αγγλόφωνη έκδοση, στην οποία αναρτώνται όλες οι σημαντικές πληροφορίες και ανακοινώσεις στην αγγλική γλώσσα (<https://www.dhee.hua.gr/index.php/en/>).
- Στο πλαίσιο της αποστολής του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου και της αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας του έργου του, συλλέγονται βασικοί δείκτες επιδόσεων, δείκτες που αφορούν το προφίλ του φοιτητικού πληθυσμού, της πορείας φοίτησης και τα ποσοστά έγκαιρης ολοκλήρωσης και εγκατάλειψης των σπουδών μέσω της εφαρμογής του ηλεκτρονικού φοιτητολογίου. Το Κέντρο Πληροφορικής & Δικτύων συλλέγει στατιστικά δεδομένα για την κίνηση του δικτύου και τη χρήση των παρεχόμενων ηλεκτρονικών υπηρεσιών. Ετησίως, η Μονάδα Διασφάλισης Ποιότητας (ΜΟ.ΔΙ.Π.) του Πανεπιστημίου σε συνεργασία με την Ομάδα Εσωτερικής Αξιολόγησης (ΟΜ.Ε.Α.) του Τ.Ο.Β.Α διεξάγει έρευνα αξιολόγησης του συνόλου των υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων και των ηλεκτρονικών. Η άντληση, η επεξεργασία και η κοινοποίηση των πληροφοριών στο εποπτεύον Υπουργείο πραγματοποιείται με ευθύνη της Γραμματείας του Τμήματος.

- **B.1.7 Έρευνα και χρηματοδότηση**

- *Ερευνητικά Έργα του Τμήματος*

Κατά το ημερολογιακό έτος 2023, στο Τμήμα Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης πραγματοποιήθηκαν τριάντα τρία (33) ενεργά χρηματοδοτούμενα έργα. Συνολικά η

χρηματοδότηση των έργων του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης περιγράφεται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 1.3: Χρηματοδοτούμενα έργα Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης

	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023
Χρηματοδότηση ενεργών έργων (σύνολο)			506.769,00 €	516.179,05 €	649.315,59 €	531.673,51 €
Χρηματοδότηση ενεργών ιδρυματικών έργων			186.532,00 €	197.118,00 €	331.532,59 €	110.594,01 €
Χρηματοδότηση ενεργών εθνικών έργων από ευρωπαϊκά ταμεία	0,00€	91.532,00 €	47.798,00 €	47.797,50 €	0,00 €	96.000,00 €
Χρηματοδότηση ενεργών ευρωπαϊκών έργων (ανταγωνιστικά)	0,00€	146.285,30 €	28.776,70 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Χρηματοδότηση ενεργών έργων από διεθνείς εταιρείες και οργανισμούς	0,00€	0,00 €	0,00 €	1.628,40 €	0,00 €	0,00 €
Χρηματοδότηση έργων από εθνικούς δημόσιους φορείς	7.200,00€		4.500,00 €			
Χρηματοδότηση έργων από εθνικούς ιδιωτικούς φορείς	14.255,81€		0,00 €			
Χρηματοδότηση ενεργών έργων από εθνικούς φορείς (δημόσιους και ιδιωτικούς)			5.000,00 €	10.000,00 €	107.610,00 €	93.811,00 €
Χρηματοδότηση ενεργών έργων από δίδακτρα ΠΜΣ			233.662,30 €	259.635,15 €	210.173,00 €	226.268,50 €
Χρηματοδότηση ενεργών έργων από δίδακτρα Ξενόγλωσσων ΠΠΣ			0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Χρηματοδότηση ενεργών έργων από έσοδα παροχής υπηρεσιών εργαστηρίων			0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €

Χρηματοδότηση ενεργών έργων καινοτομίας και μεταφοράς τεχνολογίας από την αξιοποίηση ερευνητικών αποτελεσμάτων			0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Χρηματοδότηση Τακτικού Προϋπολογισμού	13.446,09€	12.496,78 €	66.724,61 €	48.892,42 €	69.468,37 €	82.072,19 €
Χρηματοδότηση Δημοσίων Επενδύσεων	0,00€	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Χρηματοδοτήσεις από άλλους πόρους (πανεπιστημιακές πηγές)	304.121,52€	237.259,76 €	5.000,00 €	0,00 €	0,00 €	5.000,00 €

Τα στοιχεία χρηματοδότησης των ενεργών έργων παρουσιάζουν σημαντικές μεταβολές την περίοδο 2017-2023. Συνολικά, η χρηματοδότηση ενεργών έργων αυξήθηκε από **506.769,00 €** το 2019-2020 σε **649.315,59 €**, ενώ σημείωσε πτώση στα **531.673,51 €** το 2020-2021. Η χρηματοδότηση ιδρυματικών έργων κορυφώθηκε στα **331.532,59 €** το 2019-2020, ενώ μειώθηκε δραστικά στα **110.594,01 €** το 2020-2021.

Η χρηματοδότηση από ευρωπαϊκά ταμεία ανήλθε στα **96.000,00 €** το 2022-2023, σημειώνοντας αξιοσημείωτη αύξηση από το μηδενικό ποσό του 2021-2022. Αντίθετα, η χρηματοδότηση από ευρωπαϊκά ανταγωνιστικά έργα ήταν μηδενική τα έτη 2020-2023, αφού είχε κορυφωθεί στα **146.285,30 €** το 2018-2019. Η χρηματοδότηση από διεθνείς εταιρείες και οργανισμούς υπήρξε περιορισμένη, φτάνοντας μόλις τα **1.628,40 €** το 2020-2021.

Η συμβολή των διδασκτρων των ΠΜΣ υπήρξε σταθερά σημαντική, φτάνοντας τα **259.635,15 €** το 2019-2020 και στα **226.268,50 €** το 2022-2023. Από την άλλη, τα έσοδα από δίδακτρα ξενόγλωσσων προγραμμάτων παρέμειναν μηδενικά. Τέλος, η χρηματοδότηση από τακτικό προϋπολογισμό αυξήθηκε σταθερά από **13.446,09 €** το 2017-2018 σε **82.072,19 €** το 2022-2023, ενώ οι πόροι από πανεπιστημιακές πηγές μειώθηκαν δραματικά μετά το 2018-2019.

Τα στοιχεία δείχνουν ότι οι βασικές πηγές χρηματοδότησης προέρχονται από ΠΜΣ και τακτικό προϋπολογισμό, ενώ υπάρχει ανάγκη ενίσχυσης εναλλακτικών πόρων, όπως η καινοτομία και οι διεθνείς συνεργασίες.

- *Στοιχεία Επιστημονικής Δράσης Μελών ΔΕΠ του Τμήματος*

Το επιστημονικό έργο των μελών ΔΕΠ του Τμήματος για το ημερολογιακό έτος 2023 αποτυπώνεται συνοπτικά ως ακολούθως:

Πίνακας 1.4: Επιστημονικό Έργο των μελών ΔΕΠ του Τμήματος για το ημερολογιακό έτος 2023

Κωδικός ΕΘΑΕ 2023	Επιστημονικά έργο	Πλήθος
-------------------	-------------------	--------

M3.202	Εργασίες με κριτές - Scopus (σωρευτικά για τα 5 τελευταία έτη)	202
M3.203	Εργασίες με κριτές - Scopus (έτος αναφοράς)	61
M3.204	Διπλώματα ευρεσιτεχνίας – πατέντες σε ισχύ	0
M3.214	Νέα διπλώματα ευρεσιτεχνίας – πατέντες	0
M3.205	Μονογραφίες (έτος αναφοράς)	2
M3.206	Βιβλία (έτος αναφοράς)	1
M3.207	Κεφάλαια σε συλλογικούς τόμους (έτος αναφοράς)	3
M3.208	Ετεροαναφορές Scopus (σωρευτικά για τα 5 τελευταία έτη)	4054
M3.186	Ετεροαναφορές Scopus (έτος αναφοράς)	1198
M3.209	Αναφορές Scopus (σωρευτικά για τα 5 τελευταία έτη)	4562
M3.210	Αναφορές Scopus (έτος αναφοράς)	1349
M3.189	Διεθνή βραβεία και διακρίσεις (έτος αναφοράς)	2

Τα δεδομένα επιστημονικής δραστηριότητας για το 2023 αποτυπώνουν τη δυναμική του ερευνητικού έργου του ιδρύματος. Συνολικά, έχουν δημοσιευθεί **202 εργασίες με κριτές** καταχωρημένες στο Scopus τα τελευταία πέντε έτη, εκ των οποίων οι **61** δημοσιεύθηκαν κατά το έτος αναφοράς. Παράλληλα, οι **ετεροαναφορές Scopus** ανέρχονται σε **4054** σωρευτικά για την τελευταία πενταετία, με τις αναφορές του έτους αναφοράς να φτάνουν τις **1198**. Οι συνολικές **αναφορές Scopus** για την ίδια περίοδο ανέρχονται στις **4562**, εκ των οποίων οι **1349** αντιστοιχούν στο έτος αναφοράς.

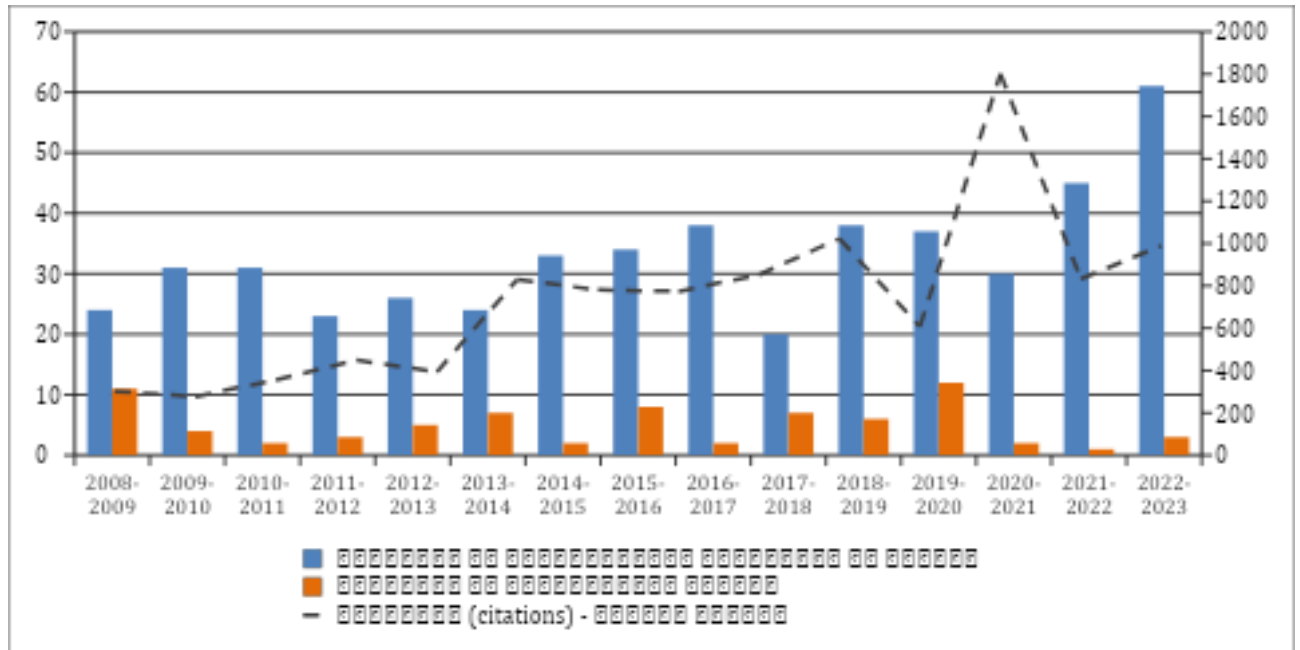
Στην κατηγορία των μονογραφιών, καταγράφηκαν **2 μονογραφίες** και **1 βιβλίο**, ενώ υπήρξαν **3 κεφάλαια σε συλλογικούς τόμους** το έτος αναφοράς. Ωστόσο, στον τομέα των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας δεν σημειώθηκαν ενεργές ή νέες πατέντες, γεγονός που υποδεικνύει περιθώρια ανάπτυξης στον τομέα της καινοτομίας.

Τέλος, το ίδρυμα διακρίθηκε σε **2 διεθνή βραβεία και διακρίσεις** κατά το έτος αναφοράς, ενισχύοντας τη διεθνή του αναγνώριση. Όσον αφορά τα διεθνή βραβεία και τις διακρίσεις του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης η κα Σαρδιανού Ελένη, Επίκουρη Καθηγήτρια του Τμήματος για το ακαδημαϊκό έτος αναφοράς 2022-2023 περιλαμβάνεται στη λίστα των κορυφαίων επιστημόνων του 2% του κόσμου σύμφωνα με την κατάταξη του Πανεπιστημίου του Στάνφορντ [Διαθέσιμο στο: Ioannidis, John P.A. (2023), "October 2023 data-update for "Updated science-wide author databases of standardized citation indicators", Elsevier Data Repository, V6, doi: 10.17632/btchxktyw.6. και αντίστοιχα: Ioannidis, John P.A. (2022), "September 2022 data-update for "Updated science-wide author databases of standardized citation indicators", Elsevier Data Repository, V4, doi: 10.17632/btchxktyw.4]. Συνολικά, τα στοιχεία καταδεικνύουν ισχυρή ερευνητική παρουσία, με έμφαση στις δημοσιεύσεις και τις αναφορές, ενώ

αναδεικνύεται η ανάγκη περαιτέρω ανάπτυξης στον τομέα της καινοτομίας και της δημιουργίας ΠΑΤΕΝΤΩΝ.

- Διαχρονική Παραγωγή και Αναγνώριση Δημοσιευμένου Ερευνητικού Έργου Μελών ΔΕΠ Τμήματος

Γράφημα 2: Παραγωγή και αναγνώριση δημοσιευμένου έργου μελών ΔΕΠ Τμήματος

Σημείωση: Από το έτος 2020-2021 προσμετρώνται μόνο οι εργασίες και οι αναφορές στο Scopus ενώ στα προηγούμενα έτη προσμετρήθηκαν όλες οι επιστημονικές εργασίες σε διεθνή περιοδικά με κριτές.

Το γράφημα αποτυπώνει την εξέλιξη των ερευνητικών δραστηριοτήτων, συμπεριλαμβανομένων των εργασιών σε επιστημονικά περιοδικά με κριτές, των κεφαλαίων σε συλλογικούς τόμους και των αναφορών (citations), κατά την περίοδο 2008-2023.

Οι εργασίες σε επιστημονικά περιοδικά με κριτές εμφανίζουν συνεχή αύξηση, ξεκινώντας από περίπου 10 εργασίες το 2008-2009 και φτάνοντας στο μέγιστο επίπεδο των πάνω από 60 εργασιών το 2022-2023. Αντίθετα, τα κεφάλαια σε συλλογικούς τόμους παραμένουν σταθερά σε χαμηλότερα επίπεδα, με τις περισσότερες χρονιές να μην ξεπερνούν τα 5 κεφάλαια, ενώ το 2022-2023 καταγράφηκαν μόλις 1-2 κεφάλαια.

Στον τομέα των αναφορών (citations), παρατηρείται ραγδαία αύξηση, ιδιαίτερα μετά το 2018-2019, με τις αναφορές να εκτοξεύονται από περίπου 1000 το 2019-2020 στις πάνω από 1800 το 2022-2023. Η ανοδική αυτή τάση στις αναφορές υποδεικνύει την αυξανόμενη διεθνή αναγνώριση των ερευνητικών δημοσιεύσεων του ιδρύματος.

Συνολικά, τα δεδομένα αναδεικνύουν την ενίσχυση της ερευνητικής παραγωγής και της απήχησης του έργου του ιδρύματος, με έμφαση στις εργασίες σε περιοδικά με κριτές και τη δραστηκή αύξηση των αναφορών τα τελευταία χρόνια.

- Διδακτικό προσωπικό ανά γνωστικό αντικείμενο

Ακολουθεί ο πίνακας με τον ονομαστικό κατάλογο των μελών του Διδακτικού και Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π), και του Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού (Ε.ΔΙ.Π) του τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Εκπαίδευσης ανά γνωστικό αντικείμενο.

Πίνακας 1.5: Ονομαστικός κατάλογος διδακτικού προσωπικού Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης ανά γνωστικό αντικείμενο

Ονοματεπώνυμο	Ιδιότητα	Γνωστικό αντικείμενο
Αμπελιώτης Κωνσταντίνος	Καθηγητής	Διαχείριση Περιβάλλοντος - Υπολογιστικά Συστήματα Αντιρρυπαντικής Τεχνολογίας
Αντωνοπούλου Αικατερίνη	Αναπλ. Καθηγήτρια	Επικοινωνία στην Εκπαιδευτική Διαδικασία
Γεωργιτσογιάννη Ευαγγελία	Καθηγήτρια	Ιστορία της Τέχνης και του Πολιτισμού
Γκούζια- Ρίζου Μαρία	Δρ. Ε.ΔΙ.Π.	
Δέτσης Βασίλειος	Αναπλ. Καθηγητής	Περιβαλλοντική Βιολογία - Οικολογία Μεσογειακού Τοπίου
Ζμπάνιος Δημήτριος	Αναπλ. Καθηγητής	Εκπαιδευτική Αξιολόγηση και Σχολικά Προγράμματα
Θεοδωροπούλου Ελένη	Καθηγήτρια	Αγροτική και Οικιακή Οικονομία
Καραμέτου Παναγιώτα	Δρ., Ε.ΔΙ.Π.	
Κουτρούμπα Κωνσταντίνα	Καθηγήτρια	Παιδαγωγικά - Διδακτική
Κωστάκης Ιωάννης	Επίκ. Καθηγητής	Βιώσιμη καταναλωτική και επιχειρηματική συμπεριφορά
Κωσταρέλλη Βασιλική	Αναπλ. Καθηγήτρια	Διατροφική Συμπεριφορά και Υγεία
Μαλινδρέτος Γεώργιος	Καθηγητής	Εφοδιαστική (Logistics)- Δίκτυα Διανομών

Μητούλα Ροίδω	Καθηγήτρια	Τοπική και Περιφερειακή Ανάπτυξη - Αστική Ανασυγκρότηση
Παστραπά Ελένη	Δρ. Ε.ΔΙ.Π.	
Σαρδιανού Ελένη	Καθηγήτρια	Εφαρμοσμένα Οικονομικά του Περιβάλλοντος
Σκούλτσος Σοφοκλής	Επικ. Καθηγητής	Βιώσιμος Τουρισμός και Πολιτισμός
Σδράλη Δέσποινα	Αναπλ. Καθηγήτρια	Οικιακή Οικονομία- Βιώσιμη Ανάπτυξη
Σταμπολτζή Αγλαΐα	Δρ., Ε.ΔΙ.Π.	
Τσάρτας Πάρις	Καθηγητής	Τουριστική Ανάπτυξη
Τσίτσας Γεώργιος	Επικ. Καθηγητής	Συμβουλευτική Ψυχολογία και εφαρμογές στην εκπαίδευση
Χονδρογιάννης Γεώργιος	Καθηγητής	Εφαρμοσμένη Οικονομική Ανάλυση

● **B.1.8 Συνεργασίες και Διεθνής διάσταση ΠΣ**

○ *Σχέσεις με εξωτερικούς φορείς*

Στα πλαίσια της Πρακτικής Άσκησης πραγματοποιείται η συνεργασία του Τμήματος με ιδιωτικούς και Δημόσιους εργασιακούς φορείς. Κατά τη διάρκεια της Π.Α οι φοιτητές/-τριες, -στο πλαίσιο της ενίσχυσης και κάλυψης όλων των επιστημονικών τομέων που διδάσκονται στο Τμήμα, απασχολούνται σε ιδιωτικούς φορείς Οικονομίας, Ειδικής Αγωγής, Συμβουλευτικής Κοινωνικών Ομάδων, Τουρισμού, Τέχνης και Πολιτισμού, Διατροφής, Περιβάλλοντος, Συμπεριφοράς Καταναλωτή, Τοπικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης με στόχο τη σύνδεση των τελειοφοίτων με την αγορά εργασίας και τη βιωματική εξοικείωσή τους με τις συνθήκες της αγοράς εργασίας.

○ *Εγχώριες και διεθνείς συνεργασίες - μνημόνια*

1. Συνεργασία με το το Bundesforschungszentrum für Wald (BFW, Ομοσπονδιακό ερευνητικό κέντρο για τα δάση, Αυστρία, <https://www.bfw.gv.at>) στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος SUPERB: Upscaling Forest Restoration (<https://forest-restoration.eu/>). Η συνεργασία υλοποιήθηκε ως υπεργολαβία (subcontracting) μέσω προγράμματος που έτρεξε στο ΓΠΑ και στο οποίο συμμετείχε ο Βασίλης Δέτσης, Αναπληρωτής Καθηγητής του τμήματος.
2. Μνημόνιο συνεργασίας με Ινστιτούτο Logistics Management Ελλάδος (ILME)

3. Συμμετοχή του Χαροκόπειου Πανεπιστημίου στο μοναδικό Logistics cluster στην Ελλάδα μέσω του Γιώργου Μαλινδρέτου, Αναπληρωτή Καθηγητή του τμήματος
4. Συνεργασία με τον διεθνή ερευνητικό οργανισμό INFER (<https://infer-research.eu/>) στο οποίο είναι board member ο Ιωάννης Κωστάκης, Επίκουρος Καθηγητής του τμήματος
5. Συνεργασία με το ίδρυμα NOVA School of Science and Technology (NOVA FCT), Lisbon, Portugal
6. Συνεργασία με το ίδρυμα Department of Economics of the Universitat Rovira i Virgili integrates, Reus, Spain
7. Συνεργασία με το ίδρυμα ESISP - Research Center in Economics and Regulation of Services, Industry, and the Public Sector, University of Milano - Bicocca, Milan, Italy

- Συμβολή κοινωνικών εταιρών στην διαμόρφωση των Π.Π.Σ.

Το Τμήμα συνεργάζεται στενά με εξωτερικούς φορείς από την αγορά εργασίας, όπως το Οικονομικό Επιμελητήριο, οι οποίοι παρέχουν πολύτιμες πληροφορίες και δεδομένα για τις δεξιότητες που απαιτούνται από τους/τις αποφοίτους/τες. Οι συνεργασίες αυτές επιτρέπουν την επικαιροποίηση του Προγράμματος Σπουδών, ώστε να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις των εργοδοτών και στις αλλαγές της αγοράς, ενισχύοντας τη συνάφεια του Προγράμματος με τις πραγματικές κοινωνικές και επαγγελματικές ανάγκες.

- **B.1.9 Δημοσιότητα**

Πίνακας 1.6: Εκδηλώσεις Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης

Εκδηλώσεις	
<p>Ε΄ Πανελλήνιο Φοιτητικό Συνέδριο Νεότερης και Σύγχρονης Ιστορίας</p> <p>«100 χρόνια από τη Συνθήκη της Λωζάνης (24 Ιουλίου 1923): Αφετηρίες, πρωταγωνιστές και προοπτικές»</p> <p>Καλαμάτα, 21-22 Οκτωβρίου 2023</p>	<p>https://ham.uop.gr/sites/default/files/%CE%A0%CF%81%CF%8C%CE%B3%CF%81%CE%B1%CE%BC%CE%BC%CE%B1%20%CE%95%CE%84%20%CE%A0%CE%A6%CE%A3-%CE%9D%CE%A3%CE%99_0.pdf</p>
<p>Ομαδική έκθεση με τίτλο NutriDelicious Art, σε επιμέλεια της Νίνας Φραγκοπούλου, από 25 Μαΐου έως 20 Ιουλίου 2023</p>	<p>https://artviews.gr/nutridelicious-art-i-diatrofi-synantata-tin-techni-se-omadiki-ekthesi-sto-charokopeio-paneπιστημιο/</p>
<p>Εσπερίδα με θέμα την Επισιτιστική Επάρκεια και Βιωσιμότητα</p> <p>Υπό την αιγίδα του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Βιώσιμη Ανάπτυξη Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο</p> <p>Τρίτη 6 Ιουνίου 2023</p>	<p>https://dhee.hua.gr/index.php/el/anakoinoseis/ekdloseis-imerides-sinedria/651-06-06-2023</p>
<p>6th International Logistics Forum</p> <p>την 01.06.23 από το ILME</p>	<p>https://ilme.gr/6th-international-logistics-forum/</p>

<p>Προκλήσεις και Προοπτικές στην Εποχή της Αβεβαιότητας</p> <p>Κεντρικό Αμφιθέατρο Χαροκοπείου Πανεπιστημίου.</p>	
<p>Ημερίδα: «New Urban Tourism Athens And Beyond» από το Διεθνές Μεταπτυχιακό "Sustainable Tourism Development: Heritage, Environment, Society" (www.tourismheritage.hua.gr) του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης - Απρίλιος - 28/04/23</p>	<p>https://www.traveldailynews.gr/toyristikes-taseis/neo-astikos-toyrismos-mia-nea-tasi-sto-astiko-toyristiko-topio/</p> <p>https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/anakoinoseis/ekdiloseis-imerides-sinedria/650-new-urban-tourism-athens-and-beyond-28-04-23</p>
<p>Ημερίδα: «Πολιτιστικοί φορείς του προσφυγικού ελληνισμού (Μικρά Ασία, Πόντος, Κωνσταντινούπολη, Ανατολική Θράκη)» (05/12/22) - ΠΜΣ «Εκπαίδευση και Πολιτισμός» του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης, στο πλαίσιο της Επετείου των 100 χρόνων από τη Μικρασιατική Καταστροφή.</p>	<p>https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/anakoinoseis/ekdiloseis-imerides-sinedria/652-05-12-22</p>
<p>Ημερίδα: «Σύγχρονες προκλήσεις και κρίσιμοι παράγοντες σχεδιασμού της δυναμικής δρομολόγησης», Στο πλαίσιο του ερευνητικού έργου: Σύστημα έξυπνης δρομολόγησης διανομής σε αστικό περιβάλλον - Smart Delivery Routing System in Urban Environment Έξυπνη παράδοση, Τρίτη, 15 Νοεμβρίου 2022, Χαροκόπειο Παν/μιο,</p>	<p>https://www.hua.gr/15-11-2022/</p>
<p>Ημερίδα: "Κοινωνικές, Οικονομικές και Περιβαλλοντικές διαστάσεις της Βιώσιμης Ανάπτυξης" (7/10/22) - Εργαστήριο Κοινωνιολογίας της Παιδείας και του Πολιτισμού του Παντείου Πανεπιστημίου σε συνεργασία με το Εργαστηρίου Εφαρμοσμένων Οικονομικών και Βιώσιμης Ανάπτυξης και το SDG Students Hub του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου, το Εργαστήριο Πολιτικής Οικονομίας της Βιώσιμης Ανάπτυξης του Πανεπιστημίου Αθηνών και το UN SDSN Greece</p>	<p>https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/anakoinoseis/ekdiloseis-imerides-sinedria/653-7-10-22</p>

B.2 Προγράμματα Σπουδών

B.2.1 Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών

- *B.2.1.1 Συνοπτική Παρουσίαση*

Για την απόκτηση του πτυχίου τους οι φοιτητές παρακολουθούν σαράντα τέσσερα (44) μαθήματα, εκ των οποίων τα τριάντα πέντε (35) είναι υποχρεωτικά και τα εννέα (9) επιλογής. Εναλλακτικά, οι φοιτητές έχουν τη δυνατότητα, αντί να εκπονήσουν Πτυχιακή Μελέτη, να παρακολουθήσουν δύο (2) επιπλέον μαθήματα επιλογής, ένα (1) σε χειμερινό εξάμηνο και ένα (1) σε εαρινό. Το σύνολο των διδακτικών ωρών του Π.Π.Σ. ανέρχεται, επομένως, σε 1.716 (44 μαθήματα ×3 ώρες διδασκαλίας/εβδομάδα ×13 εβδομάδες). Στις διδακτικές αυτές ώρες δεν περιλαμβάνονται η Πτυχιακή Μελέτη και η Πρακτική Άσκηση ή τα αντ' αυτής μαθήματα.

ΕΞΑΜΗΝΑ Α', Β', Γ', Δ': Σε κάθε ένα από τα τέσσερα (4) πρώτα εξάμηνα σπουδών (Α', Β', Γ', Δ') οι φοιτητές παρακολουθούν έξι (6) υποχρεωτικά μαθήματα.

ΕΞΑΜΗΝΑ Ε', ΣΤ', Ζ': Σε κάθε ένα από τα εξάμηνα Ε', ΣΤ', και Ζ' οι φοιτητές καλούνται να επιλέξουν τρία (3) μαθήματα από τις παρακάτω ομάδες μαθημάτων γνωστικής συνάφειας ως εξής: 2 μαθήματα ελεύθερης επιλογής και 1 μάθημα διαφορετικής ομάδας.

Τα προσφερόμενα μαθήματα επιλογής ταξινομούνται σε τρεις (3) ομάδες μαθημάτων γνωστικής συνάφειας: 1) Μαθήματα Οικονομίας και Διοίκησης, 2) Μαθήματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης και Πολιτισμικής Ανάπτυξης, και 3) Μαθήματα Αγωγής και Εκπαίδευσης. Συνεπώς, οι φοιτητές καλούνται, σε κάθε ένα από τα Ε', ΣΤ' και Ζ' εξάμηνα, να επιλέξουν τρία (3) μαθήματα από τις παραπάνω ομάδες μαθημάτων γνωστικής συνάφειας ως εξής: Δύο (2) μαθήματα επιλογής από όποια προαναφερθείσα ομάδα μαθημάτων επιθυμούν και ένα (1) μάθημα από μία διαφορετική ομάδα. Μέσω της ομαδοποίησης των προσφερομένων μαθημάτων επιλογής με γνωστική συνάφεια, ο κάθε φοιτητής δύναται να «οικοδομήσει» έως και δύο επιστημονικά προφίλ, ενδυναμώνοντας τις μετέπειτα επαγγελματικές του επιλογές, καθώς, παρά τη διεπιστημονική φυσιογνωμία του, το Τμήμα προσφέρει ενιαίο τίτλο σπουδών σε ό,τι αφορά στις προπτυχιακές σπουδές. Επισημαίνεται ότι, για να διδαχτεί ένα προσφερόμενο μάθημα επιλογής, θα πρέπει να έχει δηλωθεί από τουλάχιστον δέκα (10) φοιτητές. Σημειώνεται ότι οι φοιτητές που διαθέτουν πιστοποίηση γλωσσομάθειας σε επίπεδο Γ2/С2 σε μία ξένη γλώσσα, δεν έχουν τη δυνατότητα επιλογής του μαθήματος της συγκεκριμένης ξένης γλώσσας. Αντ' αυτής θα πρέπει να παρακολουθήσουν και να εξεταστούν σε μία άλλη, εφόσον δηλώσουν ως μάθημα επιλογής την «Ξένη Γλώσσα».

ΕΞΑΜΗΝΟ Η': Οι φοιτητές παρακολουθούν τα τρία (3) υποχρεωτικά μαθήματα, συμμετέχουν υποχρεωτικά στην Πρακτική Άσκηση, και εκπονούν, προαιρετικά, Πτυχιακή Μελέτη.

Πτυχιακή Μελέτη: Η Πτυχιακή Μελέτη εκπονείται κατά τη διάρκεια του 4ου έτους σπουδών (Ζ' και Η' εξάμηνο) και εκλαμβάνεται ως ένα (1) μάθημα, στο οποίο αποδίδονται δέκα (10) πιστωτικές μονάδες ECTS.

Μαθήματα αντί Πτυχιακής Μελέτης: Εναλλακτικά, αντί για την εκπόνηση Πτυχιακής Μελέτης, οι φοιτητές δύνανται να επιλέξουν δύο (2) μαθήματα επιλογής που αντιστοιχούν σε 5 ECTS το καθένα (σύνολο 10 ECTS), με την προϋπόθεση ότι τα δύο (2) αυτά μαθήματα θα πρέπει να προέρχονται από την ίδια ομάδα (δηλαδή ο φοιτητής επιλέγει δύο (2) μαθήματα είτε από την ομάδα Οικονομίας και Διοίκησης, είτε από την ομάδα μαθημάτων Περιβαλλοντικής Διαχείρισης

και Πολιτισμικής Ανάπτυξης, είτε από την ομάδα μαθημάτων Αγωγής και Εκπαίδευσης). Υπό τις παραπάνω προϋποθέσεις, οι φοιτητές στο Ζ΄ Εξάμηνο μπορούν να επιλέξουν ένα (1) επιπλέον μάθημα επιλογής χειμερινού εξαμήνου (που δεν έχουν παρακολουθήσει) και στο Η΄ Εξάμηνο ένα (1) επιπλέον μάθημα επιλογής εαρινού εξαμήνου (που δεν έχουν παρακολουθήσει).

Πρακτική Άσκηση: Η Πρακτική Άσκηση είναι υποχρεωτική για τη λήψη πτυχίου και έχει διάρκεια δύο (2) μηνών (44 ημερών), ενσωματώνεται αυτοτελώς στο Πρόγραμμα Σπουδών και αντιστοιχεί σε δέκα (10) ECTS. Πραγματοποιείται υποχρεωτικά κατά τη διάρκεια του 4ου έτους σπουδών και εκλαμβάνεται ως ένα (1) μάθημα, που αντιστοιχεί σε δέκα (10) ECTS. Λαμβάνει χώρα σε σχολεία της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, χρονικής διάρκειας 12 ημερών, και ακολούθως σε ιδιωτικούς και δημόσιους εργασιακούς φορείς, χρονικής διάρκειας 32 ημερών.

Επιπλέον, ο φόρτος εργασίας (σε ώρες) των φοιτητών για κάθε μάθημα υπολογίζεται με βάση την εξίσωση είκοσι πέντε (25) ώρες εργασίας ανά πιστωτική μονάδα ECTS (με εξαίρεση την Πρακτική Άσκηση που υπολογίζεται με βάση την εξίσωση τριάντα (30) ώρες εργασίας ανά πιστωτική μονάδα ECTS, σε συμφωνία με την οδηγία για την εφαρμογή του Συστήματος Μεταφοράς και Συσσώρευσης Πιστωτικών Μονάδων [Υπουργική Απόφαση Αρ. Φ5/89656/Β3, (Τεύχος Β΄ Αρ. Φύλλου 1466/2007)]. Όλα τα μαθήματα του Προγράμματος Σπουδών είναι τρίωρα και αντιστοιχούν σε πέντε (5) ECTS το καθένα.

Τα περιγράμματα Προπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης είναι αναρτημένα στον παρακάτω σύνδεσμο:

Περιγράμματα σπουδών

Το Τμήμα Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης δεσμεύεται για την εφαρμογή πολιτικής ποιότητας, που θα υποστηρίξει την ακαδημαϊκή φυσιογνωμία και τον προσανατολισμό του προγράμματος σπουδών, θα προωθήει τον σκοπό και το αντικείμενό του, θα υλοποιεί τους στρατηγικούς του στόχους και θα καθορίζει τα μέσα και τους τρόπους επίτευξής τους, θα εφαρμόζει τις ενδεικνυόμενες διαδικασίες ποιότητας, με τελικό σκοπό τη διαρκή βελτίωσή του.

Εκτός από τις γενικές πολιτικές και διαδικασίες διασφάλισης ποιότητας που εφαρμόζει το Τμήμα και το Ίδρυμα, υπάρχουν και οι ακόλουθοι **στόχοι ποιότητας** που εστιάζουν στις ανάγκες και τις προκλήσεις του ΠΠΣ Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης:

1. **Την διασφάλιση της ποιότητας** του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών και της προσέλευσης αξιόλογων προπτυχιακών φοιτητών/τριών μέσα σε ένα θετικό μαθησιακό περιβάλλοντος μέσω της χρήσης σύγχρονων διδακτικών πρακτικών και χρήσης της τεχνολογίας και της ανάπτυξης κουλτούρας αξιολόγησης και λογοδοσίας
2. **Την ερευνητική του ανάπτυξη** μέσω της συνεχούς ενίσχυσης των υποδομών των θεσμών και των διαδικασιών για την έρευνα και την αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της.
3. **Την σύνδεση με την κοινωνία και την εξωστρέφεια του** μέσω της διασύνδεσής του με την αγορά εργασίας, τα σεμινάρια και τις επιμορφώσεις που παρέχει.
4. **Την διεθνοποίησή του** μέσω της προσφοράς ξενόγλωσσων προπτυχιακών μαθημάτων, την κινητικότητα προσωπικού και φοιτητών/τριών καθώς και τις διεθνείς συνεργασίες.
5. **Την εξασφάλιση ίσων ευκαιριών ενσωμάτωσης και συμπερίληψης** για όλους τους φοιτητές/τριες και διδάσκοντες, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρίες μέσω της εφαρμογής κατάλληλων υποδομών, σύγχρονων διδακτικών

πρακτικών και της προώθησης της ισότητας και της προσβασιμότητας σε όλες τις δραστηριότητες.

Η Διοίκηση του Τμήματος δεσμεύεται για την εφαρμογή, την παρακολούθηση και την τυχόν αναθεώρηση του Συστήματος Διασφάλισης Ποιότητας που εφαρμόζει, με σκοπό τη διαρκή βελτίωσή του. Αναγνωρίζει και γνωστοποιεί σε κάθε μέλος της ακαδημαϊκής κοινότητας τη συμβολή του στην επίτευξη των στόχων του Πανεπιστημίου και του Τμήματος. Η Πολιτική Ποιότητας του Τμήματος, οι ακαδημαϊκές του επιδόσεις, οι οποίες καθορίζονται με βάση συγκεκριμένους δείκτες, καθώς και τα αποτελέσματα των αξιολογήσεων του θα δημοσιοποιούνται με κατάλληλο τρόπο στα ενδιαφερόμενα μέρη.

- *Σύνδεση της διδασκαλίας με την έρευνα*

Η σύνδεση μεταξύ διδασκαλίας και έρευνας αποτελεί θεμελιώδη αρχή για την ενίσχυση τόσο της μαθησιακής διαδικασίας όσο και της παραγωγής νέας γνώσης. Η διδασκαλία λειτουργεί ως πλατφόρμα διάδοσης της υπάρχουσας γνώσης, ενθαρρύνοντας τους φοιτητές να αναπτύξουν κριτική σκέψη και να εμπλακούν σε δραστηριότητες επίλυσης προβλημάτων. Παράλληλα, η έρευνα επωφελείται από τη διδασκαλία μέσω της ανατροφοδότησης που προσφέρουν οι φοιτητές, δημιουργώντας ένα περιβάλλον συνεχούς βελτίωσης και ανανέωσης.

Η Πρακτική Άσκηση, πέραν της παροχής ευκαιριών εργασιακής εμπειρίας στους/στις προπτυχιακούς/ές φοιτητές/τριες, λειτουργεί ως γέφυρα μεταξύ της διδασκαλίας και της έρευνας, επιτρέποντας στους/στις φοιτητές/τριες να συμμετέχουν ενεργά σε ερευνητικές διαδικασίες που σχετίζονται με πραγματικά ζητήματα στον τομέα της Οικονομίας και της Βιώσιμης Ανάπτυξης. Μέσα από την Πρακτική Άσκηση, οι φοιτητές/τριες εμπλέκονται σε ερευνητικά έργα που διενεργούνται σε συνεργαζόμενους φορείς ή οργανισμούς, αποκτώντας άμεση εμπειρία στις μεθοδολογίες και τα εργαλεία έρευνας που χρησιμοποιούνται σε εφαρμοσμένες μελέτες. Αυτή η συμμετοχή επιτρέπει την απόκτηση πολύτιμων δεδομένων και αποτελεσμάτων που συνεισφέρουν όχι μόνο στην ανάπτυξη επιστημονικής γνώσης, αλλά και στην παραγωγή ερευνητικών αποτελεσμάτων με άμεσο αντίκτυπο στην κοινότητα και στην επιστήμη, ενισχύοντας τη διασύνδεση της πανεπιστημιακής έρευνας με τις σύγχρονες προκλήσεις της κοινωνίας και της αγοράς.

Μέσω της Πρακτικής Άσκησης σε ιδιωτικούς φορείς στους παραπάνω τομείς, οι απόφοιτοι/ες αποκτούν σημαντική εμπειρία στην εφαρμογή των θεωρητικών γνώσεων που διδάσκονται στο Τμήμα.

Στο Τμήμα Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης, οι φοιτητές έχουν την ευκαιρία να ενσωματώσουν τη διεπιστημονικότητα στις σπουδές τους και να αναπτύξουν δεξιότητες συνεργασίας, δημιουργικής επίλυσης προβλημάτων και κριτικής σκέψης. Μέσω της Πρακτικής Άσκησης σε τομείς όπως η Οικονομία, η Ειδική Αγωγή, η Συμβουλευτική Κοινωνικών Ομάδων, ο Τουρισμός, η Τέχνη και ο Πολιτισμός, η Αγωγή Υγείας, η Διατροφή, το Περιβάλλον και η Περιφερειακή Ανάπτυξη, οι φοιτητές εφαρμόζουν τις θεωρητικές γνώσεις που διδάσκονται στο Τμήμα και αναπτύσσουν δεξιότητες που τους/τις καθιστούν έτοιμους/ες να ενταχθούν στην αγορά εργασίας της χώρας. Η σύνδεση αυτή με το εργασιακό περιβάλλον ενισχύει την ανταγωνιστικότητα και την επαγγελματική τους κατάρτιση, προσφέροντάς τους τις γνώσεις και

την εμπειρία που απαιτούνται για να ανταποκριθούν στις σύγχρονες ανάγκες των κλάδων στους οποίους επιλέγουν.

Η συνολική αυτή σύνδεση μεταξύ διδασκαλίας, έρευνας και πρακτικής εφαρμογής διασφαλίζει μια ολοκληρωμένη εκπαιδευτική εμπειρία που όχι μόνο προάγει την ακαδημαϊκή αριστεία, αλλά και εφοδιάζει τους φοιτητές με τα εφόδια που απαιτούνται για να ανταποκριθούν στις σύγχρονες ανάγκες της κοινωνίας και των επαγγελματικών τους τομέων να δραστηριοποιηθούν.

- *Ομαλή μετάβαση στα διάφορα στάδια σπουδών*

Η ομαλή μετάβαση στα διάφορα στάδια σπουδών επιτυγχάνεται μέσω μιας στοχοθετημένης εκπαιδευτικής διαδικασίας που συνδυάζει διδασκαλία, υποστήριξη και αξιολόγηση. Στο Τμήμα Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης, οι φοιτητές υποστηρίζονται από ακαδημαϊκούς συμβούλους, εξατομικευμένες εκπαιδευτικές προσεγγίσεις και τη χρήση εργαλείων όπως το e-class, που παρέχουν σαφείς πληροφορίες και οδηγίες για κάθε στάδιο. Παράλληλα, η ενσωμάτωση δραστηριοτήτων όπως η Πρακτική Άσκηση και τα ερευνητικά έργα βοηθούν τους φοιτητές να συνδέσουν τη θεωρία με την πράξη, προετοιμάζοντάς τους για τις προκλήσεις των επόμενων σταδίων σπουδών και της επαγγελματικής τους πορείας.

- *Πληροφοριακά συστήματα*

Τα πληροφοριακά συστήματα του Τμήματος είναι τα εξής:

- **Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Διαχείρισης Φοιτητολογίου (ΟΠΣΔ):** Από το 2016, το νέο πληροφοριακό σύστημα φοιτητολογίου του Τμήματος επιτρέπει την ηλεκτρονική επικοινωνία των φοιτητών/τριών με τη Γραμματεία και την αυτοεξυπηρέτησή τους μέσω διαδικτυακών υπηρεσιών. Αυτό περιλαμβάνει την ηλεκτρονική δήλωση μαθημάτων, την πρόσβαση σε αναλυτικές βαθμολογίες και την εκτύπωση προσωπικών στοιχείων.
- **Σύστημα Συγκέντρωσης Δεδομένων Ποιότητας (ΠΣΣΔΠ):** Η Μονάδα Διασφάλισης Ποιότητας (ΜΟ.ΔΙ.Π.) χρησιμοποιεί το ΠΣΣΔΠ για τη συλλογή και ανάλυση δεδομένων σχετικά με την ποιότητα του διδακτικού έργου, την ικανοποίηση των φοιτητών/τριών από τις υπηρεσίες και τις υποδομές, καθώς και τις επιδόσεις του διδακτικού και ερευνητικού προσωπικού. Τα δεδομένα αυτά χρησιμοποιούνται για την ετήσια εσωτερική αξιολόγηση και την αναθεώρηση των προγραμμάτων.
- **Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Εθνικό Σύστημα Ποιότητας (ΟΠΕΣΠ):** Το ΠΣΣΔΠ της ΜΟ.ΔΙ.Π. διασυνδέεται με το κεντρικό σύστημα της ΕΘ.Α.Α.Ε., επιτρέποντας την αυτόματη αποστολή δεδομένων και δεικτών ποιότητας, σε καθημερινή βάση ή και σε προκαθορισμένα διαστήματα.
- **Πλατφόρμα ΗΥΑ Open eClass:** Η πλατφόρμα ΗΥΑ Open eClass αποτελεί ένα ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Ηλεκτρονικών Μαθημάτων. Ακολουθεί τη φιλοσοφία του λογισμικού ανοικτού κώδικα και υποστηρίζει την υπηρεσία Ασύγχρονης Τηλεκπαίδευσης χωρίς περιορισμούς και δεσμεύσεις. Η πρόσβαση στην υπηρεσία γίνεται με τη χρήση ενός απλού φυλλομετρητή (web browser) χωρίς την απαίτηση εξειδικευμένων τεχνικών γνώσεων. Οι φοιτητές/τριες έχουν πρόσβαση σε μια ολοκληρωμένη ηλεκτρονική πλατφόρμα, που περιλαμβάνει την απομακρυσμένη

εγγραφή, δήλωση μαθημάτων και πρόσβαση σε βιβλιοθήκες και ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων. Η χρήση της ηλεκτρονικής τάξης (eClass) είναι ενσωματωμένη στη μαθησιακή διαδικασία, με 73 μαθήματα διαθέσιμα σε ψηφιακή μορφή, προσβάσιμα και για φοιτητές/τριες με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

- **B.2.1.2 Πρόγραμμα Σπουδών**

Το Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης (έγκριση τελευταίας τροποποίησης στην 90η/31-05-2018 Συνέλευση του Τμήματος και τη μετονομασία του Τμήματος από Τμήμα Οικιακής Οικονομίας και Οικολογίας σε Τμήμα Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης σύμφωνα με το ΦΕΚ 5313/3-12-2020, τ. Β΄.), διασφαλίζει την ακαδημαϊκή εκπαίδευση των φοιτητών σε τρεις βασικούς άξονες:

α) Τα εφαρμοσμένα οικονομικά, απαραίτητα για τη διαχείριση του Οίκου και των οικογενειακών επιχειρήσεων

β) Τη διαχείριση του περιβάλλοντος ώστε να περιορίζεται η δυσμενής επίδραση της ανθρώπινης δραστηριότητας και να προάγεται η Βιώσιμη Ανάπτυξη

γ) Την εκπαίδευση των νέων αλλά και των καταναλωτών ώστε να διασφαλίζεται η Βιώσιμη Ανάπτυξη.

Οι απόφοιτοι του Τμήματος διαθέτουν γνώσεις και στους τρεις αυτούς άξονες και μπορούν να εξειδικευτούν συνδυάζοντας τουλάχιστον 2 από τους 3 άξονες.

- *Συγκριτική αξιολόγηση με άλλα Τμήματα*

Μέχρι στιγμής, δεν υπάρχει άλλο Πανεπιστημιακό Τμήμα στην Ελλάδα με τον τίτλο: Οικονομία και Βιώσιμη Ανάπτυξη, εκτός από ένα ξενόγλωσσο ΠΠΣ του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, με τίτλο Economics & Sustainable Development, το οποίο απευθύνεται σε φοιτητές εκτός ευρωπαϊκής ένωσης και έχει διδάκτρα. Υπάρχουν διάφορα προγράμματα προπτυχιακών σπουδών που σχετίζονται με την οικονομία και τη βιώσιμη ανάπτυξη, όπως αυτά του Διεθνούς Πανεπιστημίου της Ελλάδος και του Παντείου Πανεπιστημίου.

Παρόλο που και αυτά τα προγράμματα περιλαμβάνουν στοιχεία βιωσιμότητας και οικονομικής ανάλυσης, το Τμήμα Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης του Χαροκόπειου Πανεπιστημίου προσφέρει μια πιο εστιασμένη και ολοκληρωμένη προσέγγιση στη σύνδεση της βιώσιμης ανάπτυξης με την οικονομική πολιτική και τις πρακτικές.

Το **Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης του Χαροκόπειου Πανεπιστημίου** εστιάζει στη μελέτη των Εφαρμοσμένων Οικονομικών, της Βιώσιμης Ανάπτυξης, της οργάνωσης της οικογένειας, της καταναλωτικής συμπεριφοράς, και της αειφόρου διαχείρισης φυσικού και πολιτισμικού περιβάλλοντος. Παρέχει διεπιστημονική εκπαίδευση με έμφαση στην κριτική σκέψη, τη βιωσιμότητα και την επαγγελματική κατάρτιση,

προετοιμάζοντας φοιτητές για διάφορους τομείς, όπως οικονομία, πολιτισμός και τουρισμός, καθώς και για τη συνέχιση σπουδών σε μεταπτυχιακό επίπεδο.

Το **Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος Διοίκησης και Οικονομίας της Βιώσιμης Ανάπτυξης του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας** επικεντρώνεται στη διοίκηση και τις οικονομικές πτυχές της βιώσιμης ανάπτυξης, με στόχο την κατανόηση και εφαρμογή στρατηγικών βιωσιμότητας. Περιλαμβάνει μαθήματα που καλύπτουν τη διοίκηση επιχειρήσεων, την πράσινη οικονομία, τη διαχείριση πόρων και την ανάπτυξη τοπικών και περιφερειακών οικονομιών. Το πρόγραμμα δίνει έμφαση στη θεωρητική και πρακτική κατάρτιση, ενθαρρύνοντας την εφαρμογή γνώσεων σε πραγματικά ζητήματα.

Συγκρίνοντας τα δύο προγράμματα σπουδών, το **Τμήμα Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου** προσφέρει μια πιο διεπιστημονική προσέγγιση, καλύπτοντας ευρύτερα πεδία που συνδέονται με την αειφόρο ανάπτυξη, όπως η συμπεριφορά του καταναλωτή, η ποιότητα ζωής και η ψυχοπαιδαγωγική εκπαίδευση. Παράλληλα, δίνει έμφαση στη βιωματική μάθηση μέσω της πρακτικής άσκησης και της ερευνητικής δραστηριότητας, συνδέοντας τη θεωρία με την πράξη.

Από την άλλη πλευρά, το **Πρόγραμμα του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας** επικεντρώνεται περισσότερο στη διοίκηση και τη διαχείριση της Βιώσιμης Ανάπτυξης, δίνοντας έμφαση σε τομείς όπως η Πράσινη Οικονομία και η Περιφερειακή Ανάπτυξη. Η προσέγγισή του είναι περισσότερο εξειδικευμένη στη διοικητική διάσταση της βιωσιμότητας, χωρίς όμως την ευρύτητα των πεδίων του Χαροκοπείου.

Συνολικά, το πρόγραμμα του Χαροκοπείου φαίνεται πιο ολοκληρωμένο, καθώς συνδυάζει οικονομικές, κοινωνικές, περιβαλλοντικές και παιδαγωγικές πτυχές, ενώ το πρόγραμμα της Δυτικής Μακεδονίας επικεντρώνεται κυρίως σε τεχνικές και διοικητικές πτυχές της βιωσιμότητας. Αυτό καθιστά το πρώτο καταλληλότερο για φοιτητές που ενδιαφέρονται για μια διεπιστημονική προσέγγιση, ενώ το δεύτερο απευθύνεται σε όσους επιδιώκουν εξειδίκευση στη διοίκηση και τις εφαρμογές της Βιώσιμης Ανάπτυξης.

Το πρόγραμμα σπουδών στο Χαροκόπειο ενσωματώνει τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης σε διάφορους οικονομικούς τομείς, δίνοντας έμφαση στη διαμόρφωση οικονομικών στρατηγικών που προωθούν την περιβαλλοντική βιωσιμότητα και την αειφορία σε μακροχρόνιο επίπεδο. Η εκπαίδευση επικεντρώνεται στην κατανόηση των περιβαλλοντικών προκλήσεων και στη δημιουργία βιώσιμων οικονομικών πολιτικών που ανταποκρίνονται στις σύγχρονες ανάγκες. Οι φοιτητές αποκτούν γνώσεις σε θέματα όπως η διαχείριση φυσικών πόρων, η περιβαλλοντική οικονομική ανάλυση, καθώς και η ενσωμάτωση βιώσιμων πρακτικών στις οικονομικές αποφάσεις, ενώ παράλληλα αναπτύσσουν δεξιότητες απαραίτητες για την επίλυση προβλημάτων που συνδέονται με τη βιωσιμότητα και την ανάπτυξη.

Σε αντίθεση με άλλα πανεπιστήμια που εστιάζουν περισσότερο σε παραδοσιακές οικονομικές σπουδές ή στη γεωγραφική και περιφερειακή ανάπτυξη, το πρόγραμμα του Χαροκοπείου είναι ειδικά σχεδιασμένο για να ενσωματώσει τη βιωσιμότητα στην καρδιά της οικονομικής ανάλυσης. Αυτό το καθιστά ένα από τα πιο εξειδικευμένα και μοναδικά προγράμματα προπτυχιακών σπουδών στον τομέα αυτό στην Ελλάδα.

Το Πρόγραμμα Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης είναι αναρτημένο στον παρακάτω σύνδεσμο:

[Πρόγραμμα Σπουδών](#)

- **B.2.1.3 Κανονισμός σπουδών**

Η Επικαιροποίηση Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας του ΠΠΣ του Τμήματος πραγματοποιήθηκε στην υπ' αριθμ. Συνέλευση του Τμήματος 178η/18-07-2024. Ο Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών (ΠΠΣ) του Τμήματος, ο οποίος επισυνάπτεται στα παρόντα πρακτικά και έχει επικαιροποιηθεί σύμφωνα με:

- τις διατάξεις του Ν. 4957/2022 (ΦΕΚ Β' 141), όπως ισχύει
- τον Κανονισμό Σπουδών του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου κατά τον Ν.4957/2022 (ΦΕΚ Β' 4983),
- την εισήγηση της Συνέλευσης για την αναθεώρηση του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών του Τμήματος (θέμα 8ο).

Ο Κανονισμός Προπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης είναι αναρτημένος στον παρακάτω σύνδεσμο:

[Κανονισμός Σπουδών](#)

- *B.2.1.4 Στοιχεία φοιτητών/φοιτητριών*

Πίνακας 2.1: Φοιτητικός πληθυσμός Π.Π.Σ Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης

ΦΟΙΤΗΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ Π.Π.Σ. ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ				
Ακαδ. έτος αναφοράς	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023
Εισαχθέντες/είσες	105	103	110	104
Εγγεγραμμένοι/ες	420	431	436	444
Απόφοιτοι/ες	42	58	64	57
Εισερχόμενοι/ες	0	0	1	7
Εξερχόμενοι/ες	1	1	4	5

Ο πίνακας παρουσιάζει τον φοιτητικό πληθυσμό του Π.Π.Σ. του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης για τα ακαδημαϊκά έτη 2019-2020 έως 2022-2023. Περιλαμβάνει τον αριθμό των εισαχθέντων φοιτητών, εισαχθεισών φοιτητριών, των εγγεγραμμένων, των αποφοίτων, καθώς και των φοιτητών/φοιτητριών που εισέρχονται ή εξέρχονται από το πρόγραμμα κάθε έτος.

Ο φοιτητικός πληθυσμός του τμήματος παρουσιάζει **μικρή αυξητική τάση** τα τελευταία χρόνια. Ειδικότερα, οι εισαχθέντες φοιτητές και εισαχθείσες φοιτήτριες ανέρχονταν σε 105 το 2019-2020, 103 το 2020-2021, 110 το 2021-2022 και 104 το 2022-2023. Αν και ο αριθμός των

φοιτητών παρουσίασε μείωση από 50 το 2021-2022 σε 39 το 2022-2023, οι φοιτήτριες αυξήθηκαν σταθερά από 60 το 2021-2022 σε 65 το 2022-2023.

Αναλύοντας τα δεδομένα της τελευταίας πενταετίας, φαίνεται ότι το τμήμα **προσαρμόστηκε στις αυξημένες ανάγκες εισαγωγής φοιτητών/τριών**, διατηρώντας υψηλό επίπεδο ζήτησης. Η διατήρηση των **βάσεων εισαγωγής, η πιο πρόσφατη, μικρή αυξητική τάση των βάσεων** και η **βελτίωση της σειράς προτίμησης** αποδεικνύουν την **αυξανόμενη ελκυστικότητα του τμήματος**.

Ο **ενεργός φοιτητικός πληθυσμός** (φοιτητές και φοιτήτριες εντός της κανονικής διάρκειας φοίτησης) παρουσιάζει **αυξητική τάση** την τριετία **2020-2023**. Οι εγγεγραμμένοι φοιτητές αυξήθηκαν από **138 το 2020-2021 σε 150 το 2022-2023**, ενώ οι φοιτήτριες από **193 το 2020-2021 σε 224 το 2022-2023**, σημειώνοντας σημαντική άνοδο.

Όσον αφορά τον αριθμό των αποφοίτων, παρουσιάζεται **αυξητική τάση** εντός της κανονικής διάρκειας φοίτησης, με τις φοιτήτριες να διατηρούν **σταθερά υψηλότερους αριθμούς** από τους φοιτητές. Οι απόφοιτοι αυξήθηκαν από **4 το 2020-2021 σε 12 το 2021-2022**, πριν μειωθούν σε **8 το 2022-2023**, ενώ οι απόφοιτες αυξήθηκαν από **10 το 2020-2021 σε 19 το 2022-2023**.

Εν συντομία για τα ακαδημαϊκά έτη 2019-2020 έως 2022-2023 στο Τμήμα Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης παρατηρείται:

1. **Σταθερός αριθμός εισακτέων** – Κυμαίνεται γύρω στα **100-110 άτομα** κάθε έτος.
2. **Αυξητική τάση εγγεγραμμένων φοιτητών/τριών** – Ο συνολικός αριθμός εγγεγραμμένων **αυξάνεται κάθε χρόνο**.
3. **Μεταβολές στους αποφοίτους/τες** – Ο αριθμός των αποφοίτων παρουσιάζει **διακυμάνσεις**, με μέγιστο το **2021-2022**.
4. **Αύξηση εισερχομένων το 2022-2023** – Από **μηδενικούς ή ελάχιστους φοιτητές/τριες** τα προηγούμενα έτη, αυξάνεται στους **7 εισερχόμενους το 2022-2023**.
5. **Σταδιακή αύξηση των εξερχομένων** – Από **1 φοιτητή/τρια το 2019-2020** αυξάνεται σε **στους 5 το 2022-2023**.

Πίνακας 2.2: Πρακτική άσκηση φοιτητών/τριών Π.Π.Σ Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης

ΠΡΑΚΤΙΚΉ ΑΣΚΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΦΟΙΤΗΤΡΙΩΝ Π.Π.Σ. ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ				
Ακαδ. έτος αναφοράς	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023
Φοιτητές/τριες που ολοκλήρωσαν την Πρακτική Άσκηση	55	55	51	58
Φοιτητές/τριες που βρήκαν εργασία μέσω της Πρακτικής Άσκησης	1	2	3	3

Η πρακτική άσκηση αποτελεί μια σημαντική εμπειρία για τους φοιτητές/τριες του Τμήματος, διευκολύνοντας τη μετάβασή τους από την ακαδημαϊκή εκπαίδευση στην αγορά εργασίας. Κατά την τελευταία τετραετία (2019-2023), ο αριθμός των φοιτητών/τριών που ολοκλήρωσαν την πρακτική άσκηση κυμάνθηκε μεταξύ **51 και 58** ατόμων ετησίως. Παρόλα αυτά, ο αριθμός

των φοιτητών/τριών που βρήκαν εργασία μέσω της πρακτικής παρέμεινε **χαμηλός**, κυμαινόμενος από **1 έως 3 άτομα** κάθε χρόνο.

Η απορρόφηση των ασκούμενων στην αγορά εργασίας είναι περιορισμένη, γεγονός που μπορεί να οφείλεται σε διάφορους παράγοντες, όπως η έλλειψη διαθεσιμότητας θέσεων, οι αυξημένες απαιτήσεις των εργοδοτών ή η προσωρινή φύση της απασχόλησης κατά την πρακτική. Παρόλα αυτά, η πρακτική άσκηση παρέχει στους φοιτητές/τριες πολύτιμες γνώσεις, δεξιότητες και ευκαιρίες δικτύωσης.

Για τη βελτίωση της απορρόφησης των φοιτητών/τριών μετά την πρακτική άσκηση, είναι σημαντική η **ενίσχυση των συνεργασιών με επιχειρήσεις, η παροχή στοχευμένης επαγγελματικής καθοδήγησης και η ανάπτυξη μηχανισμών παρακολούθησης της επαγγελματικής πορείας των αποφοίτων.**

- **B.2.1.5 Διδακτικό έργο και αξιολόγηση**

- *Οργάνωση*

Οι μέθοδοι διδασκαλίας και αξιολόγησης των φοιτητών/-τριών αναφέρονται στα Περιγράμματα των Μαθημάτων, τα οποία δίνονται στους/στις προπτυχιακούς/-ές φοιτητές/-τριες από τους/τις διδάσκοντες/-ουσες κατά την πρώτη συνάντησή τους. Επιπλέον, στα περιγράμματα σπουδών αναφέρονται η ύλη του κάθε μαθήματος, οι μαθησιακοί στόχοι και τα προσδοκώμενα αποτελέσματα.

Τα περιγράμματα αυτά βρίσκονται επίσης στο Open e-Class του κάθε μαθήματος, καθώς και στην ιστοσελίδα του Προγράμματος -στην ενότητα των μαθημάτων του ΠΠΣ και στον Οδηγό Σπουδών του Τμήματος. Το σύνολο των διδασκόντων/-ουσών του ΠΠΣ γνωρίζει το υπάρχον σύστημα αξιολόγησης που ακολουθείται στο Πρόγραμμα και ενθαρρύνεται στην επιλογή πολλαπλών μεθόδων αξιολόγησης (εκπόνηση και παρουσίαση εργασιών, ανάλυση περιπτώσεων, κ.λπ.), προκειμένου η διαδικασία αξιολόγησης να ανταποκρίνεται καλύτερα στις ανάγκες των φοιτητών/-τριών του Προγράμματος.

Οι παραδόσεις των μαθημάτων που περιλαμβάνει το Π.Π.Σ. δεν έχουν μόνο τον χαρακτήρα ακαδημαϊκών διαλέξεων, αλλά ακολουθούν και μεθόδους, οι οποίες επιτρέπουν στους/στις φοιτητές/-τριες να συμμετέχουν ενεργά στη διδακτική πράξη, να εκφράζουν τις απόψεις τους και τον προβληματισμό τους για ό,τι μαθαίνουν και να αλληλεπιδρούν τόσο με τους/τις διδάσκοντες/-ουσες αλλά και μεταξύ τους. Στις μεθόδους αυτές περιλαμβάνονται, συνδυαστικά ή μη, η διαλογική συζήτηση, ο παρωθητικός διάλογος, η διερευνητική μάθηση, η ομαδοκεντρική διδασκαλία, η εξατομίκευση της μαθησιακής διαδικασίας κ.λπ.

Αν ο/η προπτυχιακός/-ή φοιτητής/-τρια έχει διάγνωση ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών, εφαρμόζονται κατάλληλες προσαρμογές στη διαδικασία αξιολόγησης της προόδου της/του (π.χ. παροχή επιπλέον χρόνου, διαλείμματος, κ.ά.) με σκοπό τη διασφάλιση συνθηκών ισότιμης συμμετοχής, χωρίς όμως να αλλοιώνονται τα χαρακτηριστικά της διαδικασίας εξέτασης που εφαρμόζεται.

- *Αξιολόγηση διδακτικού έργου*

Η αξιολόγηση του προγράμματος σπουδών γίνεται σε ετήσια βάση χρησιμοποιώντας δύο βασικά ερωτηματολόγια: α) το ερωτηματολόγιο αξιολόγησης του συνόλου των μαθημάτων που

διδάσκονται κατά το χειμερινό και εαρινό εξάμηνο σπουδών κάθε ακαδημαϊκού έτους και β) το ερωτηματολόγιο αξιολόγησης τους προγράμματος σπουδών συνολικά από τους αποφοίτους του τμήματος. Το πρώτο ερωτηματολόγιο διανέμεται ηλεκτρονικά στις/στους προπτυχιακές/κους φοιτήτριες/φοιτητές του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης κατά την τελευταία εβδομάδα μαθημάτων κάθε εξαμήνου σπουδών σε κάθε ακαδημαϊκό έτος.

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζονται τα εμπειρικά αποτελέσματα από την επεξεργασία των ερωτηματολογίων που διανεμήθηκαν στις/στους προπτυχιακές/κους φοιτήτριες/φοιτητές του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης για το ακαδημαϊκό έτος 2022-2023. Συγκεκριμένα, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα αξιολόγησης του διδακτικού έργου των διδασκόντων του Τμήματος.

Τα αποτελέσματα προέκυψαν από την ανάλυση των απαντήσεων, τις οποίες κατέγραψαν στο σχετικό ανώνυμο ερωτηματολόγιο οι προπτυχιακές/οι φοιτήτριες/φοιτητές του Τμήματος που παρακολούθησαν τη διδασκαλία των προαναφερόμενων μαθημάτων. Ο βαθμός ικανοποίησης των φοιτητών/τριών σχετικά με το διδακτικό έργο των διδασκόντων αξιολογείται βάσει της Κλίμακας τύπου Likert πέντε (5) βαθμίδων, όπου η χαμηλότερη τιμή αντιστοιχεί στο ένα (1) (καθόλου ικανοποιημένος) και η υψηλότερη στο πέντε (5) (πάρα πολύ ικανοποιημένος). Ειδικότερα, οι ερωτήσεις που χρησιμοποιούνται για την εξαγωγή της μέσης τιμής αξιολόγησης της διδακτικής ικανότητας αφορούν στα εξής:

- Στη γνωστοποίηση με σαφήνεια, από την αρχή του εξαμήνου, των στόχων και του περιεχομένου του μαθήματος.
- Στη γνωστοποίηση, από την αρχή του εξαμήνου, του τρόπου και των κριτηρίων αξιολόγησής τους.
- Στην οργανωμένη παρουσίαση του μαθήματος.
- Στην ικανότητά των διδασκόντων να διεγείρουν το ενδιαφέρον των φοιτητών για το αντικείμενο του μαθήματος κατά τη διάρκεια του μαθήματος.
- Στην ενθάρρυνση διατύπωσης αποριών και ερωτήσεων κατά τη διάρκεια του μαθήματος.
- Στην συνέπεια στις υποχρεώσεις τους (παρουσία στα μαθήματα, έγκαιρη διόρθωση εργασιών/ασκήσεων, ώρες συνεργασίας με τους φοιτητές).
- Στη συμβολή του εκπαιδευτικού υλικού που χρησιμοποιείται (σύγγραμμα, σημειώσεις, πρόσθετη βιβλιογραφία) στην καλύτερη κατανόηση του μαθήματος.
- Στο βαθμό που το υλικό που διαθέτει ο/η διδάσκων/ουσα στο e-class είναι ικανοποιητικό.

Στο πλαίσιο της αξιολόγησης του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών, συμπληρώθηκαν συνολικά 428 ερωτηματολόγια. Για το χειμερινό εξάμηνο συμπληρώθηκαν 253 ερωτηματολόγια που αφορούσαν σε 33 μαθήματα του χειμερινού εξαμήνου, ενώ για το εαρινό εξάμηνο συμπληρώθηκαν 175 ερωτηματολόγια που αφορούσαν σε 28 μαθήματα του εαρινού εξαμήνου. Οι παρακάτω Πίνακες παρουσιάζουν τους μέσους όρους για την αξιολόγηση του διδακτικού έργου (μαθημάτων) των διδασκόντων ανά ακαδημαϊκό εξάμηνο. Επίσης, παρουσιάζονται ο αριθμός των ερωτηματολογίων που απαντήθηκαν, ο αριθμός των φοιτητριών/φοιτητών που προσήλθαν στις εξετάσεις, καθώς και το ποσοστό συμμετοχής/απόκρισης στη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων αυτών.

Πίνακας 2.3: Μέσοι όροι για την αξιολόγηση του διδακτικού έργου των διδασκόντων/ουσών Π.Π.Σ. Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης, Χειμερινό εξάμηνο 2022-23.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ Π. Π. Σ - ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΑΚΑΔ. ΕΤΟΥΣ 2022-23				
Μάθημα	Μέση τιμή	Αριθμός απαντημένων	Αριθμός φοιτητών που	Ποσοστό συμμετοχής/ απόκρισης

		ερωτηματολογίων	προσήλθαν στην εξέταση του μαθήματος	
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ	4.33	6	113	5%
ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ	4.96	8	118	7%
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΡΓΟΥ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ	4.63	1	129	1%
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ	4.91	4	103	4%
ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΤΗΣ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	3.99	8	128	6%
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΟΡΙΣΜΩΝ	5.00	2	126	2%
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	4.18	7	103	7%
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΟΛΙΚΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΕΦΟΔΙΑΣΤΙΚΗΣ	5.00	1	84	1%
ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ	4.75	2	82	2%
ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ	5.00	1	83	1%
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ	4.84	7	95	7%
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ	4.75	7	96	7%
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	3.80	8	71	11%
ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΜΑΘΗΤΩΝ ΜΕ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ	4.91	4	81	5%
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΗ ΣΤΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΤΑΞΗ	4.59	11	64	17%
ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΟΙΚΟΝΟΜΕΤΡΙΑ	4.97	4	29	14%
ΕΦΟΔΙΑΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΠΕΛΑΤΩΝ ΣΤΟ ΝΕΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	4.70	11	4	27,5%
ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	4.62	15	32	47%
ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ	3.98	15	44	34%
ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ Ι	4.64	11	7	157%
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΑΝΘΡΩΠΟΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ	5.00	2	20	10%
ΜΙΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ	4.72	9	6	150%

ΟΙΚΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	4.60	10	52	19%
ΟΙΚΙΑΚΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ	4.60	16	57	28%
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	4.85	5	6	83%
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	4.91	4	20	20%
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ Ι	4.53	18	50	36%
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ	4.98	10	16	63%
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΒΙΟΛΟΓΙΑ	4.27	15	23	65%
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ - ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ	4.92	3	9	33%
ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ	4.64	17	18	94%
ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ	4.94	4	19	21%
ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	4.34	7	16	44%
Συνολικός βαθμός ικανοποίησης των φοιτητριών/φοιτητών	4,66			
Σύνολο απαντημένων ερωτηματολογίων	253			

Είναι σημαντικό ότι τα τριάντα (30) από τα τριάντα τρία (33) μαθήματα έχουν αξιολογηθεί με βαθμό από 4,27 έως 5 εκφράζοντας την πολύ μεγάλη ικανοποίηση των φοιτητών για τα εν λόγω μαθήματα, ενώ μόνο τρία (3) μαθήματα έχουν αξιολογηθεί με βαθμό κάτω από τέσσερα (4) με άριστα το πέντε (5) εκφράζοντας την μέτρια ικανοποίηση των φοιτητών/τριών από τα συγκεκριμένα μαθήματα.

Πίνακας 2.4: Μέσοι όροι για την αξιολόγηση του διδακτικού έργου των διδασκόντων/ουσών Π.Π.Σ. Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης, Εαρινό εξάμηνο 2022-23.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ Π.Π.Σ.- ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΑΚΑΔ. ΕΤΟΥΣ 2022-23				
Μάθημα	Μέση τιμή	Αριθμός απαντημένων ερωτηματολογίων	Αριθμός φοιτητών που προσήλθαν στην εξέταση του μαθήματος	Ποσοστό συμμετοχής / απόκρισης
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΙΚΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	3.86	9	96	9%
ΑΓΩΓΗ ΥΓΕΙΑΣ	4.50	6	99	6%
ΒΙΩΣΙΜΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ-ΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΣΤΗΝ Ε.Ε.	4.84	7	83	8%

ΒΙΩΣΙΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ: ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΑ	3.93	7	89	8%
ΔΙΑΤΡΟΦΗ ΣΤΑ ΣΤΑΔΙΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ	4.60	6	71	8%
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΥΓΡΩΝ ΚΑΙ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ	4.90	5	93	5%
ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	4.13	7	106	7%
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΠΟΡΩΝ	4.15	6	83	7%
ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΟΥΣ	4.87	12	81	15%
ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ	4.83	6	100	6%
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ	3.71	9	60	15%
ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	5.00	1	102	1%
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ	5.00	1	55	2%
ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	4.94	2	65	3%
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ	4.71	6	64	9%
ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ II	4.88	3	42	7%
ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ	3.19	10	32	31%
ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	4.88	2	37	5%
Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ	5.00	3	20	15%
ΟΙΚΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ	4.13	5	12	42%
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	4.91	7	21	33%
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ II	4.74	11	17	65%
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ, ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΕΩΝ	4.65	9	25	36%
ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ	3.77	12	13	92%
ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ	4.81	8	64	13%
ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΟΥ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ-ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ	4.48	7	64	11%
ΤΡΟΦΙΜΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	4.88	1	13	8%
ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	4.97	7	28	25%
Συνολικός βαθμός ικανοποίησης των φοιτητριών/φοιτητών	4,54			
	175			

Σύνολο απαντημένων ερωτηματολογίων				
---	--	--	--	--

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Πίνακα 2.4 δεκαοκτώ (18) από τα είκοσι οκτώ (28) μαθήματα του εαρινού εξαμήνου σπουδών έχουν αξιολογηθεί με βαθμό άνω του 4,5 εκφράζοντας την πολύ μεγάλη ικανοποίηση των φοιτητών ενώ μόνο πέντε (5) από τα εν λόγω μαθήματα έχουν αξιολογηθεί με βαθμό κάτω του τέσσερα (4) με άριστα το 5.

Πίνακας 2.5: Μέσος όρος αξιολόγησης του διδακτικού έργου για το σύνολο των μαθημάτων του Π.Π.Σ Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης, Χειμερινό εξάμηνο 2022-23

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ - ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2022-23		
(ΕΞΑΜΗΝΑ ΣΠΟΥΔΩΝ Α, Γ, Ε, Ζ) ΣΥΝΟΛΟ 33 ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Διδακτικό έργο	Πλήθος ερωτηματολογίων 253
	Μ.Ο.	
	4,66	

Πίνακας 2.6: Μέσος όρος αξιολόγησης του διδακτικού έργου για το σύνολο των μαθημάτων του Π.Π.Σ Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης, Εαρινό εξάμηνο 2022-23

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ- ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2022-23		
(ΕΞΑΜΗΝΑ ΣΠΟΥΔΩΝ Β, Δ, Η, ΣΤ) ΣΥΝΟΛΟ 28 ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Διδακτικό έργο	Πλήθος ερωτηματολογίων 175
	Μ.Ο.	
	4,54	

Με βάση τα παραπάνω στοιχεία, η αξιολόγηση του διδακτικού έργου των διδασκόντων/ουσών από τους φοιτητές/τριες για το σύνολο του έτους κρίνεται πολύ ικανοποιητική και είναι ίση με 4,6 δεδομένου ότι ο μέσος όρος της αξιολόγησης για το χειμερινό εξάμηνο είναι 4,66 και για το εαρινό εξάμηνο είναι 4,54.

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΤΑ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΑ ΕΤΗ

A. Συμμετοχή φοιτητριών/φοιτητών στην αξιολόγηση

Όσον αφορά στον αριθμό των προπτυχιακών φοιτητριών/φοιτητών που συμμετείχαν στην αξιολόγηση κατά τα έτη 2018-19 έως 2022-23, σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα, παρατηρείται μια σημαντική μείωση του αριθμού των συμμετεχόντων από το ακαδ. έτος 2021-22 και για τα επόμενα έτη συγκριτικά με τα προηγούμενα έτη 2018-19 και 2019-20.

Πίνακας 2.7: Συμμετοχή φοιτητών/τριών Π.Π.Σ. στην αξιολόγηση Π.Π.Σ. Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης κατά τα έτη 2018 έως 2023

Συμμετοχή φοιτητών/τριών Π.Π.Σ στην αξιολόγηση κατά τα έτη 2018 έως 2023			
Ακαδημαϊκό έτος	Αριθμός φοιτητών/τριών		ΣΥΝΟΛΟ
	Χειμερινό εξάμηνο	Εαρινό εξάμηνο	
2018-19	308	382	690
2019-20	471	258	729
2020-21	472	207	679
2021-22	331	307	638
2022-23	253	175	428

Ο πίνακας 2.7 παρουσιάζει τη συμμετοχή των φοιτητών/τριών του Π.Π.Σ. στην αξιολόγηση διδασκόντων στο Τμήμα Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης για την περίοδο 2018 έως 2023. Συγκεκριμένα, για το 2018-19 η συνολική συμμετοχή ανήλθε στους 690 φοιτητές, με 308 στο χειμερινό και 382 στο εαρινό εξάμηνο. Το επόμενο έτος (2019-20) σημειώθηκε αύξηση, φτάνοντας τους 729 συνολικά, με 471 φοιτητές στο χειμερινό εξάμηνο και 258 στο εαρινό. Το 2020-21, οι συμμετοχές έπεσαν ελαφρώς στα 679 (472 χειμερινό, 207 εαρινό), ενώ το 2021-22 η συνολική συμμετοχή μειώθηκε στους 638 (331 χειμερινό, 307 εαρινό). Τέλος, το 2022-23 καταγράφηκε η χαμηλότερη συμμετοχή, με 428 συνολικά φοιτητές, από τους οποίους 253 συμμετείχαν το χειμερινό και 175 το εαρινό εξάμηνο. Αυτή η μεταβλητότητα υποδηλώνει τάσεις και ενδεχόμενες προκλήσεις όσον αφορά την ενεργό συμμετοχή των φοιτητών/τριών στις διαδικασίες αξιολόγησης.

Πίνακας 2.8: Μέσοι όροι για τη διδακτική ικανότητα και τη διδακτική μεθοδολογία των διδασκόντων/ουσών Π.Π.Σ Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης, Χειμερινό και εαρινό εξάμηνο

Χειμερινό και Εαρινό εξάμηνο ΠΠΣ					
Ακ. έτος αναφοράς	Διδακτική Ικανότητα		Διδακτική Μεθοδολογία		Πλήθος ερωτηματολογίων
	Μ.Ο.	Τ.Α.	Μ.Ο.	Τ.Α.	
	2018-19	4,10	0,61	4,08	0,50
2019-20	4,2	0,62	4,2	0,52	729
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ					

	ΜΟ	
2020-21	4,54	679
2021-22	4,49	638
2022-23	4,6	428

Συγκεκριμένα, κατά τα έτη 2018-19 και 2019-20, η διδακτική ικανότητα αξιολογήθηκε με μέσο όρο 4,10 και 4,2 αντίστοιχα, ενώ η διδακτική μεθοδολογία έλαβε παρόμοιες τιμές (4,08 το 2018-19 και 4,2 το 2019-20). Ο αριθμός των ερωτηματολογίων που συμπληρώθηκαν ήταν 690 το 2018-19 και αυξήθηκε σε 729 το 2019-20.

Το ακαδημαϊκό έτος αναφοράς 2020-21 η συνολική αξιολόγηση έφτασε το 4,54, το 2021-22 μειώθηκε ελαφρώς σε 4,49, ενώ το 2022-23 σημειώθηκε η υψηλότερη βαθμολογία με 4,6. Παράλληλα, ο αριθμός των ερωτηματολογίων μειώθηκε σταδιακά από 679 το 2020-21 σε 428 το 2022-23, γεγονός που μπορεί να υποδεικνύει μειωμένη συμμετοχή των φοιτητών στην αξιολόγηση.

Γενικά, η διδακτική ικανότητα και η μεθοδολογία των διδασκόντων/ουσών αξιολογούνται σταθερά σε υψηλά επίπεδα, με μικρές αυξομειώσεις, ενώ η σταδιακή μείωση του αριθμού των ερωτηματολογίων ενδέχεται να αποτελεί σημείο προβληματισμού για τη συμμετοχή των φοιτητών στις διαδικασίες αξιολόγησης.

- *Αξιολόγηση αποφοίτων*

Αναφορικά με το δεύτερο ερωτηματολόγιο το οποίο χρησιμοποιείται για την αξιολόγηση του προγράμματος σπουδών συνολικά από τους αποφοίτους του τμήματος, οι απόφοιτοι του Τμήματος καλούνται να απαντήσουν σε ερωτήσεις, οι οποίες αφορούν στην ικανοποίησή τους από το Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος. Ειδικότερα, κατά το ακαδημαϊκό έτος 2022-23 οι απόφοιτοι του Π.Π.Σ. του Τμήματος κλήθηκαν να απαντήσουν σε 21 συνολικά ερωτήσεις. Από αυτές η πλειοψηφία ήταν ερωτήσεις πενταβάθμιας κλίμακας likert, πέντε ερωτήσεις ήταν ανοιχτές και δύο ερωτήσεις τύπου ΝΑΙ/ΟΧΙ. Συνολικά συμμετείχαν στην έρευνα 38 απόφοιτοι του Π.Π.Σ. του Τμήματος.

Στον πίνακα που ακολουθεί έχουν επιλεγθεί 12 ερωτήσεις πενταβάθμιας κλίμακας (1 καθόλου/2 λίγο-μη ικανοποιητικά/ 3 μέτρια /4 πολύ-ικανοποιητικά /5 πάρα πολύ-πλήρως) και μια ερώτηση τύπου ΝΑΙ/ΟΧΙ.

Πίνακας 2.9: Ικανοποίηση των αποφοίτων από το Π. Π. Σ. του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης 2022-23

Βαθμός ικανοποίησης των αποφοίτων από το Π. Π. Σ. Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης (Ακαδ. Έτος 2022-23)		
Ερωτήσεις	ΜΟ	ΤΑ
Επίτευξη των στόχων του προγράμματος	4,21	0,63
Ανταπόκριση του προγράμματος σπουδών στις προσδοκίες των φοιτητών	4,29	0,6

Συνεισφορά του εκπαιδευτικού προσωπικού στην εκπλήρωση των στόχων του προγράμματος	4,21	0,69
Ικανοποιητικός αριθμός μαθημάτων επιλογής	4,32	0,67
Πλήρης κάλυψη του αντικειμένου του τμήματος από το συνδυασμό των υποχρεωτικών μαθημάτων και των μαθημάτων επιλογής	4,04	0,84
Σύνδεση των μαθημάτων με την πρακτική άσκηση	4	0,94
Ενθουσιασμός διδασκόντων σχετικά με τον αντικείμενο σπουδών	4,18	0,67
Φόρτος και πίεση προγράμματος σπουδών	2,25	1
Αποτελεσματικότητα του προγράμματος σπουδών στην ενίσχυση δεξιοτήτων επαγγελματικής εξέλιξης	3,82	0,9
Αποτελεσματικότητα κατάρτισης για την ένταξη στην αγορά εργασίας	ΝΑΙ 27 ΟΧΙ 11	
Αξιολόγηση συνολικά της ποιότητας σπουδών του Προγράμματος	4,22	0,53
Σύνολο απαντημένων ερωτηματολογίων	38	

*Κλίμακα αξιολόγησης: 1=καθόλου, 2=λίγο-μη ικανοποιητικά, 3=μέτρια, 4=πολύ-ικανοποιητικά, 5=πάρα πολύ-πλήρως

Σύμφωνα με τις απαντήσεις των αποφοίτων η πλειοψηφία των αποφοίτων του Π.Π.Σ. που συμμετείχαν στην έρευνα ήταν πολύ ικανοποιημένη. Μόνο στην ερώτηση σχετικά με «Αποτελεσματικότητα του Προγράμματος Σπουδών στην επαγγελματική εξέλιξη» η τιμή του μέσου όρου ήταν 3,82. Ωστόσο, στην ερώτηση σχετικά με το πόσο αποτελεσματική θεωρούν την κατάρτισή τους για την ένταξή τους αγορά εργασίας οι 27 από τους 38 αποφοίτους που συμμετείχαν στην έρευνα απάντησαν καταφατικά και μόνο οι 11 από αυτούς απάντησαν αρνητικά.

- **B.2.1.6 Δημοσιοποίηση πληροφοριών**

Πίνακας 2.10: Δημοσιοποίηση πληροφοριών Π.Π.Σ Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης

Ιστοσελίδα Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης	https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/ https://www.dhee.hua.gr/index.php/en/
Κανονισμός Προπτυχιακών Σπουδών	https://www.dhee.hua.gr/images/Article-pdf/%CE%9A%CE%91%CE%9D%CE%9F%CE%9D%CE%99%CE%A3%CE%9C%CE%9F%CE%A3-%CE%A0%CE%A1%CE%9F%CE%A0%CE%A4%CE%A5%CE%A7%CE%99%CE%91%CE%9A%CE%A9%CE%9D-%CE%A3%CE%A0%CE%9F%CE%A5%CE%94%CE%A9%CE%9D.pdf
Οδηγός Σπουδών	https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/proptixiakesspoudes/xrisimesplirofories/odigosspoudon
Περιγράμματα Σπουδών	https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/proptixiakesspoudes

	udes/xrisimes-plirofories/perigrammata-mathimatou
Πρόγραμμα μαθημάτων	https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/proptixiakes-sporides/akadimaiko-imerologio/orologio-programma/xeim-erino-examino https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/proptixiakes-sporides/akadimaiko-imerologio/orologio-programma/earino-examino
Πρόγραμμα εξετάσεων	https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/proptixiakes-sporides/akadimaiko-imerologio/programma-exetaseon/xeim-erino-examino https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/proptixiakes-sporides/akadimaiko-imerologio/programma-exetaseon/earino-examino https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/proptixiakes-sporides/akadimaiko-imerologio/programma-exetaseon/ep-analiptiki-periodos
Ώρες υποδοχής φοιτητών	https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/proptixiakes-sporides/akadimaiko-imerologio/ores-ipodoxis-foititon

B.2.2 Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών “Βιώσιμη Ανάπτυξη”

• B.2.2.1 Συνοπτική Παρουσίαση

Το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Π.Μ.Σ) «Βιώσιμη Ανάπτυξη» παρέχει υψηλού επιπέδου επιστημονική εξειδίκευση στα γνωστικά πεδία της Βιώσιμης Ανάπτυξης. Το Πρόγραμμα αποσκοπεί στην προαγωγή της γνώσης και της επιστήμης, στην καλλιέργεια δεξιοτήτων και στην ανάπτυξη της έρευνας και αναφέρεται σε συναφή πεδία με αυτά που θεραπεύει το προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος.

Το Π.Μ.Σ. «Βιώσιμη Ανάπτυξη» απονέμει Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Μ.Σ) στις παρακάτω τρεις ειδικεύσεις με διακριτούς στόχους ως προς την κατάρτιση των μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών του με δώδεκα (12) μαθήματα ανά ειδίκευση μετά την πλήρη και επιτυχή ολοκλήρωση των σπουδών με βάση το πρόγραμμα σπουδών:

- α) Τοπική Ανάπτυξη και Έξυπνες Πόλεις
- β) Διαχείριση Περιβάλλοντος
- γ) Βιώσιμη Εφοδιαστική Αλυσίδα

Το Πρόγραμμα της ειδίκευσης «Τοπική Ανάπτυξη και Έξυπνες Πόλεις» σχετίζεται με την εξειδίκευση των φοιτητών/τριών σε θέματα που άπτονται με την τοπική ανάπτυξη, τις έξυπνες πόλεις, την επιχειρηματικότητα, την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη περιφερειών και πόλεων.

Το Πρόγραμμα της ειδίκευσης «Διαχείριση Περιβάλλοντος» εκπαιδεύει τους/τις αποφοίτους του σε θέματα που σχετίζονται με σε τομείς που άπτονται με τη διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος, τη διαχείριση των φυσικών πόρων, τη διαχείριση των αποβλήτων στο πλαίσιο της κυκλικής οικονομίας.

Το Πρόγραμμα της ειδίκευσης «Βιώσιμη Εφοδιαστική Αλυσίδα» έχει σκοπό να εκπαιδεύσει τους/τις αποφοίτους του σε θέματα που άπτονται βιώσιμων εφοδιαστικών αλυσίδων, Logistics,

Προμηθειών/Αγορών, Εξυπηρέτησης πελατών, Εκτέλεσης Παραγγελιών, Αποθήκευσης, και Μεταφορών.

Για την απόκτηση του ΜΔΣ απαιτούνται συνολικά εβδομήντα πέντε (75) πιστωτικές μονάδες βάσει του Ευρωπαϊκού Συστήματος Μεταφοράς και Συσώρευσης Ακαδημαϊκών Μονάδων (European Credit Transfer and Accumulation System, ECTS) για κάθε ειδικευση. Εξήντα (60) από αυτές αντιστοιχούν στα μαθήματα και δεκαπέντε (15) αντιστοιχούν στη ΜΔΕ. Όλα τα μαθήματα διδάσκονται εβδομαδιαίως και, κατά περίπτωση, περιλαμβάνουν παραδόσεις (στην ελληνική γλώσσα), διαλέξεις, σεμινάρια εξειδικευμένης κατάρτισης και εργαστήρια (στην ελληνική ή στην αγγλική γλώσσα), διά ζώσης ή και εξ αποστάσεως σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία. Τα περιεχόμενα και οι τίτλοι των μαθημάτων καθώς και η κατανομή τους σε εξάμηνα μπορούν να προσαρμόζονται δυναμικά, ανάλογα με τις τρέχουσες εξελίξεις στην έρευνα και την ανάπτυξη στο αντίστοιχο ερευνητικό πεδίο. Κάθε ένα από τα προσφερόμενα μαθήματα, υποχρεωτικά και επιλογής, αντιστοιχεί σε 5 ECTS. Προσφέρονται σε δύο εξάμηνα. Κάθε φοιτητής πλήρους φοίτησης θα πρέπει να ολοκληρώσει επιτυχώς 6 μαθήματα σε κάθε εξάμηνο, υποχρεωτικά και επιλογές, σύμφωνα με το πρόγραμμα της κατεύθυνσης που εντάσσεται. Οι φοιτητές μερικής φοίτησης πρέπει να παρακολουθούν και να ολοκληρώσουν 3 μαθήματα ανά εξάμηνο, λαμβάνοντας υπόψη το προτεινόμενο πρόγραμμα για το πρώτο και δεύτερο έτος σπουδών, που καθορίζεται σε ετήσια βάση.

Το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών “Βιώσιμη Ανάπτυξη” είναι αναρτημένο στον παρακάτω σύνδεσμο: [Π.Μ.Σ Βιώσιμη Ανάπτυξη](#)

- *Προοπτικές απασχόλησης*

Το Π.Μ.Σ. «Βιώσιμη Ανάπτυξη» έχει ως στόχο οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/φοιτήτριες (ΜΦ) να αποκτήσουν θεωρητικές γνώσεις, εξειδίκευση, επιστημονικές, ερευνητικές και επαγγελματικές δεξιότητες και ικανότητες καθώς και κριτική/δημιουργική σκέψη. Οι απόφοιτοι ΜΦ διαθέτουν γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες στην επιστημονική έρευνα που επιτρέπουν την παραγωγή ερευνητικού έργου και την προαγωγή της επιστήμης. Με την επιτυχή ολοκλήρωση των σπουδών τους οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/μεταπτυχιακές φοιτήτριες (ΜΦ) αναμένεται να:

- συμβάλλουν στην αναβάθμιση στην προαγωγή της έρευνας που σχετίζεται με την Βιώσιμη Ανάπτυξη,
- διαθέτουν αυξημένη ικανότητα ανάλυσης προβλημάτων και πρωτοβουλιών, εφόδια που θα διευρύνουν σημαντικά τις δυνατότητες απασχόλησής τους.
- γνωρίζουν τις αρχές δεοντολογίας και ηθικής στην επιστημονική έρευνα.
- υποστηρίζουν και προωθούν την επιχειρηματικότητα, μέσω της απόκτησης περισσότερων γνώσεων και δεξιοτήτων σε θέματα ανθρώπινης συμπεριφοράς και της φιλοσοφίας των κοινωνικών και οικονομικών αλλαγών, σε ακόμα περισσότερο διευρυμένους τομείς της απασχόλησης.
- αποτελούν εξειδικευμένους επιστήμονες, οι οποίοι θα καλύπτουν ανάγκες σε στελεχιακό δυναμικό δημόσιων και ιδιωτικών φορέων στους τομείς της Τοπικής Ανάπτυξης.
- αξιολογούν την εγγενή αξία του φυσικού περιβάλλοντος ως συστατικού παράγοντα της βιώσιμης ανάπτυξης.
- κατανοούν την άρρηκτη σχέση που υπάρχει ανάμεσα στις ανθρώπινες δραστηριότητες, τους φυσικούς πόρους και τα απόβλητα στο πλαίσιο της κυκλικής οικονομίας.
- εμπεδώνουν τις θετικές επιπτώσεις που έχουν τα διαχειριστικά μέτρα και προγράμματα για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος.

- κατανοούν την λειτουργία και δυναμική αλληλεπίδραση των παγκόσμιων εφοδιαστικών αλυσίδων και τη σημασία τους για την χώρα μας.
- αποτελούν καταρτισμένα στελέχη σε τμήματα Logistics, Προμηθειών/Αγορών, Εξυπηρέτησης πελατών, Εκτέλεσης Παραγγελιών, Αποθήκευσης, Μεταφορών, κτλ.

- *Σύνδεση της διδασκαλίας με την έρευνα*

Στο Π.Μ.Σ. «Βιώσιμη Ανάπτυξη», η έρευνα και η διδασκαλία είναι αλληλένδετες και αλληλοτροφοδοτούμενες διαδικασίες που ενισχύουν την επιστημονική γνώση και την πρακτική εφαρμογή της.

- Ερευνητικά δεδομένα στην εκπαίδευση: Οι διδάσκοντες/ουσες ενσωματώνουν τα τελευταία ερευνητικά ευρήματα στα μαθήματα, ώστε οι φοιτητές/τριες να εκπαιδεύονται σε σύγχρονες θεωρίες, τεχνολογίες και πρακτικές.
- Βιωματική μάθηση: Μέσα από εργαστηριακές δραστηριότητες, case studies και σεμινάρια, οι φοιτητές/τριες έρχονται σε επαφή με την πραγματική έρευνα και αναπτύσσουν κριτική και αναλυτική σκέψη.
- Συμμετοχή φοιτητών/τριών στην έρευνα: Οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες ενθαρρύνονται να συμμετέχουν σε ερευνητικά προγράμματα, επιστημονικά συνέδρια και δημοσιεύσεις, αποκτώντας πολύτιμη εμπειρία και δεξιότητες.
- Μεταφορά γνώσης από την έρευνα στην κοινωνία: Η διδασκαλία δεν περιορίζεται στη θεωρία αλλά προσανατολίζεται σε καινοτόμες λύσεις που μπορούν να εφαρμοστούν σε επιχειρήσεις, οργανισμούς και φορείς χάραξης πολιτικής.
- Διεπιστημονική προσέγγιση: Η έρευνα καλύπτει πολλαπλά γνωστικά πεδία (τοπική ανάπτυξη, περιβάλλον, εφοδιαστική αλυσίδα), επιτρέποντας την ανάπτυξη ολοκληρωμένων και καινοτόμων λύσεων στα προβλήματα της βιώσιμης ανάπτυξης.
- Ερευνητική εργασία (ΜΔΕ): Μέσω της εκπόνησης της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας (ΜΔΕ), οι φοιτητές/τριες ερευνούν σύγχρονα προβλήματα και προτείνουν εφαρμόσιμες λύσεις, συμβάλλοντας στην προαγωγή της επιστήμης και της πρακτικής.

Η στενή σχέση έρευνας και διδασκαλίας διαμορφώνει εξειδικευμένους επιστήμονες και επαγγελματίες, ικανούς να ανταποκριθούν στις προκλήσεις της βιώσιμης ανάπτυξης με καινοτόμες και τεκμηριωμένες λύσεις.

- *Πληροφοριακά συστήματα*

Οι φοιτητές/-τριες αποκτούν με την εγγραφή τους όνομα χρήστη και κωδικό πρόσβασης με τα οποία έχουν πρόσβαση στο σύνολο των ηλεκτρονικών υπηρεσιών που παρέχονται από το Πανεπιστήμιο και την πολιτεία. Το Κέντρο Πληροφορικής και Δικτύων (ΚΠΔ) του Πανεπιστημίου αναλαμβάνει την εγγραφή των φοιτητών/-τριών στον κατάλογο χρηστών του Πανεπιστημίου (LDAP) και στην συνέχεια δημιουργεί κωδικό πρόσβασης, ο οποίος κοινοποιείται ηλεκτρονικά στον/στην φοιτητή/-τρια. Η χρήση του συνθηματικού και του ονόματος χρήστη είναι αυστηρά προσωπική.

Οι φοιτητές/-τριες του Πανεπιστημίου έχουν πρόσβαση σε διάφορες κατηγορίες υπηρεσιών όπως:

α) βασικές ηλεκτρονικές υπηρεσίες (ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, φιλοξενία ιστοσελίδων, δημιουργία και αποθήκευση αρχείων και δεδομένων στο υπολογιστικό νέφος,

β) υπηρεσίες ηλεκτρονικής μάθησης (ηλεκτρονική τάξη, e-class),

γ) υπηρεσίες πρόσβασης σε ηλεκτρονικές πηγές και

δ) χρήση εφαρμογών που εξασφαλίζει το Πανεπιστήμιο για όλα τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας. Οι φοιτητές/-τριες πρέπει να συμμορφώνονται με τους όρους χρήσης ηλεκτρονικών υπηρεσιών και εφαρμογών, όπως αναφέρονται στον Κανονισμό Λειτουργίας του Κέντρου Πληροφορικής και Δικτύων και ανακοινώνονται στην ιστοσελίδα του Πανεπιστημίου. Σε περίπτωση όπου κάποιος/-α χρήστης/-στρια προβαίνει σε ενέργειες οι οποίες δεν είναι σύμφωνες με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο που διέπει την ορθή χρήση των ηλεκτρονικών υπηρεσιών και του κανονισμού του ΚΠΔ, το ΚΠΔ δύναται να προβαίνει άμεσα σε απενεργοποίηση του λογαριασμού του/της.

Η εφαρμογή "Φοιτητολόγιο" παρέχει τη δυνατότητα σε κάθε φοιτητή/-τρια του Π.Μ.Σ. να παρακολουθεί την ακαδημαϊκή του πορεία (βαθμό μαθημάτων, μέσο όρο κ.α.) καθώς και να καταθέτει ηλεκτρονικά αιτήσεις για έγγραφα (π.χ. αναλυτική βαθμολογία). Επίσης, μέσω του φοιτητολογίου εγγράφεται στο τρέχον εξάμηνο.

Στο πλαίσιο παροχής υπηρεσιών Ασύγχρονης Τηλεκπαίδευσης, έχει εγκατασταθεί και λειτουργεί στο Κέντρο Πληροφορικής και Δικτύων του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου η πλατφόρμα ασύγχρονης τηλεκπαίδευσης open e-Class. Σε αυτήν αναρτώνται όλες οι παρουσιάσεις των διδασκόντων/-ουσών, ερωτηματολόγια, τεστ αυτοαξιολόγησης, εργασίες και πληροφοριακό υλικό του μαθήματος. Μέσω της ηλεκτρονικής τάξης, ο/η ΜΦ μπορεί να επικοινωνήσει με τον/τη διδάσκοντα/-ουσα για θέματα που αφορούν στο συγκεκριμένο μάθημα.

- *Σχέδιο αξιοποίησης διδάκτρων*

Το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα υποστηρίζει μια σειρά από δραστηριότητες ανταποδοτικού χαρακτήρα όπως: α) δωρεάν συμμετοχή με ή χωρίς ανακοίνωση των ΜΦ σε διεθνή ή και πανελλήνια Συνέδρια ή ακόμα και επιστημονικές ημερίδες που λαμβάνουν χώρα στο Πανεπιστήμιο και είναι συνδιοργανωτής το ΠΜΣ «Βιώσιμη Ανάπτυξη», β) συμμετοχή σε εκπαιδευτικές εκδρομές στο πλαίσιο των οποίων μέρος των εξόδων καλύπτεται από τον προϋπολογισμό του ΠΜΣ, γ) παρακολούθηση διαλέξεων στο πλαίσιο των οποίων προσκεκλημένοι από το ΠΜΣ, εξειδικευμένοι/εξειδικευμένες επιστήμονες, Έλληνες/Ελληνίδες και ξένοι/ξένες διαπραγματεύονται θέματα που αφορούν στις επιστημονικές περιοχές του ΠΜΣ. Το ΠΜΣ καλύπτει τα έξοδα μετακίνησης και διαμονής των προσκεκλημένων ομιλητών/ομιλητριών, (δ) αγορά βιβλίων, ελληνόγλωσσων και ξενόγλωσσων, που οι ΜΦ χρειάζονται προκειμένου να τα αξιοποιήσουν στο πλαίσιο της μελέτης των διδακτικών εννοιών που διδάσκονται ή και στη βιβλιογραφική τεκμηρίωση των εργασιών τους.

- **B.2.2.2 Πρόγραμμα Σπουδών**

Το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Βιώσιμη Ανάπτυξη» είναι αναρτημένο στον παρακάτω σύνδεσμο:

Πρόγραμμα Σπουδών

Η τελευταία αναμόρφωσή του πραγματοποιήθηκε στην υπ' αριθμ. Συνέλευση του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης της Σχολής Περιβάλλοντος, Γεωγραφίας και Εφαρμοσμένων Οικονομικών 95/17.09.2018.

- *Βαθμός ανταπόκρισης του Π.Μ.Σ. στις μεταβαλλόμενες ανάγκες- απαιτήσεις-εξελίξεις της κοινωνίας*

Μέσα από την ίδρυση του συγκεκριμένου Π.Μ.Σ., που φιλοξενεί το Τμήμα, και ταυτόχρονα με τη διάθεση των ικανών και έμπειρων μελών ΔΕΠ που διαθέτει, το Τμήμα βρίσκεται σε διαρκή επαγρύπνηση των εξελίξεων αλλά και τυχόν αποκλίσεων από την πορεία του, ελαχιστοποιεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο την απώλεια σε ανθρώπινο δυναμικό και οι στόχοι του έχουν χρονικά όρια πραγμάτωσης. Με αυτό τον τρόπο, και με γνώμονα πάντα την παροχή ποιοτικότερων εκπαιδευτικών υπηρεσιών, το Τμήμα Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης, και μέσα από το συγκεκριμένο Π.Μ.Σ., σε μια συνεχόμενη ανταλλαγή πληροφοριών με το περιβάλλον του (εξωτερικό και εσωτερικό) είναι σε θέση να ανταποκρίνεται με τον καλύτερο δυνατό τρόπο στις ολοένα μεγαλύτερες απαιτήσεις της κοινωνίας, να προσαρμόζεται στις αλλαγές της εκπαιδευτικής συνιστώσας της απασχόλησης και να προβλέπει τις όποιες αλλαγές πιθανόν προκύψουν στην επαγγελματική δομή της οικονομίας.

Με το συγκεκριμένο Π.Μ.Σ. οι μεταπτυχιακοί/ες φοιτητές/τριες θα προετοιμαστούν και θα ενισχύσουν τις γνώσεις και τις επαγγελματικές δεξιότητες, ενώ θα είναι σε θέση να αναβαθμίσουν το βιοτικό τους επίπεδο και ταυτόχρονα να συμβάλλουν στην οικονομική και την κοινωνικο-περιβαλλοντική ανάπτυξη. Η εμπάθυνση και η κατανόηση των τριών διαστάσεων της Βιώσιμης Ανάπτυξης, μέσα από το εν λόγω Π.Μ.Σ., συμβάλλει στη διαμόρφωση των μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών, σε συνειδητοποιημένους πολίτες και ικανά στελέχη, έτσι ώστε να μπορούν να ανταπεξέλθουν με επιτυχία στο ολοένα και περισσότερο ανταγωνιστικό περιβάλλον, και στο συνεχώς μεταβαλλόμενο κοινωνικό σύνολο από άποψη αξιών και αντιλήψεων.

Εξάλλου, αποτελεί βασική προϋπόθεση η επικέντρωση των κοινωνιών, σε ανθρώπινα και κοινωνικά συστήματα, ενώ ο μόνος δρόμος για την επίτευξη της κοινωνικής ανάπτυξης και της ανθρώπινης ευημερίας είναι η συνειδητοποίηση όλων των διαστάσεων της βιώσιμης ανάπτυξης, που αυτός άλλωστε είναι και ο βασικός σκοπός του συγκεκριμένου Π.Μ.Σ.

- *Συγκριτική αξιολόγηση με άλλα Π.Μ.Σ.*

Τα ακόλουθα Μεταπτυχιακά Προγράμματα που λειτουργούν σε παρεμφερές αντικείμενο με το προτεινόμενο Π.Μ.Σ. μπορούν να αναφερθούν:

1. Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Οικονομικής Επιστήμης της Σχολής Οικονομικών, Επιχειρηματικών και Διεθνών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πειραιώς με τίτλο «Βιοοικονομία, Κυκλική Οικονομία και Βιώσιμη Ανάπτυξη» (<https://bioeconomics.edu.gr/>), το οποίο έχει ως στόχο την προετοιμασία, ανάπτυξη και παροχή εξειδικευμένων γνώσεων σε θέματα βιοοικονομίας και κυκλικής οικονομίας ως κύριο στοιχείο μιας έξυπνης, οικολογικής και επομένως βιώσιμης ανάπτυξης στην Ελλάδα, την Ευρώπη αλλά και παγκοσμίως.
2. Ξενόγλωσσο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στο Τμήμα Επιστήμης και Τεχνολογίας του Διεθνούς Πανεπιστημίου της Ελλάδος με αντικείμενο την

«Περιβαλλοντική Διαχείριση και Βιωσιμότητα» (<https://st.ihu.gr/studies/postgraduate/ems>). Η έμφαση του εν λόγω προγράμματος δίνεται στην περιβαλλοντική διάσταση της βιώσιμης ανάπτυξης.

3. Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στο Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης με τίτλο «Προστασία Περιβάλλοντος και Βιώσιμη Ανάπτυξη» (<https://ppva.civil.auth.gr/>). Η έμφαση που δίνεται στο εν λόγω Π.Μ.Σ. είναι μόνο στην περιβαλλοντική διάσταση της βιώσιμης ανάπτυξης.
4. Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών σε συντονισμό της Σχολής Αγρονόμων και Τοπογράφων Μηχανικών - Μηχανικών Γεωπληροφορικής του Εθνικού Μετσοβίου Πολυτεχνείου με ονομασία «Περιβάλλον και Ανάπτυξη» (<http://environ.survey.ntua.gr/symmet-sxoles.html>), το οποίο εστιάζει κυρίως σε τεχνοκρατικά ζητήματα.

Επιπλέον, όσον αφορά τις Εφοδιαστικές Αλυσίδες, σε Μεταπτυχιακό επίπεδο λειτουργούν προγράμματα στο Πανεπιστήμιο Πειραιώς, το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο, το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, κ.α., αλλά κανένα εξ αυτών δεν αναφέρεται στο πλαίσιο της Βιώσιμης Ανάπτυξης (βιώσιμες εφοδιαστικές αλυσίδες).

Είναι φανερό από τα παραπάνω ότι σε καμιά περίπτωση, τα προαναφερθέντα Π.Μ.Σ. δεν είναι ταυτόσημα με τη φυσιογνωμία του Π.Μ.Σ. “Βιώσιμη Ανάπτυξη” του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης. Και αυτό γιατί το προτεινόμενο Π.Μ.Σ. “Βιώσιμη Ανάπτυξη” εμβαθύνει ισόρροπα και στις τρεις διαστάσεις της βιώσιμης ανάπτυξης και αυτό απεικονίζεται από τα προτεινόμενα μαθήματα του Π.Μ.Σ., ενώ αποτελεί μια συνέχεια και μετεξέλιξη, σε επίπεδο γνώσεων και δεξιοτήτων, του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών.

• B.2.2.3 Κανονισμός σπουδών

Ο Κανονισμός Σπουδών του Π.Μ.Σ. «Βιώσιμη Ανάπτυξη» είναι αναρτημένος στον παρακάτω σύνδεσμο:

[Κανονισμός Σπουδών](#)

Ο Κανονισμός Μεταπτυχιακών Σπουδών του Π.Μ.Σ. «Βιώσιμη Ανάπτυξη» καταρτίστηκε στην υπ’ αριθμ. Συνέλευση του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης της Σχολής Περιβάλλοντος, Γεωγραφίας και Εφαρμοσμένων Οικονομικών 95/17.09.2018.

• B.2.2.4 Στοιχεία φοιτητών/τριών

Πίνακας 2.11: Φοιτητικός πληθυσμός Μ.Π.Σ. Βιώσιμης Ανάπτυξης

ΦΟΙΤΗΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ Μ.Π.Σ. ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ				
Ακαδ. έτος αναφοράς	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023
Νεοεισαχθέντες/είσεις	26	36	23	24
Εγγεγραμμένοι/ες	45	59	47	41
Απόφοιτοι/ες	17	30	25	20
Εισερχόμενοι/ες	0	0	0	0

Εξερχόμενοι/ες	1	0	1	2
----------------	---	---	---	---

Ο φοιτητικός πληθυσμός του Μ.Π.Σ. “Βιώσιμη Ανάπτυξη” παρουσιάζει αυξομειώσεις την περίοδο 2019-2023. Οι νεοεισαχθέντες έφτασαν το ανώτερο το 2020-2021 (36 φοιτητές), ενώ οι εγγεγραμμένοι και οι απόφοιτοι μειώνονται σταδιακά μετά το ίδιο έτος. Η κινητικότητα παραμένει περιορισμένη, με μηδενικούς εισερχόμενους φοιτητές και ελάχιστους εξερχόμενους (1-2 ανά έτος) και με μηδενικά ξενόγλωσσα μαθήματα. Τα δεδομένα υποδεικνύουν την ανάγκη διερεύνησης της μείωσης του ενδιαφέροντος και ενίσχυσης της διεθνοποίησης του προγράμματος.

- **B.2.2.5 Διδακτικό έργο και αξιολόγηση**
- *Οργάνωση*

Μέθοδοι διδασκαλίας και αξιολόγησης των φοιτητών/τριών - Τρόποι ενημέρωσης

Οι παραδόσεις των μαθημάτων που περιλαμβάνουν τα Π.Μ.Σ του Τμήματος δεν έχουν μόνο τον χαρακτήρα ακαδημαϊκών διαλέξεων, αλλά ακολουθούν και μεθόδους, οι οποίες επιτρέπουν στους/στις φοιτητές/-τριες να συμμετέχουν ενεργά στη διδακτική πράξη, να εκφράζουν τις απόψεις τους και τον προβληματισμό τους για ό,τι μαθαίνουν και να αλληλεπιδρούν τόσο με τους/τις διδάσκοντες/-ουσες αλλά και μεταξύ τους. Στις μεθόδους αυτές περιλαμβάνονται, συνδυαστικά ή μη, η διαλογική συζήτηση, ο παρωθητικός διάλογος, η διερευνητική μάθηση, η ομαδοκεντρική διδασκαλία, η εξατομίκευση της μαθησιακής διαδικασίας κ.λπ. Οι μέθοδοι διδασκαλίας και αξιολόγησης των φοιτητών/-τριών αναφέρονται στα Περιγράμματα των Μαθημάτων, τα οποία δίνονται στους/στις μεταπτυχιακούς/-ές φοιτητές/-τριες από τους/τις διδάσκοντες/-ουσες κατά την πρώτη συνάντησή τους. Επιπλέον, στα περιγράμματα σπουδών αναφέρονται η ύλη του κάθε μαθήματος, οι μαθησιακοί στόχοι και τα προσδωκόμενα αποτελέσματα.

Τα περιγράμματα αυτά βρίσκονται επίσης στο Open e-Class του κάθε μαθήματος, καθώς και στην ιστοσελίδα του Προγράμματος -στην ενότητα των μαθημάτων του ΠΜΣ και στον Οδηγό Σπουδών του Τμήματος. Το σύνολο των διδασκόντων/-ουσών του Π.Μ.Σ γνωρίζει το υπάρχον σύστημα αξιολόγησης που ακολουθείται στο Πρόγραμμα και ενθαρρύνεται στην επιλογή πολλαπλών μεθόδων αξιολόγησης (εκπόνηση και παρουσίαση εργασιών, ανάλυση περιπτώσεων, κ.λπ.), προκειμένου η διαδικασία αξιολόγησης να ανταποκρίνεται καλύτερα στις ανάγκες των φοιτητών/-τριών του Προγράμματος.

Φοιτητές/τριες με Ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες

Αν ο/η μεταπτυχιακός/-ή φοιτητής/-τρια έχει διάγνωση *ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών*, εφαρμόζονται εναλλακτικές μέθοδοι και κατάλληλες προσαρμογές στη διαδικασία αξιολόγησης της προόδου της/του (π.χ. παροχή επιπλέον χρόνου, διαλείμματος, κ.ά.) με σκοπό τη διασφάλιση συνθηκών ισότιμης συμμετοχής, χωρίς όμως να αλλοιώνονται τα χαρακτηριστικά της διαδικασίας εξέτασης που εφαρμόζεται) μετά από απόφαση της ΣΕ και εισήγηση του/της Συμβούλου Καθηγητή/Καθηγήτριας Φοιτητών με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες (ΦμΕΕΑ) του Πανεπιστημίου.

Το Χαρακόπειο Πανεπιστήμιο εξασφαλίζει στους/στις ΜΦ με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες προσβασιμότητα στα προτεινόμενα συγγράμματα και τη διδασκαλία

μέσω της ψηφιακής πλατφόρμας του ΠΜΣ. Ο/Η Σύμβουλος Καθηγητής/Καθηγήτρια φοιτητών/φοιτητριών με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες παρέχει συμβουλευτική υποστήριξη ΜΦ σε ακαδημαϊκά θέματα και θέματα φοίτησης ενώ το Κέντρο Ψυχολογικής και Συμβουλευτικής Υποστήριξης παρέχει ψυχολογική υποστήριξη.

Χρήση ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία

Η διδασκαλία των μαθημάτων πραγματοποιείται διά ζώσης, ενώ δύναται να χρησιμοποιούνται μέθοδοι σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, σε περιπτώσεις όπου δεν είναι δυνατή η μετακίνηση των διδασκόντων/ουσών ή μέρους των φοιτητών/τριών σε ποσοστό που σε καμία περίπτωση δεν θα ξεπερνά το 30% (άρ. 48 του Κανονισμού Σπουδών Χαροκοπείου Πανεπιστημίου). Τα μέσα και οι μέθοδοι εξ αποστάσεως εκπαίδευσης βασίζονται στην υποδομή του Ιδρύματος και υποστηρίζονται από το Κέντρο Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (ΚΗΔ) του Ιδρύματος, όπως περιγράφονται στον Κανονισμό Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου.

Θεσμός Ακαδημαϊκού Συμβούλου

Ο θεσμός του *Ακαδημαϊκού Συμβούλου* στο Π.Μ.Σ συμβάλλει στην επιτυχή ολοκλήρωση των σπουδών και την βελτίωση της συνολικής ακαδημαϊκής εμπειρίας των ΜΦ. Καθήκοντα Ακαδημαϊκού Συμβούλου μπορούν να ανατεθούν σε όλους τους διδάσκοντες/όλες τις διδάσκουσες του Π.Μ.Σ. Η ανάθεση των καθηκόντων γίνεται με απόφαση της ΣΕ του Π.Μ.Σ. Για κάθε νέο/νέα ΜΦ ορίζεται Ακαδημαϊκός Σύμβουλος το αργότερο μέχρι έναν (1) μήνα από την ημερομηνία έναρξης των μαθημάτων. Ο αριθμός των ΜΦ του ΠΜΣ ισοκατανέμεται μεταξύ των διδασκόντων/διδασκουσών του ΠΜΣ και ο ορισμός γίνεται με τυχαίο τρόπο. Ο/Η Ακαδημαϊκός Σύμβουλος που ορίζεται για κάθε ΜΦ παραμένει ο ίδιος/η ίδια μέχρι την περάτωση των σπουδών. Στα καθήκοντα του/της Ακαδημαϊκού Συμβούλου περιλαμβάνονται, εφόσον τους ζητηθεί: α) η ενημέρωση των ΜΦ για το όραμα του Μεταπτυχιακού Προγράμματος, τις επαγγελματικές δεξιότητες και τα προσόντα των αποφοίτων του προγράμματος, β) ο εντοπισμός των αναγκών και ενδιαφερόντων των ΜΦ, η υποστήριξη των κλίσεων και των δεξιοτήτων τους, γ) η διευκόλυνση των ΜΦ στις επαφές τους με τις υπηρεσίες και τα όργανα του Ιδρύματος, και η ενημέρωση σχετικά με τις παρεχόμενες από το Ίδρυμα υπηρεσίες προς φοιτητές/φοιτήτριες, δ) η παροχή πληροφόρησης για το περιεχόμενο των μαθημάτων, την χρήση των υποδομών των εργαστηρίων του ΠΜΣ, τους τρόπους αξιολόγησης των επιδόσεων των μαθημάτων, τους τρόπους μελέτης, τη βιβλιογραφία, ε) η παροχή συμβουλευτικής για την επιλογή θέματος διπλωματικών ή άλλων εργασιών, στ) η διερεύνηση ακαδημαϊκών, ερευνητικών και επαγγελματικών προοπτικών, ζ) η συζήτηση επί ζητημάτων που προκύπτουν με άλλους διδάσκοντες/άλλες διδάσκουσες. Ο ρόλος του Ακαδημαϊκού Συμβούλου είναι επικουρικός/συμβουλευτικός και την τελική ευθύνη για τις επιλογές τους σε ζητήματα σπουδών φέρουν οι ίδιοι/ίδιες ΜΦ. Ο/Η Ακαδημαϊκός Σύμβουλος συνεργάζεται, όπου απαιτείται, με άλλους φορείς και μονάδες του Ιδρύματος (π.χ. Δομή Υποστήριξης Προσωπικού και Φοιτητικού Πληθυσμού “Αικατερίνη Μαριδάκη-Κασσωτάκη”, Γραφείο Διασύνδεσης, κ.ά.), με σκοπό την καλύτερη δυνατή παροχή συμβουλευτικής προς τους/τις ΜΦ.

Διπλωματική εργασία

Η ανάθεση *μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας* (ΜΔΕ) γίνεται μετά την παρακολούθηση όλων των μαθημάτων του προγράμματος σπουδών και την επιτυχή εξέταση σε αυτά, πλην το πολύ δύο (2). Η ΜΔΕ πρέπει να είναι ατομική, πρωτότυπη, να έχει ερευνητικό χαρακτήρα και να συντάσσεται σύμφωνα με τις οδηγίες συγγραφής που περιγράφονται στον παρόντα Κανονισμό και είναι αναρτημένες στην ιστοσελίδα του ΠΜΣ. Οι ΜΦ καταθέτουν ηλεκτρονικά στη Γραμματεία του ΠΜΣ αίτηση με το θέμα της διπλωματικής εργασίας τους, αφού

προηγουμένως έχουν επικοινωνήσει και συνεργαστεί με τους διδάσκοντες/τις διδάσκουσες και έχουν λάβει τη σύμφωνη γνώμη τους. Η Γραμματεία του ΠΜΣ σε εύλογο χρονικό διάστημα κοινοποιεί σε ΜΦ και διδάσκοντες/διδάσκουσες τη λίστα των δηλωθέντων θεμάτων διπλωματικής εργασίας. Οι διδάσκοντες/διδάσκουσες ελέγχουν τα θέματα που τους/τις αφορούν και, εφόσον συμφωνούν, προτείνουν δύο ακόμα διδάσκοντες/διδάσκουσες προκειμένου να συγκροτηθεί η τριμελής εξεταστική επιτροπή για την αξιολόγηση της ΜΔΕ. Η ΣΕ, με βάση την οριστική λίστα δηλωθέντων θεμάτων ΜΔΕ, ορίζει τον επιβλέποντα/την επιβλέπουσα αυτής και συγκροτεί την τριμελή εξεταστική επιτροπή για την αξιολόγηση της εργασίας, ένα από τα μέλη της οποίας είναι και ο επιβλέπων/η επιβλέπουσα. Τα θέματα ΔΕ ανακοινώνονται και εγκρίνονται από τη Συνέλευση του Τμήματος. Η γλώσσα συγγραφής της ΜΔΕ είναι η ελληνική (με εκτεταμένη περίληψη στην αγγλική), και σε ειδικές περιπτώσεις η αγγλική (με εκτεταμένη περίληψη στην ελληνική) με τη σύμφωνη γνώμη της ΣΕ, και ορίζεται μαζί με τον ορισμό του θέματος. Για να εγκριθεί η εργασία ο/η ΜΦ οφείλει να την υποστηρίξει ενώπιον της τριμελούς εξεταστικής επιτροπής. Κατά τη διάρκεια εκπόνησης της ΜΔΕ ο/η ΜΦ θα πρέπει υποχρεωτικά να έχει παρακολουθήσει δύο (2) τουλάχιστον δημόσιες υποστηρίξεις ΜΔΕ άλλου/άλλης ΜΦ του ΠΜΣ.

Ο Επιβλέπων/Η Επιβλέπουσα και τα μέλη της τριμελούς εξεταστικής επιτροπής της ΜΔΕ ορίζονται από τις κατωτέρω κατηγορίες που έχουν αναλάβει διδακτικό έργο στο ΠΜΣ, υπό την προϋπόθεση ότι είναι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος: α) μέλη Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (ΔΕΠ), Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (ΕΕΠ), Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού (ΕΔΙΠ) και Ειδικού Τεχνικού Εργαστηριακού Προσωπικού (ΕΤΕΠ) του Τμήματος ή άλλων Τμημάτων του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου ή άλλου Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (ΑΕΙ) ή Ανώτατου Στρατιωτικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (ΑΣΕΙ), β) ομότιμοι Καθηγητές ή αφυπηρετήσαντα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος ή άλλων Τμημάτων του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου ή άλλου Α.Ε.Ι., γ) συνεργαζόμενοι καθηγητές, δ) εντεταλμένοι διδάσκοντες, ε) επισκέπτες καθηγητές ή επισκέπτες ερευνητές, στ) ερευνητές και ειδικοί λειτουργικοί επιστήμονες ερευνητικών και τεχνολογικών φορέων του άρθρου 13^Α του ν. 4310/2014 (Α' 258) ή λοιπών ερευνητικών κέντρων και ινστιτούτων της ημεδαπής ή αλλοδαπής. Με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος, κατόπιν εισήγησης της ΣΕ του ΠΜΣ, δύναται να ανατίθεται η επίβλεψη διπλωματικών εργασιών και σε μέλη ΔΕΠ, ΕΕΠ, ΕΤΕΠ και ΕΔΙΠ του Τμήματος, που δεν έχουν αναλάβει διδακτικό έργο στο ΠΜΣ. Μετά από αιτιολογημένη αίτηση του υποψηφίου, δύναται η ΣΕ να εγκρίνει αντικατάσταση του επιβλέποντος ή μελών της εξεταστικής επιτροπής.

Οι ΜΦ που εκπονούν ΜΔΕ θα πρέπει να έρχονται σε επικοινωνία με τον επιβλέποντα/την επιβλέπουσα σε τακτά χρονικά διαστήματα κατά το διάστημα εκπόνησης της εργασίας. Σε προκαθορισμένη ώρα γίνεται δημόσια υποστήριξη της ΜΔΕ διάρκειας έως τριάντα (30) λεπτών ενώπιον των μελών της Τριμελούς επιτροπής, η οποία στη συνέχεια καταθέτει την τελική βαθμολογία της εργασίας. Η δημόσια υποστήριξη των ΜΔΕ πραγματοποιείται τρεις (3) φορές τον χρόνο, στο τέλος των εξεταστικών περιόδων.

Η αξιολόγηση της ΜΔΕ γίνεται με βάση τα παρακάτω κριτήρια: α) την πληρότητα και ποιότητα του περιεχομένου της, β) τον βαθμό κατανόησης του θέματος και ανταπόκρισης στις απαιτήσεις του, γ) την τοποθέτησή της σε σχέση με την τρέχουσα τεχνολογία και μεθοδολογία και τη διεθνή βιβλιογραφία, δ) την επιτυχή δημόσια υποστήριξη και εξέταση.

Ο βαθμός της ΜΔΕ προκύπτει από τον μέσο όρο των βαθμών των τριών εξεταστών/εξεταστριών και είναι ακέραιος αριθμός. Η εξέταση είναι επιτυχής αν ο τελικός βαθμός είναι ανώτερος ή ίσος του έξι (6). Σε περίπτωση απόρριψης της ΜΔΕ καθορίζεται από τη ΣΕ νέα ημερομηνία αξιολόγησης τουλάχιστον τρεις (3) μήνες μετά την πρώτη κρίση. Κατά το διάστημα αυτό ο/η ΜΦ έχει υποχρέωση να κάνει τυχόν διορθώσεις που ζήτησε η Τριμελής επιτροπή. Η ΜΔΕ είναι πρωτότυπο έργο του/της ΜΦ. Τα πνευματικά δικαιώματα της ΜΔΕ κατ' αρχήν, ανήκουν από κοινού και εξ ίσου στον/στην ΜΦ, στον επιβλέποντα/στην επιβλέπουσα και στο Χαροκόπιο Πανεπιστήμιο.

Οι ΜΔΕ εφόσον εγκριθούν από την εξεταστική επιτροπή, αναρτώνται υποχρεωτικά στο Ιδρυματικό Αποθετήριο της Βιβλιοθήκης και Κέντρου Πληροφόρησης (ΒΚΠ) του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου, σύμφωνα με τη διαδικασία και τις προδιαγραφές που προβλέπονται στις αποφάσεις των Τμημάτων και τον Κανονισμό λειτουργίας της ΒΚΠ.

Η χρονική διάρκεια εκπόνησης, παράδοσης και επιτυχούς αξιολόγησης της ΜΔΕ δεν μπορεί να ξεπερνά τα δύο επιπλέον ακαδημαϊκά εξάμηνα μετά το τέλος των τεσσάρων (4) εξαμήνων σπουδών του ΠΜΣ. Ειδικότερα, μετά την επιτυχή ολοκλήρωση των τεσσάρων (4) ακαδημαϊκών εξαμήνων Σπουδών, ο/η ΜΦ έχει δικαίωμα παράτασης δύο (2) επιπλέον ακαδημαϊκών εξαμήνων, με στόχο την ολοκλήρωση, παράδοση στην τριμελή επιτροπή παρακολούθησης και επιτυχή αξιολόγηση της ΜΔΕ.

Η ΜΔΕ παραδίδεται σε τρία αντίτυπα στα μέλη της εξεταστικής επιτροπής. Ο/Η ΜΦ οφείλει να λάβει υπόψη του τις παρατηρήσεις των εξεταστών/εξεταστριών πριν από τη διαμόρφωση της τελικής μορφής της εργασίας, γεγονός που πιστοποιεί ο επιβλέπων/η επιβλέπουσα της ΜΔΕ. Στη συνέχεια ο/η ΜΦ οφείλει να την υποστηρίξει ενώπιον της εξεταστικής επιτροπής, σε ημερομηνία που καθορίζεται από την επιτροπή, εντός μηνός από την υποβολή της οριστικής μορφής της εργασίας. Η βαθμολόγηση γίνεται με την κλίμακα 1-10 (άριστα 10, βάση 6) και ο τελικός βαθμός προκύπτει από τον μέσο όρο των βαθμών των τριών εξεταστών/εξεταστριών. Αν η βαθμολογική απόκλιση μεταξύ του βαθμού του επιβλέποντος/της επιβλέπουσας και αυτών των άλλων εξεταστών/εξεταστριών υπερβαίνει τους τρεις (3) βαθμούς, η ΣΕ ορίζει άλλον εξεταστή/άλλη εξετάστρια από τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος με ίδιο ή συναφές γνωστικό αντικείμενο, και ο τελικός βαθμός είναι ο μέσος όρος που προκύπτει από τον βαθμό του νέου βαθμολογητή/της νέας βαθμολογήτριας με τους δύο πλησιέστερους προς αυτόν. Η βαθμολογία κατατίθεται στη Γραμματεία του ΠΜΣ.

- Διδάσκοντες /Διδάσκουσες

Πίνακας 2.12: Διδάσκοντες/ουσες Π.Μ.Σ Βιώσιμης Ανάπτυξης

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ/ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΕΣ Π.Μ.Σ. ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ				
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΕΤΟΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ:			
	2019-20	2020-21	2021-22	2022-23
Βιώσιμη Ανάπτυξη				
Διδάσκοντες μέλη ΔΕΠ του Τμήματος ή της Σχολής	8	9	11	10
Διδάσκοντες μέλη ΔΕΠ από άλλα Τμήματα ή Σχολές	7	7	7	7
Διδάσκοντες μέλη ΔΕΠ από άλλα εθνικά Ιδρύματα:	6	10	8	10

Διδάσκοντες μέλη ΕΕΠ του Ιδρύματος	1	1	1	1
Λοιποί διδάσκοντες του Ιδρύματος	3	3	3	3
Εξωτερικοί συνεργάτες με ανάθεση διδασκαλίας:	5	8	7	7

Ο παραπάνω πίνακας για το Π.Μ.Σ «Βιώσιμη Ανάπτυξη» παρουσιάζει τους/τις διδάσκοντες/ουσες διαρθρωμένους σε διάφορες κατηγορίες για τα ακαδημαϊκά έτη 2019-20 έως 2022-23. Συγκεκριμένα, οι διδάσκοντες που ανήκουν στο ΔΕΠ του Τμήματος ή της Σχολής εμφανίζονται με αριθμούς που κυμαίνονται από 8 έως 11 ανά έτος, ενώ οι καθηγητές από άλλα τμήματα ή σχολές του ίδιου ιδρύματος παραμένουν σταθεροί στα 7. Επιπλέον, ο αριθμός των διδασκόντων από άλλα εθνικά ιδρύματα παρουσιάζει διακύμανση, κυμαινόμενος από 6 έως 10, υποδεικνύοντας ευελιξία στις εξωτερικές συνεργασίες. Οι διδάσκοντες που είναι μέλη του ΕΕΠ του Ιδρύματος καταγράφονται σταθερά με 1 ανά έτος, ενώ οι λοιποί διδάσκοντες του ιδρύματος παραμένουν στα 3. Τέλος, οι εξωτερικοί συνεργάτες με ανάθεση διδασκαλίας παρουσιάζουν μικρές διακυμάνσεις, με τιμές από 5 έως 8, γεγονός που αντανακλά μια συνεπή αλλά διαφοροποιημένη προσέγγιση στην ενσωμάτωση εξωτερικών συνεργατών στο διδακτικό δυναμικό.

- *Αξιολόγηση διδακτικού έργου*

Η αξιολόγηση του προγράμματος σπουδών του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών του τμήματος “Βιώσιμη Ανάπτυξη” γίνεται σε ετήσια βάση χρησιμοποιώντας δύο βασικά ερωτηματολόγια: α) το ερωτηματολόγιο αξιολόγησης του συνόλου των μαθημάτων που διδάσκονται κατά το χειμερινό και εαρινό εξάμηνο σπουδών κάθε ακαδημαϊκού έτους και β) το ερωτηματολόγιο αξιολόγησης τους προγράμματος σπουδών συνολικά από τους αποφοίτους των μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών του τμήματος. Το πρώτο ερωτηματολόγιο διανέμεται ηλεκτρονικά στις/στους μεταπτυχιακές/κους φοιτήτριες/φοιτητές του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης κατά την τελευταία εβδομάδα μαθημάτων κάθε εξαμήνου σπουδών σε κάθε ακαδημαϊκό έτος.

Αποτελέσματα Αξιολόγησης Διδασκαλίας Μαθημάτων Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών με τίτλο «Βιώσιμη Ανάπτυξη»

Στο πλαίσιο της αξιολόγησης του Π.Μ.Σ «Βιώσιμη Ανάπτυξη», συμπληρώθηκαν συνολικά 85 ερωτηματολόγια. Για το χειμερινό εξάμηνο συμπληρώθηκαν 46 ερωτηματολόγια που αφορούσαν στα 7 μαθήματα του χειμερινού εξαμήνου, ενώ για το εαρινό εξάμηνο συμπληρώθηκαν 39 ερωτηματολόγια που αφορούσαν στα 11 από τα μαθήματα του εαρινού εξαμήνου.

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν τους μέσους όρους για την αξιολόγηση του διδακτικού έργου των διδασκόντων ανά ακαδημαϊκό εξάμηνο. Επίσης, παρουσιάζονται ο αριθμός των ερωτηματολογίων που απαντήθηκαν, ο αριθμός των φοιτητών που προσήλθαν στις εξετάσεις, καθώς και το ποσοστό συμμετοχής/απόκρισης των φοιτητών στη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων αυτών.

Πίνακας 2.13: Μέσοι όροι αξιολόγησης του διδακτικού έργου των διδασκόντων/ουσών του Π.Μ.Σ. «Βιώσιμη Ανάπτυξη», Χειμερινό εξάμηνο σπουδών, 2022-23.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΩΝ - Μ.Π.Σ. ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ				
ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΑΚΑΔ. ΕΤΟΥΣ 2022-23				
ΜΑΘΗΜΑ	Μέση τιμή	Αριθμός απαντημένων v ερωτηματολογίων	Αριθμός φοιτητών που προσήλθαν στην εξέταση του μαθήματος	Ποσοστό συμμετοχής/ απόκρισης
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ	4.49	6	12	50%
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ	4.77	8	23	35%
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	4.41	7	25	28%
ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ	5.00	2	7	29%
ΜΙΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ	4.93	10	20	50%
ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	4.03	8	23	35%
ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ	4.40	5	12	42%
Συνολικός βαθμός ικανοποίησης των φοιτητριών/φοιτητών	4,57			
Σύνολο απαντημένων ερωτηματολογίων	46			

Σύμφωνα με τα παραπάνω οι φοιτητές/τριες αξιολογούν το διδακτικό έργο των διδασκόντων πάρα πολύ ικανοποιητικά. Αναλυτικότερα, η βαθμολογία του διδακτικού έργου των διδασκόντων/ουσών του χειμερινού εξαμήνου προσεγγίζει την ανώτερη βαθμολογία (5) καθώς τα μαθήματα του εξαμήνου έχουν αξιολογηθεί με βαθμό από 4,03 έως 5.

Πίνακας 2.14: Μέσοι όροι αξιολόγησης διδακτικού έργου των διδασκόντων/ουσών του Π.Μ.Σ. «Βιώσιμη Ανάπτυξη», Εαρινό εξάμηνο σπουδών 2022-23.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΩΝ/ΟΥΣΩΝ Μ. Π. Σ. ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
--

ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΑΚΑΔ. ΕΤΟΥΣ 2022-23				
Μάθημα	Μέση τιμή	Αριθμός απαντημένων ερωτηματολογίων	Αριθμός φοιτητών που προσήλθαν στην εξέταση του μαθήματος	Ποσοστό συμμετοχής/απόκρισης
ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΥΚΛΟΥ ΖΩΗΣ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ	4.93	5	14	36%
ΑΝΑΛΥΣΗ ΧΡΗΜΑΤΑΓΟΡΩΝ ΚΑΙ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΩΝ	5.00	2	2	100%
ΔΙΕΘΝΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ	5.00	1	1	100%
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΙΑΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ	5.00	1	1	100%
ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ	4.31	7	14	50%
ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ	5.00	2	2	100%
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	4.92	6	10	60%
ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ	3.89	4	8	50%
ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ ΚΑΙ ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ	5.00	2	2	100%
ΤΡΟΦΙΜΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	4.60	5	14	36%
ΥΠΕΥΘΥΝΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΠΡΑΣΙΝΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΣΚΕΨΗ	4.73	4	12	33%
Συνολικός βαθμός ικανοποίησης των φοιτητριών/φοιτητών	4,76			
Σύνολο απαντημένων ερωτηματολογίων	39			

Σύμφωνα με τα παραπάνω οι φοιτήτριες/φοιτητές αξιολογούν το διδακτικό έργο των διδασκόντων κατά το εαρινό εξάμηνο σπουδών έως πάρα πολύ ικανοποιητικό. Αναλυτικότερα, η βαθμολογία του διδακτικού έργου των διδασκόντων του εαρινού εξαμήνου προσεγγίζει την ανώτερη βαθμολογία πέντε (5) καθώς τα πέντε (5) από έντεκα (11) συνολικά μαθήματα του εξαμήνου έχουν αξιολογηθεί με βαθμό πέντε (5), ενώ τα υπόλοιπα πέντε (5) μαθήματα έλαβαν βαθμό από 4,31 έως 4,93 και ένα (1) μάθημα 3.89.

Εν συνεχεία, οι Πίνακες 2.15 & 2.16 παρουσιάζουν τις μέσες τιμές για την αξιολόγηση του διδακτικού έργου των διδασκόντων/ουσών για το σύνολο των διδαχθέντων μαθημάτων, ανά ακαδημαϊκό εξάμηνο σπουδών.

Πίνακας 2.15: Μέσος όρος για την αξιολόγηση του διδακτικού έργου του συνόλου των διδασκόντων/ουσών του Π.Μ.Σ. «Βιώσιμη Ανάπτυξη», Χειμερινό εξάμηνο.

Π.Μ.Σ. ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ		
ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2022-23		
ΣΥΝΟΛΟ 7 ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Διδακτικό έργο	Πλήθος ερωτηματολογίων
	Μ.Ο.	46
	4.57	

Πίνακας 2.16: Μέσος όρος για την αξιολόγηση του διδακτικού έργου του συνόλου των διδασκόντων του Π.Μ.Σ. «Βιώσιμη Ανάπτυξη», Εαρινό εξάμηνο

Π.Μ.Σ. «ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ»		
ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2022-23		
ΣΥΝΟΛΟ 11 ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Διδακτικό έργο	Πλήθος ερωτηματολογίων
	Μ.Ο.	39
	4.76	

Σύμφωνα με τους παραπάνω πίνακες οι μεταπτυχιακοί φοιτητές αξιολόγησαν το διδακτικό έργο των διδασκόντων στο Π.Μ.Σ «Βιώσιμη Ανάπτυξη» και για τα δύο εξάμηνα σπουδών, έως πάρα πολύ ικανοποιητικό. Μάλιστα ο συνολικός μέσος όρος και για τα δύο εξάμηνα σπουδών ισούται με 4,66 με άριστα το 5.

- *Αξιολόγηση αποφοίτων*

Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2022-23 οι απόφοιτοι/ες του Π.Μ.Σ. Βιώσιμη Ανάπτυξη του Τμήματος κλήθηκαν να απαντήσουν σε ερωτήσεις, οι οποίες αφορούσαν στην ικανοποίησή τους από το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος “Βιώσιμη Ανάπτυξη”. Ειδικότερα, κλήθηκαν να απαντήσουν σε 21 συνολικά ερωτήσεις. Από αυτές η πλειοψηφία ήταν ερωτήσεις πενταβάθμιας κλίμακας likert, πέντε ερωτήσεις ήταν ανοιχτές και δύο ερωτήσεις τύπου ΝΑΙ/ΟΧΙ. Συνολικά συμμετείχαν στην έρευνα 38 απόφοιτοι του Π.Π.Σ. του Τμήματος.

Στον πίνακα που ακολουθεί έχουν επιλεγθεί 12 ερωτήσεις πενταβάθμιας κλίμακας (1 καθόλου/2 λίγο-μη ικανοποιητικά/ 3 μέτρια /4 πολύ-ικανοποιητικά /5 πάρα πολύ-πλήρως) και μια ερώτηση τύπου ΝΑΙ/ΟΧΙ.

Πίνακας 2.17: Αξιολόγηση αποφοίτων Μ.Π.Σ Βιώσιμη Ανάπτυξη

Βαθμός ικανοποίησης των αποφοίτων του Μ. Π. Σ. “Βιώσιμη Ανάπτυξη” (Ακαδ. Έτη 2018-19 έως 2022-23)									
Ερωτήσεις	2018-19		2019-20		2020-21		2021-22		
	ΜΟ	ΤΑ	ΜΟ	ΤΑ	ΜΟ	ΤΑ	ΜΟ	ΤΑ	
Οι στόχοι του Προγράμματος έχουν επιτευχθεί πλήρως;	4,7	0,6	3.8	1.0	4.4	0.5	3	0	
Το περιεχόμενο του Προγράμματος ανταποκρίθηκε στις προσδοκίες σας;	4,7	0,6	3.7	1.2	4.3	0.9	4	0	
Το εκπαιδευτικό προσωπικό ήταν σε θέση να εκπληρώσει τους στόχους του Προγράμματος;	4,3	1,2	4.0	1.2	4.4	0.7	3	0	
Υπήρχε σύνδεση των μαθημάτων με τη διπλωματική εργασία;	4,8	0,7	4.7	0.5	4.4	0.8	4	0	
Οι διδάσκοντες επιχείρησαν να μοιραστούν μαζί σας τον ενθουσιασμό τους σχετικά με το αντικείμενο των μαθημάτων;	4,3	0,6	4.0	0.7	4.5	0.7	4	0	
Οι απόψεις σας εισακούστηκαν από τους διδάσκοντες;	4,7	0,6	4.0	0.9	4.6	0.5	2	0	
Ο φόρτος εργασίας του Προγράμματος Σπουδών είναι υπερβολικός και προκαλεί μεγάλη πίεση;	4.0	1.0	3.1	1.1	2.9	1.1	4	0	

Το Πρόγραμμα Σπουδών είναι αποτελεσματικό στην ενίσχυση ικανοτήτων / δεξιοτήτων: [Επαγγελματική εξέλιξη]	4.0	1.0	3.6	1.1	4.2	0.8	1	0	
Αξιολογείστε συνολικά την Ποιότητα Σπουδών του προγράμματος.	4.0	0.0	3.9	1.1	4.3	0.7	3	0	
Αξιολογείστε συνολικά το Εκπαιδευτικό Περιβάλλον-Υποδομές.	4.7	0.6	4.6	0.5	4.5	0.7	3	0	
Αξιολογείστε συνολικά το Διδακτικό Προσωπικό	4.7	0.6	4.1	0.6	4.5	0.7	4	0	
Σύνολο απαντημένων ερωτηματολογίων	6		7		10			1	

Ο πίνακας παρουσιάζει τον βαθμό ικανοποίησης των αποφοίτων του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Βιώσιμη Ανάπτυξη» για τα ακαδημαϊκά έτη 2018-19 έως 2021-22, βάσει διαφόρων ερωτήσεων που σχετίζονται με την ποιότητα του προγράμματος, το εκπαιδευτικό προσωπικό, τη σύνδεση των μαθημάτων με τη διπλωματική εργασία και τη συνολική εμπειρία σπουδών.

Η γενική τάση δείχνει ότι η ικανοποίηση των αποφοίτων παρουσιάζει διακυμάνσεις, με ορισμένα έτη να εμφανίζουν υψηλές αξιολογήσεις και άλλα να παρουσιάζουν πτώση. Το 2018-19 καταγράφηκαν οι υψηλότεροι μέσοι όροι στις περισσότερες ερωτήσεις, όπως η επίτευξη των στόχων του προγράμματος (4,7), η σύνδεση των μαθημάτων με τη διπλωματική εργασία (4,8) και η ποιότητα του διδακτικού προσωπικού (4,7). Το 2019-20 σημειώθηκε μείωση στις περισσότερες κατηγορίες, με αξιολογήσεις όπως η ανταπόκριση του περιεχομένου στις προσδοκίες (3,7) και η συνολική ποιότητα σπουδών (3,9), γεγονός που ενδέχεται να αντανάκλα αλλαγές στο πρόγραμμα ή στην εμπειρία των φοιτητών/τριών.

Το 2020-21 παρατηρείται γενική βελτίωση, με αύξηση στις περισσότερες κατηγορίες, όπως η συνολική ποιότητα σπουδών (4,3) και η αποτελεσματικότητα του προγράμματος στην επαγγελματική εξέλιξη (4,2). Ωστόσο, το 2021-22 σημειώνεται σημαντική πτώση, με τις περισσότερες κατηγορίες να βαθμολογούνται με 3 ή χαμηλότερα, όπως η επίτευξη των στόχων του προγράμματος (3,0) και το να εισακούγονται οι απόψεις των φοιτητών/τριών από τους διδάσκοντες/ουσες (2,0). Παράλληλα, το σύνολο των απαντημένων ερωτηματολογίων το συγκεκριμένο έτος ήταν μόλις 1, γεγονός που ενδέχεται να επηρεάζει την αξιοπιστία των αποτελεσμάτων.

Γενικότερα, η τάση δείχνει ότι η ικανοποίηση των αποφοίτων παραμένει σε υψηλά επίπεδα σε αρκετές κατηγορίες, ωστόσο παρατηρούνται αυξομειώσεις, ιδιαίτερα το τελευταίο έτος, που ενδέχεται να συνδέονται με χαμηλή συμμετοχή ή αλλαγές στις συνθήκες σπουδών. Η διακύμανση στις απαντήσεις και η μείωση του αριθμού των ερωτηματολογίων απαιτούν περαιτέρω διερεύνηση για τη διασφάλιση της ποιότητας του προγράμματος και της εμπειρίας των φοιτητών/τριών.

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΤΑ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΑ ΕΤΗ

A. Συμμετοχή φοιτητριών/φοιτητών στην αξιολόγηση

Πίνακας 2.18: Συμμετοχή φοιτητών Π.Μ.Σ Βιώσιμης Ανάπτυξης στην αξιολόγηση κατά τα έτη 2018 έως 2023

Συμμετοχή φοιτητών/φοιτητριών Π.Μ.Σ. Βιώσιμης Ανάπτυξης στην αξιολόγηση κατά τα έτη 2018 έως 2023			
Ακαδημαϊκό έτος	Αριθμός φοιτητών		
	Χειμερινό εξάμηνο	Εαρινό εξάμηνο	ΣΥΝΟΛΟ
2018-19	58	68	126
2019-20	80	63	143
2020-21	166	131	169
2021-22	59	64	123
2022-23	46	39	85

Ο πίνακας 2.18 παρουσιάζει τη συμμετοχή των φοιτητών/φοιτητριών του Π.Μ.Σ. Βιώσιμης Ανάπτυξης στην αξιολόγηση κατά τα ακαδημαϊκά έτη 2018-2023, κατανομημένη ανά εξάμηνο (χειμερινό και εαρινό) και συνολικά.

Το 2018-19, η συνολική συμμετοχή ανήλθε στους 126 φοιτητές, με 58 συμμετοχές το χειμερινό εξάμηνο και 68 το εαρινό. Το 2019-20 παρατηρήθηκε αύξηση της συμμετοχής στους 143 φοιτητές (80 στο χειμερινό και 63 στο εαρινό). Το 2020-21, σημειώθηκε η υψηλότερη συμμετοχή με 169 συνολικά φοιτητές (166 το χειμερινό και 131 το εαρινό), γεγονός που ενδέχεται να αντανακλά αυξημένο ενδιαφέρον ή βελτιωμένες διαδικασίες αξιολόγησης. Ωστόσο, την επόμενη χρονιά (2021-22) η συμμετοχή μειώθηκε στους 123 φοιτητές (59 το χειμερινό και 64 το εαρινό), ενώ το 2022-23 καταγράφηκε η χαμηλότερη συμμετοχή της περιόδου, με μόλις 85 φοιτητές συνολικά (46 το χειμερινό και 39 το εαρινό εξάμηνο).

Από τα δεδομένα διαπιστώνεται μια σημαντική διακύμανση στη συμμετοχή των φοιτητών/τριών στην αξιολόγηση, με μια αρχική αύξηση μέχρι το 2020-21, ακολουθούμενη από σταδιακή μείωση. Η πτωτική τάση των τελευταίων ετών μπορεί να αποδοθεί σε διάφορους

παράγοντες, όπως μειωμένος αριθμός των φοιτητών/τριών, πιθανές αλλαγές στη διαδικασία αξιολόγησης ή περιορισμοί στη διαθεσιμότητα των συμμετεχόντων.

B. Αξιολόγηση διδακτικού έργου

Πίνακας 2.19: Συνολικοί μέσοι όροι για τη διδακτική ικανότητα και τη διδακτική μεθοδολογία των διδασκόντων/ουσών- Χειμερινό και Εαρινό εξάμηνο Π.Μ.Σ. Βιώσιμης Ανάπτυξης

ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ- ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΚΑΙ ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ					
Ακαδημαϊκό έτος	Διδακτική Ικανότητα		Διδακτική Μεθοδολογία		Πλήθος ερωτηματολογίων
	Μ.Ο	Τ.Α.	Μ.Ο.	Τ.Α.	
2018-19	4,40	0,35	4,07	0,50	126
2019-20	4,42	0,62	4,24	0,76	143
	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ				
	ΜΟ				
2020-21	4,75				297
2021-22	4,67				123
2022-23	4,66				85

Ο πίνακας 2.19 παρουσιάζει τους συνολικούς μέσους όρους για τη διδακτική ικανότητα και τη διδακτική μεθοδολογία των διδασκόντων/ουσών του Π.Μ.Σ. Βιώσιμης Ανάπτυξης για το χειμερινό και εαρινό εξάμηνο των ακαδημαϊκών ετών 2018-2023.

Κατά το 2018-19, η διδακτική ικανότητα αξιολογήθηκε με μέσο όρο 4,40 και τυπική απόκλιση 0,35, ενώ η διδακτική μεθοδολογία έλαβε μέσο όρο 4,07 με τυπική απόκλιση 0,50, βάσει 126 συμπληρωμένων ερωτηματολογίων. Το 2019-20, οι μέσοι όροι παρουσίασαν μικρή αύξηση, με τη διδακτική ικανότητα να φτάνει στο 4,42 (τυπική απόκλιση 0,62) και τη διδακτική μεθοδολογία στο 4,24 (τυπική απόκλιση 0,76), ενώ ο αριθμός των ερωτηματολογίων αυξήθηκε σε 143.

Το ακαδημαϊκό έτος αναφοράς 2020-21 καταγράφηκε η υψηλότερη βαθμολογία με 4,75, ενώ ο αριθμός των ερωτηματολογίων αυξήθηκε σημαντικά στα 297. Το 2021-22, η βαθμολογία μειώθηκε ελαφρώς στο 4,67, με 123 ερωτηματολόγια, και το 2022-23 διατηρήθηκε σχεδόν στα ίδια επίπεδα με 4,66).

Η γενική τάση δείχνει θετικά αποτελέσματα στην αξιολόγηση του διδακτικού έργου, με υψηλές και σχετικά σταθερές βαθμολογίες. Ωστόσο, η μείωση της συμμετοχής των φοιτητών/τριών

στα ερωτηματολόγια τα τελευταία χρόνια ενδέχεται να επηρεάζει τη συνολική αντιπροσωπευτικότητα των αξιολογήσεων και να αποτελεί ένα σημείο προς διερεύνηση.

B.2.2 Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών “Εκπαίδευση και Πολιτισμός”

• B.2.2.1 Συνοπτική Παρουσίαση

Το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ) «Εκπαίδευση και Πολιτισμός» παρέχει υψηλού επιπέδου επιστημονική εξειδίκευση στα γνωστικά πεδία της Εκπαίδευσης και του Πολιτισμού. Το Πρόγραμμα στοχεύει πρωτίστως στη σύζευξη της ψυχοεκπαιδευτικής πράξης με την πολιτισμική παιδεία, δύο επιστημονικών πεδίων που δεν διαμορφώνονται ανεξάρτητα, αλλά αλληλοσυμπληρώνονται, συνεργάζονται και αλληλοτροφοδοτούνται με σκοπό να υπηρετήσουν τον άνθρωπο σε ένα βιώσιμο κοινωνικό περιβάλλον σε συνθήκες ευημερίας, ποιοτικής εκπαίδευσης και ισότητας. Περιλαμβάνει τρεις ειδικεύσεις σπουδών:

α) Παιδαγωγική Ψυχολογία και Εκπαιδευτική Πράξη

β) Διοίκηση και Διαχείριση Εκπαιδευτικών Μονάδων

γ) Πολιτισμική Αγωγή με διακριτούς στόχους ως προς την κατάρτιση των μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών του. Το Πρόγραμμα αποσκοπεί στην προαγωγή της γνώσης και της επιστήμης, στην καλλιέργεια δεξιοτήτων και στην ανάπτυξη της έρευνας και αναφέρεται σε συναφή πεδία με αυτά που θεραπεύει το προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος.

Το Πρόγραμμα της ειδίκευσης «**Παιδαγωγική Ψυχολογία και Εκπαιδευτική Πράξη**» αποσκοπεί στην επιστημονική εξειδίκευση των αποφοίτων του σε περιοχές γνώσεων και δεξιοτήτων που σχετίζονται με τη διαδικασία της μάθησης και της διδασκαλίας και των επιπτώσεων τους στην γνωστική και ψυχοκοινωνική ανάπτυξη των παιδιών στο σχολικό περιβάλλον, την υποστήριξη όλων των μαθητών και μαθητριών με ιδιαίτερη έμφαση στους μαθητές και τις μαθήτριες με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και μαθησιακές ή/και αναπτυξιακές διαταραχές, τη διαχείριση της σχολικής τάξης, την εφαρμογή αποτελεσματικών και συμπεριληπτικών στρατηγικών μάθησης και διδασκαλίας, την επικοινωνία, τις διαπροσωπικές σχέσεις και τα προβλήματα προσαρμογής στο σχολείο και την ευαισθητοποίηση απέναντι στην ετερότητα.

Το Πρόγραμμα της ειδίκευσης «**Διοίκηση και Διαχείριση Εκπαιδευτικών Μονάδων**» εκπαιδεύει τους/τις αποφοίτους του σε θέματα που σχετίζονται με τις αρχές της διοικητικής επιστήμης και της οικονομικής αξίας της εκπαίδευσης, με ζητήματα οργάνωσης και διοίκησης της εκπαιδευτικής μονάδας και ενός οργανισμού, με τη διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού, τη λήψη αποφάσεων και την επίδραση που ασκεί το είδος της ηγεσίας στη λειτουργία ενός εκπαιδευτικού οργανισμού, την οργανωσιακή συμπεριφορά και την εποικοδομητική λύση οργανωσιακών προβλημάτων.

Το Πρόγραμμα της ειδίκευσης «**Πολιτισμική Αγωγή**» έχει σκοπό να εκπαιδεύσει τους/τις αποφοίτους του σε θέματα που σχετίζονται με την καλλιέργεια των πολιτισμικών ενδιαφερόντων των μαθητών/μαθητριών και την ευαισθησία τους σε θέματα πολιτισμού και σεβασμού της πολιτισμικής διαφορετικότητας, τη διοργάνωση και υλοποίηση πολιτιστικών δραστηριοτήτων και την ανάληψη δράσεων πολιτιστικού τουρισμού, καθώς και με ζητήματα οργάνωσης και διοίκησης της εκπαιδευτικής μονάδας.

Για την απόκτηση του ΜΔΣ απαιτούνται συνολικά εκατόν είκοσι (120) πιστωτικές μονάδες βάσει του Ευρωπαϊκού Συστήματος Μεταφοράς και Συσσώρευσης Ακαδημαϊκών Μονάδων (European Credit Transfer and Accumulation System, ECTS) για κάθε ειδικευση. Ενενήντα (90) από αυτές αντιστοιχούν στα μαθήματα και τριάντα (30) αντιστοιχούν στη ΜΔΕ. Όλα τα μαθήματα διδάσκονται εβδομαδιαίως και, κατά περίπτωση, περιλαμβάνουν παραδόσεις (στην ελληνική γλώσσα), διαλέξεις, σεμινάρια εξειδικευμένης κατάρτισης και εργαστήρια (στην ελληνική ή στην αγγλική γλώσσα), διά ζώσης ή και εξ αποστάσεως σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.

Κατά τη διάρκεια των σπουδών, οι ΜΦ υποχρεούνται σε παρακολούθηση και επιτυχή εξέταση μεταπτυχιακών μαθημάτων, συγγραφή επιστημονικών εργασιών, καθώς και σε εκπόνηση ΜΔΕ. Εκτός των μαθημάτων, το ΠΜΣ υποστηρίζει μια σειρά από δραστηριότητες ανταποδοτικού χαρακτήρα για τους ΜΦ, όπως βραβεία, υποτροφίες, σεμινάρια, εργαστηριακές ασκήσεις, βιωματικές ασκήσεις προσωπικής ανάπτυξης και εκπαιδευτικές ασκήσεις σε σχολικές μονάδες, μουσεία, ιδρύματα και φορείς που ασχολούνται με τον πολιτισμό. Επιπρόσθετα, το ΠΜΣ διοργανώνει συνέδρια - ημερίδες με δωρεάν συμμετοχή των ΜΦ, επισκέψεις σε μουσεία και άλλους χώρους πολιτισμού, καθώς και εκπαιδευτικές εκδρομές.

Προς απόκτηση της απαιτούμενης πρακτικής εμπειρίας το πρόγραμμα της ειδίκευσης «Παιδαγωγική Ψυχολογία και Εκπαιδευτική Πράξη» περιλαμβάνει υποχρεωτική Πρακτική Άσκηση (ΠΑ) σε φορείς ψυχικής υγείας, σχολικές μονάδες ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, σχολικές μονάδες γενικής εκπαίδευσης, Επιτροπές Διεπιστημονικής Υποστήριξης, Κέντρα Διάγνωσης, Αξιολόγησης, Συμβουλευτικής και Υποστήριξης, Ιδρύματα Παιδικής Προστασίας, Δομές Υποδοχής και Εκπαίδευσης Προσφύγων, Κέντρα εκπαίδευσης/Μονάδες φροντίδας παιδιών και εφήβων με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες κ.ά. Η Πρακτική Άσκηση πραγματοποιείται υπό την επίβλεψη/συνεργασία του επιβλέποντος μέλους ΔΕΠ/διδάσκοντα/διδάσκουσας που είναι ο/η Επιστημονικά Υπεύθυνος της ΠΑ και των εποπτικών εκπαιδευτικών και ψυχολόγων του εκάστοτε φορέα. Η ΠΑ έχει διάρκεια 500 ωρών και αντιστοιχεί σε 20 πιστωτικές μονάδες ECTS.

Το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών “Εκπαίδευση και Πολιτισμός” είναι αναρτημένο στον παρακάτω σύνδεσμο: [Π.Μ.Σ Εκπαίδευση και Πολιτισμός](#)

- *Προοπτικές απασχόλησης*

Το Π.Μ.Σ. «Εκπαίδευση και Πολιτισμός» έχει ως στόχο οι μεταπτυχιακοί φοιτητές/μεταπτυχιακές φοιτήτριες (ΜΦ) να αποκτήσουν θεωρητικές γνώσεις, εξειδίκευση, επιστημονικές, ερευνητικές και επαγγελματικές δεξιότητες και ικανότητες καθώς και κριτική/δημιουργική σκέψη. Οι απόφοιτοι ΜΦ διαθέτουν γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες στην επιστημονική έρευνα που επιτρέπουν την παραγωγή ερευνητικού έργου και την προαγωγή της επιστήμης και της εκπαιδευτικής πράξης.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση των σπουδών τους οι μεταπτυχιακοί φοιτητές/μεταπτυχιακές φοιτήτριες (ΜΦ) αναμένεται να:

- συμβάλουν στην αναβάθμιση της διδακτικής πράξης και την προαγωγή της έρευνας που σχετίζεται με αυτήν,
- εφαρμόζουν αποτελεσματικές στρατηγικές μάθησης και διδασκαλίας, μεθόδους αξιολόγησης και υποστήριξης προκειμένου να ανταποκρίνονται αποτελεσματικά στις γνωστικές, κοινωνικές και συναισθηματικές ανάγκες των μαθητών/μαθητριών με ή χωρίς ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και δυνατότητες,

- διαθέτουν εξειδικευμένες γνώσεις και να αποκτήσουν τις κατάλληλες επαγγελματικές δεξιότητες αναφορικά με τους τομείς παροχής εκπαιδευτικών και ψυχοπαιδαγωγικών υπηρεσιών σε ατομικό και ομαδικό επίπεδο σε ποικίλα εκπαιδευτικά πλαίσια και δομές παροχής ψυχολογικών υπηρεσιών,
- κατανοήσουν σε βάθος τις αρχές της διοικητικής επιστήμης, αλλά και της οικονομικής αξίας της εκπαίδευσης,
- χειρίζονται με επιτυχία ζητήματα οργάνωσης και διοίκησης της εκπαιδευτικής μονάδας, ώστε να καταστούν ικανοί να αντιμετωπίζουν τα ποικίλα προβλήματα που αφορούν στη διοίκηση ενός οργανισμού και, κυρίως, του ανθρώπινου δυναμικού,
- διευρύνουν και να ενισχύσουν τις γνώσεις και τις επαγγελματικές δεξιότητές τους, έτσι ώστε να λαμβάνουν αποφάσεις και να λειτουργούν αποτελεσματικά ως στελέχη της εκπαίδευσης
- καλλιεργούν τα πολιτισμικά ενδιαφέροντα των μαθητών/μαθητριών και την ευαισθησία τους σε θέματα πολιτισμού και σεβασμού της πολιτισμικής διαφορετικότητας,
- επιμελούνται τη διοργάνωση και υλοποίηση πολιτιστικών δραστηριοτήτων και να αναλαμβάνουν δράσεις πολιτιστικού τουρισμού,
- χειρίζονται με επιτυχία ζητήματα οργάνωσης και διοίκησης της εκπαιδευτικής μονάδας, λειτουργούν αποτελεσματικά ως στελέχη της εκπαίδευσης.
- γνωρίζουν τις αρχές δεοντολογίας και ηθικής στην επιστημονική έρευνα

- *Σύνδεση της διδασκαλίας με την έρευνα*

Η σύνδεση της διδασκαλίας με την έρευνα τεκμηριώνεται με βάση τις ακόλουθες επιστημονικές και ακαδημαϊκές δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στο Π.Μ.Σ.:

- Εκπόνηση διπλωματικών εργασιών από τους/τις μεταπτυχιακούς/μεταπτυχιακές φοιτητές/φοιτήτριες, η οποία στηρίζεται στη διεξαγωγή έρευνας σε σχολεία γενικής ή ειδικής εκπαίδευσης και σε άλλες εκπαιδευτικές ή πολιτισμικές δομές.
- Παρουσίαση σε διεθνή ή ελληνικά συνέδρια των ερευνητικών εργασιών των μεταπτυχιακών φοιτητών/φοιτητριών, οι οποίες έχουν πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο των διπλωματικών τους εργασιών.
- Δημοσίευση σε έγκριτα ξενόγλωσσα ή ελληνικά επιστημονικά περιοδικά των παραπάνω ερευνητικών εργασιών.
- Διοργάνωση διεθνών και εθνικών επιστημονικών συνεδρίων, ημερίδων, διημερίδων με πρωτοβουλία των μελών ΔΕΠ, στα οποία συμμετέχουν και μεταπτυχιακοί/μεταπτυχιακές φοιτητές/φοιτήτριες με προφορικές ή αναρτημένες εισηγήσεις, οι οποίες βασίζονται στην ερευνητική εργασία που πραγματοποίησαν στο πλαίσιο των διπλωματικών τους εργασιών.
- Συνέργειες με Πανεπιστήμια του εξωτερικού για υλοποίηση Προγραμμάτων στο πλαίσιο του Προγράμματος Erasmus+, στα οποία συμμετέχουν μεταπτυχιακοί/μεταπτυχιακές και διδακτορικοί/διδακτορικές φοιτητές/φοιτήτριες,
- Πρακτική άσκηση, η οποία πραγματοποιείται στο πλαίσιο κάθε Ειδίκευσης, και δίνει στους/στις φοιτητές/φοιτήτριες τη δυνατότητα να εφαρμόσουν στην πράξη τις γνώσεις που απέκτησαν σε ζητήματα παιδαγωγικής, μεθοδολογικής και διδακτικής φύσεως.
- *Πληροφοριακά συστήματα*

Οι φοιτητές/-τριες αποκτούν με την εγγραφή τους όνομα χρήστη και κωδικό πρόσβασης με τα οποία έχουν πρόσβαση στο σύνολο των ηλεκτρονικών υπηρεσιών που παρέχονται από το Πανεπιστήμιο και την πολιτεία. Το Κέντρο Πληροφορικής και Δικτύων (ΚΠΔ) του Πανεπιστημίου αναλαμβάνει την εγγραφή των φοιτητών/-τριών στον κατάλογο χρηστών του Πανεπιστημίου (LDAP) και στην συνέχεια δημιουργεί κωδικό πρόσβασης, ο οποίος κοινοποιείται ηλεκτρονικά στον/στην φοιτητή/-τρια. Η χρήση του συνθηματικού και του ονόματος χρήστη είναι αυστηρά προσωπική.

Οι φοιτητές/-τριες του Πανεπιστημίου έχουν πρόσβαση σε διάφορες κατηγορίες υπηρεσιών όπως:

α) βασικές ηλεκτρονικές υπηρεσίες (ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, φιλοξενία ιστοσελίδων, δημιουργία και αποθήκευση αρχείων και δεδομένων στο υπολογιστικό νέφος,

β) υπηρεσίες ηλεκτρονικής μάθησης (ηλεκτρονική τάξη, e-class),

γ) υπηρεσίες πρόσβασης σε ηλεκτρονικές πηγές και

δ) χρήση εφαρμογών που εξασφαλίζει το Πανεπιστήμιο για όλα τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας. Οι φοιτητές/-τριες πρέπει να συμμορφώνονται με τους όρους χρήσης ηλεκτρονικών υπηρεσιών και εφαρμογών, όπως αναφέρονται στον Κανονισμό Λειτουργίας του Κέντρου Πληροφορικής και Δικτύων και ανακοινώνονται στην ιστοσελίδα του Πανεπιστημίου. Σε περίπτωση όπου κάποιος/-α χρήστης/-στρια προβαίνει σε ενέργειες οι οποίες δεν είναι σύμφωνες με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο που διέπει την ορθή χρήση των ηλεκτρονικών υπηρεσιών και του κανονισμού του ΚΠΔ, το ΚΠΔ δύναται να προβαίνει άμεσα σε απενεργοποίηση του λογαριασμού του/της.

Η εφαρμογή "Φοιτητολόγιο" παρέχει τη δυνατότητα σε κάθε φοιτητή/-τρια του Π.Μ.Σ. να παρακολουθεί την ακαδημαϊκή του πορεία (βαθμό μαθημάτων, μέσο όρο κ.α.) καθώς και να καταθέτει ηλεκτρονικά αιτήσεις για έγγραφα (π.χ. αναλυτική βαθμολογία). Επίσης, μέσω του φοιτητολογίου εγγράφεται στο τρέχον εξάμηνο.

Στο πλαίσιο παροχής υπηρεσιών Ασύγχρονης Τηλεκπαίδευσης, έχει εγκατασταθεί και λειτουργεί στο Κέντρο Πληροφορικής και Δικτύων του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου η πλατφόρμα ασύγχρονης τηλεκπαίδευσης open e-Class. Σε αυτήν αναρτώνται όλες οι παρουσιάσεις των διδασκόντων/-ουσών, ερωτηματολόγια, τεστ αυτοαξιολόγησης, εργασίες και πληροφοριακό υλικό του μαθήματος. Μέσω της ηλεκτρονικής τάξης, ο/η ΜΦ μπορεί να επικοινωνήσει με τον/τη διδάσκοντα/-ουσα για θέματα που αφορούν στο συγκεκριμένο μάθημα.

- *Σχέδιο αξιοποίησης διδάκτρων*

Η χρηματοδότηση του ΠΜΣ μπορεί να προέρχεται από: α) τέλη φοίτησης, β) δωρεές, χορηγίες και πάσης φύσεως οικονομικές ενισχύσεις, γ) κληροδοτήματα, δ) πόρους από ερευνητικά έργα ή προγράμματα, ε) ιδίους πόρους του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου, στ) τον κρατικό προϋπολογισμό ή το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων, ζ) κάθε άλλη νόμιμη πηγή.

Η διαχείριση των πόρων του ΠΜΣ πραγματοποιείται από τον Ειδικό Λογαριασμό Κονδυλίων Έρευνας (ΕΛΚΕ) του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου.

Οι πόροι του ΠΜΣ κατανέμονται ως εξής: α) Ποσό που αντιστοιχεί στο τριάντα τοις εκατό (30%) των συνολικών εσόδων που προέρχονται από τέλη φοίτησης παρακρατείται από τον ΕΛΚΕ. Στο ποσό αυτό συμπεριλαμβάνεται το ποσοστό παρακράτησης υπέρ του ΕΛΚΕ για την οικονομική διαχείριση του ΠΜΣ. Με απόφαση του Συμβουλίου Διοίκησης που λαμβάνεται έως το τέλος Μαρτίου κάθε έτους αποφασίζεται αν το υπόλοιπο ποσό μετά από την αφαίρεση της παρακράτησης υπέρ ΕΛΚΕ μεταφέρεται στον τακτικό προϋπολογισμό ή διατίθεται για τη δημιουργία έργων/προγραμμάτων μέσω του ΕΛΚΕ με σκοπό την κάλυψη κατά προτεραιότητα των αναγκών ΠΜΣ που λειτουργούν χωρίς τέλη φοίτησης και την κάλυψη ερευνητικών, εκπαιδευτικών και λειτουργικών αναγκών του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου. Στα έσοδα του ΠΜΣ των περ. β) έως δ) της παρ. 11.3 πραγματοποιείται η παρακράτηση υπέρ ΕΛΚΕ που ισχύει για τα έσοδα από αντίστοιχες πηγές χρηματοδότησης, β) το υπόλοιπο ποσό των συνολικών εσόδων του ΠΜΣ διατίθεται για την κάλυψη των λειτουργικών δαπανών του ΠΜΣ.

Το Π.Μ.Σ. «Εκπαίδευση και Πολιτισμός» υποστηρίζει μια σειρά από δραστηριότητες ανταποδοτικού χαρακτήρα για τους φοιτητές/τριες του όπως βραβεία, υποτροφίες, σεμινάρια, εργαστηριακές ασκήσεις, βιωματικές ασκήσεις προσωπικής ανάπτυξης και εκπαιδευτικές ασκήσεις σε σχολικές μονάδες, μουσεία, ιδρύματα και φορείς που ασχολούνται με τον πολιτισμό. Επιπρόσθετα, το Π.Μ.Σ. διοργανώνει συνέδρια - ημερίδες με δωρεάν συμμετοχή των φοιτητών του, επισκέψεις σε μουσεία και άλλους χώρους πολιτισμού καθώς και εκπαιδευτικές εκδρομές.

● **B.2.2.2 Πρόγραμμα Σπουδών**

Το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Εκπαίδευση και Πολιτισμός» είναι αναρτημένο στον παρακάτω σύνδεσμο: [Πρόγραμμα Σπουδών Π.Μ.Σ. Εκπαίδευση και Πολιτισμός](#)

Η Τροποποίηση της υπ' αρ. 72788/30-04-2018 (Β' 3721) Απόφασης Συγκλήτου του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου (αρ. συν. 329/30-04-2018), περί Επανάδρυσης του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Π.Μ.Σ.) του Τμήματος Οικιακής Οικονομίας και Οικολογίας (πλέον Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης) της Σχολής Περιβάλλοντος, Γεωγραφίας και Εφαρμοσμένων Οικονομικών του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου, με τίτλο "Εκπαίδευση και Πολιτισμός" πραγματοποιήθηκε στο υπ' αριθμ. 30043 ΦΕΚ Β' 3075/17-06-2022.

- *Συγκριτική αξιολόγηση με άλλα Π.Μ.Σ.*

Στην Ελλάδα υπάρχουν τα παρακάτω έξι (6) Προγράμματα με ίδιο ή συναφή τίτλο με το Π.Μ.Σ. "Εκπαίδευση και Πολιτισμός" του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου:

- (1) Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Τίτλος Προγράμματος "Εκπαίδευση και Πολιτισμός".
- (2) Πανεπιστήμιο Κρήτης, Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, Τίτλος Προγράμματος "Επιστήμες της Αγωγής: Τέχνη και Εκπαίδευση".
- (3) Πανεπιστήμιο Κρήτης, Τμήμα Φιλοσοφικών και Κοινωνικών Σπουδών, Τίτλος Προγράμματος "Πολιτισμική Ανάλυση και Εκπαίδευση".
- (4) Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών. Τίτλος Προγράμματος "Ευρωπαϊκές Πολιτικές Νεολαίας, Επιχειρηματικότητας, Εκπαίδευσης και Πολιτισμού".

- (5) Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Τμήμα Θεολογίας (επισπεύδον), το Παιδαγωγικό Τμήμα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, το Τμήμα Φιλολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και το the European Wergeland Centre του Συμβουλίου της Ευρώπης, Τίτλος Προγράμματος “Ταυτότητα, Εκπαίδευση και Ικανότητες για Δημοκρατικό Πολιτισμό”.
- (6) Πανεπιστήμιο Πατρών, Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία. Τίτλος Προγράμματος: “Επιστήμες της Εκπαίδευσης και της Αγωγής: Λόγος, Τέχνη και Πολιτισμός στην Εκπαίδευση”.

Αξίζει να σημειωθεί ότι κανένα από τα παραπάνω Προγράμματα δεν περιλαμβάνει ειδικεύσεις που να απορρέουν από τη σύζευξη και αλληλοσύνδεση πτυχών της Εκπαίδευσης και του Πολιτισμού με σκοπό της κατάρτιση σε διακριτούς επιστημονικούς χώρους με κοινό όμως προσανατολισμό και κέντρο ενδιαφέροντος τον αναπτυσσόμενο άνθρωπο, τη γνωστική, κοινωνική και συναισθηματική του ετοιμότητα που αποτελεί θεμέλιο και προϋπόθεση για την ολοκλήρωσή του, το εκπαιδευτικό και πολιτιστικό του περιβάλλον σε συνθήκες βιωσιμότητας και ευημερίας. Αντίθετα, τα Προγράμματα αυτά επικεντρώνονται στον Πολιτισμό και τις εκπαιδευτικές ή κοινωνιολογικές του εφαρμογές. Υπό το πρίσμα αυτό, το Π.Μ.Σ. “Εκπαίδευση και Πολιτισμός” του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης διακρίνεται τόσο για τη στοχοθεσία του όσο και για το περιεχόμενο και τη διάρθρωση του.

Τα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών τα οποία έχουν συναφείς ειδικεύσεις με αυτές του Π.Μ.Σ. «Εκπαίδευση και Πολιτισμός» στην Ελλάδα είναι τα παρακάτω δεκαεπτά (17):

- (1) Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Ψυχολογίας, Τίτλος Προγράμματος “Σχολική Ψυχολογία”.
- (2) Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Τμήμα Ψυχολογίας, Τίτλος Προγράμματος “Σχολική Ψυχολογία”.
- (3) Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Τίτλος Προγράμματος “Επιστήμες της Αγωγής”, Ειδίκευση “Εφαρμοσμένη Ψυχολογία στην Εκπαίδευση”.
- (4) Πανεπιστήμιο Κρήτης, Τμήμα Ψυχολογίας, Τίτλος Προγράμματος “Σχολική Ψυχολογία”.
- (5) Πανεπιστήμιο Κρήτης, Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, Τίτλος προγράμματος “Επιστήμες της Αγωγής: Σχολική Ψυχολογία, Πρόληψη και Ψυχοπαιδαγωγικές Παρεμβάσεις για Παιδιά Προσχολικής και Σχολικής Ηλικίας”.
- (6) Πανεπιστήμιο Πατρών, Τμήμα Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας. Τίτλος Προγράμματος: “Διοίκηση Εκπαίδευσης”.
- (7) Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Τίτλος Προγράμματος: “Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης”.
- (8) Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας, Τίτλος Προγράμματος: “Διοίκηση Εκπαιδευτικών Μονάδων”.
- (9) Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδας, Τμήμα Διοίκησης Οργανισμών, Μάρκετινγκ και Τουρισμού, Τίτλος Προγράμματος: “Διοίκηση και Οργάνωση Εκπαιδευτικών Μονάδων”.
- (10) Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων. Τίτλος Προγράμματος: “Διοίκηση Εκπαιδευτικών Μονάδων”.

- (11)ΑΣΠΑΙΤΕ, Παιδαγωγικό Τμήμα. Τίτλος Προγράμματος: “Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης”.
- (12)Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Παιδαγωγικό Τμήμα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Τίτλος Προγράμματος: “Πολιτική, Διοίκηση και Αξιολόγηση στην Εκπαίδευση”.
- (13)Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Τμήμα Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού. Τίτλος Προγράμματος: “Μοντέλα Σχεδιασμού και Ανάπτυξης Εκπαιδευτικών Μονάδων”.
- (14)Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης. Τίτλος Προγράμματος: “Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης – Εκπαιδευτική Ηγεσία”.
- (15)Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης. Τίτλος Προγράμματος: “Οργάνωση, Διοίκηση και Αξιολόγηση στην Εκπαίδευση”.
- (16)Πανεπιστήμιο Κρήτης, Τμήμα Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης. Τίτλος Προγράμματος: “Επιστήμες της Αγωγής, Κριτική Παιδαγωγική και Εκπαίδευση Εκπαιδευτικών”.
- (17)Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Τίτλος Προγράμματος “Εκπαιδευτική Πολιτική: Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Διοίκηση”.

Τα παραπάνω Προγράμματα, τα οποία έχουν συναφείς ειδικεύσεις με αυτές του Π.Μ.Σ. «Εκπαίδευση και Πολιτισμός» σχετίζονται με την Εκπαιδευτική, την Παιδαγωγική και την Σχολική Ψυχολογία και ασχολούνται με θέματα που αφορούν, κυρίως, στην εφαρμογή των ψυχολογικών θεωριών στην εκπαιδευτική πράξη και στην κατάρτιση των Σχολικών Ψυχολόγων. Ο επιστημονικός συνδυασμός, ωστόσο, της Παιδαγωγικής Ψυχολογίας με τη διδακτική πράξη που θεραπεύει η ειδίκευση «Παιδαγωγική Ψυχολογία και Εκπαιδευτική Πράξη» του εν λόγω Π.Μ.Σ. την καθιστά μοναδική στην Ελλάδα. Σχετικά με την ειδίκευση «Διοίκηση και Διαχείριση Εκπαιδευτικών Μονάδων» σημειώνουμε ότι υπάρχουν άλλα μεταπτυχιακά προγράμματα, τα οποία προσφέρονται από Τμήματα διοίκησης επιχειρήσεων ή από τμήματα τεχνικής, προσχολικής ή πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, τα οποία, ενδεχομένως, να έχουν το ίδιο αντικείμενο μεταπτυχιακών σπουδών. Ωστόσο κανένα από τα παραπάνω προγράμματα δεν είναι ταυτόσημο με την εν λόγω κατεύθυνση, αφού στη συγκεκριμένη κατεύθυνση του Π.Μ.Σ. Εκπαίδευση & Πολιτισμός, προσφέρονται καινοτόμα μαθήματα όπως είναι τα “Θεσμικό πλαίσιο διοίκησης σχολικών μονάδων”, “Σχολική ηγεσία και επαγγελματική ανάπτυξη του εκπαιδευτικού”, “Πολιτιστική Πολιτική στην εκπαιδευτική μονάδα” κ.ά. Η προσφορά αυτών των μαθημάτων απεικονίζει τη δυναμική, τη δημιουργικότητα και την καινοτομία της κουλτούρας που χαρακτηρίζει την κατεύθυνση του μεταπτυχιακού προγράμματος. Τέλος, στην ειδίκευση «Πολιτισμική Αγωγή», επιχειρείται μια πολύπλευρη προσέγγιση θεμάτων Αγωγής και Πολιτισμού. Επιπλέον, ένα καινοτόμο χαρακτηριστικό του Προγράμματος «Εκπαίδευση και Πολιτισμός», το οποίο δεν υπάρχει σε κανένα από τα προαναφερόμενα προγράμματα της ημεδαπής, με τα οποία έχει συνάφεια, αποτελούν τα “Βιωματικά Σεμινάρια Προσωπικής Ανάπτυξης και Συμβουλευτικής Υποστήριξης”, τα οποία προσφέρονται στους/στις φοιτητές/φοιτήτριες όλων των ειδিকেύσεων. Τα Σεμινάρια αυτά περιλαμβάνουν: α) βιωματικές ασκήσεις που αποσκοπούν στην ευαισθητοποίηση των φοιτητών/φοιτητριών σε θέματα προσωπικής ανάπτυξης, όπως αναγνώριση και έκφραση προσωπικών συναισθημάτων, διαχείριση του άγχους, του θυμού και άλλων αρνητικών συναισθημάτων, θετική αυτοεκτίμηση, αναγνώριση των συναισθημάτων των άλλων (ενσυναίσθηση), κ.ά., και β) βιωματικές ασκήσεις μέσα από τις οποίες οι φοιτητές/φοιτήτριες

μαθαίνουν να διαχειρίζονται διάφορα προβλήματα που αφορούν στη σχολική τάξη, τη σχολική μονάδα και άλλους εργασιακούς χώρους, καθώς και να αναπτύσσουν δεξιότητες επικοινωνίας, ηγεσίας και διοίκησης.

Τέλος, μέσω της υλοποίησης Πρακτικής Άσκησης -όπως περιγράφηκε παραπάνω- οι φοιτητές και οι φοιτήτριες αποκτούν εμπειρία σε θέματα που σχετίζονται με την παρατήρηση, καταγραφή και αξιολόγηση των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών και δυνατοτήτων των μαθητών/μαθητριών καθώς και τη συνεργασία με επαγγελματίες ψυχικής υγείας διαφόρων ειδικοτήτων στο πλαίσιο του σχεδιασμού και της εφαρμογής κατάλληλων διδακτικών/εκπαιδευτικών παρεμβάσεων.

- **B.2.2.3 Κανονισμός σπουδών**

Ο Κανονισμός Λειτουργίας και Οδηγός Σπουδών του Π.Μ.Σ. “Εκπαίδευση και Πολιτισμός” είναι αναρτημένος στον παρακάτω σύνδεσμο: [Κανονισμός Λειτουργίας Π.Μ.Σ. Εκπαίδευση και Πολιτισμός](#)

- **B.2.2.4 Στοιχεία φοιτητών/τριών**

Πίνακας 2.20: Φοιτητικός πληθυσμός Μ.Π.Σ. Εκπαίδευση και Πολιτισμός

ΦΟΙΤΗΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ Μ.Π.Σ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ				
Ακαδ. έτος αναφοράς	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023
Νεοεισαχθέντες/είσεις	61	69	62	59
Εγγεγραμμένοι/ες	164	193	219	172
Απόφοιτοι/ες	54	46	62	53
Εισερχόμενοι/ες	0	0	0	0
Εξερχόμενοι/ες	0	0	0	0

Ο φοιτητικός πληθυσμός του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών (Μ.Π.Σ.) *Εκπαίδευση και Πολιτισμός* παρουσιάζει σχετική σταθερότητα την περίοδο 2019-2023, με τον αριθμό των νεοεισαχθέντων/ουσών να κυμαίνεται μεταξύ 59 και 69 ατόμων ετησίως. Ο συνολικός αριθμός των εγγεγραμμένων φοιτητών/τριών ακολούθησε αυξητική τάση έως το 2021-2022, φτάνοντας τους 219, ενώ το 2022-2023 σημειώθηκε μείωση στους 172. Ο αριθμός των αποφοίτων κυμαίνεται επίσης σε σχετικά σταθερά επίπεδα (46-62 ετησίως). Δεν καταγράφηκαν εισερχόμενοι ή εξερχόμενοι φοιτητές από/προς άλλα προγράμματα κατά την εξεταζόμενη περίοδο.

- **B.2.2.5. Διδακτικό έργο και αξιολόγηση**

- Οργάνωση

Μέθοδοι διδασκαλίας και αξιολόγησης των φοιτητών/τριών - Τρόποι ενημέρωσης

Το εκπαιδευτικό έργο κάθε ακαδημαϊκού έτους διαρθρώνεται σε δύο εξάμηνα σπουδών, το χειμερινό και το εαρινό, έκαστο εκ των οποίων περιλαμβάνει τουλάχιστον δώδεκα (12) εβδομάδες διδασκαλίας και τρεις (3) εβδομάδες εξετάσεων. Τα μαθήματα του χειμερινού και εαρινού εξαμήνου εξετάζονται επαναληπτικώς κατά την περίοδο του Σεπτεμβρίου. Όλες οι υποχρεώσεις φοίτησης στο πλαίσιο των μαθημάτων, όπως η συγγραφή, παρουσίαση και παράδοση εργασιών, θα πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί πλήρως εντός της διάρκειας του εξαμήνου και μέχρι τη λήξη των εξετάσεων.

Η παρακολούθηση των μαθημάτων/εργασιών κ.λπ. είναι υποχρεωτική. Ένας/Μία ΜΦ θεωρείται ότι έχει παρακολουθήσει κάποιο μάθημα (και επομένως έχει δικαίωμα συμμετοχής στις εξετάσεις) μόνο αν έχει παρακολουθήσει τουλάχιστον το 75% των ωρών διδασκαλίας του μαθήματος. Η διδασκαλία στο πλαίσιο των μαθημάτων γίνεται διά ζώσης.

Η αξιολόγηση των ΜΦ και της επίδοσή τους στα μαθήματα που υποχρεούνται να παρακολουθήσουν στο πλαίσιο του ΠΜΣ πραγματοποιείται στο τέλος κάθε εξαμήνου με γραπτές ή προφορικές εξετάσεις ή με εκπόνηση εργασιών καθ' όλη τη διάρκεια του εξαμήνου, ή δύναται να στηριχθεί και σε ενδιάμεσες εξετάσεις προόδου ή να εφαρμοστεί συνδυασμός όλων των παραπάνω.

Τα κριτήρια και ο τρόπος αξιολόγησης ορίζονται από τον διδάσκοντα/την διδάσκουσα του κάθε μαθήματος, ανακοινώνονται στην αρχή κάθε εξαμήνου και περιγράφονται αναλυτικά στη σελίδα του μαθήματος στην πλατφόρμα ηλεκτρονικής μάθησης του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου. Κατά τη διεξαγωγή γραπτών ή προφορικών εξετάσεων, ως μεθόδων αξιολόγησης, εξασφαλίζεται υποχρεωτικά το αδιάβλητο της διαδικασίας. Η βαθμολογική κλίμακα ορίζεται από το μηδέν έως το δέκα χρησιμοποιούμενου και του μισού (0,5) κατά την κρίση του διδάσκοντος/της διδάσκουσας. Προβιβάσιμοι βαθμοί είναι το έξι (6) και οι μεγαλύτεροί του. Τα αποτελέσματα των εξετάσεων ανακοινώνονται από τον διδάσκοντα/την διδάσκουσα και εισάγονται/οριστικοποιούνται στο φοιτητολόγιο μέσα σε δύο (2) εβδομάδες το αργότερο από την εξέταση του μαθήματος. Σε περίπτωση που κατ' επανάληψη σημειώνεται υπέρβαση του ανωτέρω ορίου από διδάσκοντα/διδάσκουσα, ο Διευθυντής/η Διευθύντρια του ΠΜΣ ενημερώνει σχετικά τη Συνέλευση του Τμήματος.

Για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών ή συνθηκών που ανάγονται σε λόγους ανωτέρας βίας δύναται να εφαρμόζονται εναλλακτικές μέθοδοι αξιολόγησης, όπως η διεξαγωγή γραπτών ή προφορικών εξετάσεων με τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων, υπό την προϋπόθεση ότι εξασφαλίζεται το αδιάβλητο της διαδικασίας της αξιολόγησης.

Δύναται να εφαρμόζονται εναλλακτικές μέθοδοι και κατάλληλες προσαρμογές για την αξιολόγηση ΜΦ με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες μετά από απόφαση της ΣΕ και εισήγηση του/της Συμβούλου Καθηγητή/Καθηγήτριας Φοιτητών με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες (ΦμΕΕΑ) του Πανεπιστημίου.

Στις περιπτώσεις ασθένειας ή ανάρρωσης από βαριά ασθένεια συνιστάται ο διδάσκων/η διδάσκουσα να διευκολύνει, με όποιον τρόπο θεωρεί ο ίδιος/η ίδια πρόσφορο, τον/την ΜΦ (π.χ. προφορική εξ αποστάσεως εξέταση). Κατά τις προφορικές εξετάσεις ο διδάσκων/η διδάσκουσα εξασφαλίζει ότι δεν θα παρευρίσκεται μόνος του/μόνη της με τον εξεταζόμενο/την εξεταζόμενη ΜΦ.

Ο τελικός βαθμός του Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΔΜΣ) προκύπτει από τη βαθμολογία του/της ΜΦ στα μαθήματα του Προγράμματος Σπουδών και στην Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία με βάση τους αντίστοιχους συντελεστές βαρύτητας. Για την αποτύπωση του τελικού βαθμού χρησιμοποιείται η παρακάτω δεκαβάθμια βαθμολογική κλίμακα με

προσέγγιση στο δεύτερο δεκαδικό ψηφίο και χαρακτηρίζεται, με βάση την ακόλουθη βαθμολογική κλίμακα: Άριστα (10,00 έως 8,45), Λίαν καλώς (8,44 έως 6,95), Καλώς (6,94 έως 6,00). Για την απόκτηση ΔΜΣ κάθε ΜΦ οφείλει να παρακολουθήσει και να εξεταστεί επιτυχώς στο σύνολο των υποχρεωτικών μαθημάτων, να ολοκληρώσει την ΠΑ, να τακτοποιήσει τυχόν οικονομικές εκκρεμότητες, να ολοκληρώσει όλες τις υποχρεώσεις του προς άλλες υπηρεσίες του Πανεπιστημίου και να εκπονήσει μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία, συγκεντρώνοντας έτσι 120 ECTS.

Χρήση ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία

Η διδασκαλία των μαθημάτων πραγματοποιείται διά ζώσης, ενώ δύναται να χρησιμοποιούνται μέθοδοι σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, σε περιπτώσεις όπου δεν είναι δυνατή η μετακίνηση των διδασκόντων/ουσών ή μέρους των φοιτητών/τριών σε ποσοστό που σε καμία περίπτωση δεν θα ξεπερνά το 30% (άρ. 48 του Κανονισμού Σπουδών Χαροκοπείου Πανεπιστημίου), όπως σε περιπτώσεις ανωτέρας βίας ή εκτάκτων συνθηκών όπου δεν καθίσταται δυνατή η διά ζώσης διεξαγωγή της εκπαιδευτικής διαδικασίας ή η χρήση των υποδομών του Ιδρύματος για την διεξαγωγή των εκπαιδευτικών, ερευνητικών και λοιπών δραστηριοτήτων του. Τα μέσα και οι μέθοδοι εξ αποστάσεως εκπαίδευσης βασίζονται στην υποδομή του Ιδρύματος και υποστηρίζονται από το Κέντρο Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (ΚΗΔ) του Ιδρύματος, όπως περιγράφονται στον Κανονισμό Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου.

Το Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο τηρεί προσβάσιμη ηλεκτρονική πλατφόρμα, μέσω της οποίας παρέχονται υπηρεσίες ασύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Στην ηλεκτρονική πλατφόρμα δύναται να αναρτάται εκπαιδευτικό υλικό ανά μάθημα, το οποίο δύναται να περιλαμβάνει σημειώσεις, παρουσιάσεις, ασκήσεις, ενδεικτικές λύσεις αυτών, καθώς και βιντεοσκοπημένες διαλέξεις, εφόσον τηρείται η κείμενη νομοθεσία περί προστασίας προσωπικών δεδομένων. Το πάσης φύσεως εκπαιδευτικό υλικό παρέχεται αποκλειστικά για εκπαιδευτική χρήση των ΜΦ και προστατεύεται από τον ν. 2121/1993 (Α' 25), εφόσον πληρούνται οι σχετικές προϋποθέσεις.

Θεσμός Ακαδημαϊκού Συμβούλου

Ο θεσμός του Ακαδημαϊκού Συμβούλου στο ΠΜΣ συμβάλλει στην επιτυχή ολοκλήρωση των σπουδών και την βελτίωση της συνολικής ακαδημαϊκής εμπειρίας των ΜΦ.

Καθήκοντα Ακαδημαϊκού Συμβούλου μπορούν να ανατεθούν σε όλους τους διδάσκοντες/όλες τις διδάσκουσες του ΠΜΣ. Η ανάθεση των καθηκόντων γίνεται με απόφαση της ΣΕ του ΠΜΣ. Για κάθε νέο/νέα ΜΦ ορίζεται Ακαδημαϊκός Σύμβουλος το αργότερο μέχρι έναν (1) μήνα από την ημερομηνία έναρξης των μαθημάτων.

Ο αριθμός των ΜΦ του ΠΜΣ ισοκατανέμεται μεταξύ των διδασκόντων/διδασκουσών του ΠΜΣ και ο ορισμός γίνεται με τυχαίο τρόπο.

Ο/Η Ακαδημαϊκός Σύμβουλος που ορίζεται για κάθε ΜΦ παραμένει ο ίδιος/η ίδια μέχρι την περάτωση των σπουδών.

Στα καθήκοντα του/της Ακαδημαϊκού Συμβούλου περιλαμβάνονται, εφόσον τους ζητηθεί: α) η ενημέρωση των ΜΦ για το όραμα του Μεταπτυχιακού Προγράμματος, τις επαγγελματικές δεξιότητες και τα προσόντα των αποφοίτων του προγράμματος, β) ο εντοπισμός των αναγκών και ενδιαφερόντων των ΜΦ, η υποστήριξη των κλίσεων και των δεξιοτήτων τους, γ) η διευκόλυνση των ΜΦ στις επαφές τους με τις υπηρεσίες και τα όργανα του Ιδρύματος, και η ενημέρωση σχετικά με τις παρεχόμενες από το Ίδρυμα υπηρεσίες προς φοιτητές/φοιτήτριες,

δ) η παροχή πληροφόρησης για το περιεχόμενο των μαθημάτων, την χρήση των υποδομών των εργαστηρίων του ΠΜΣ, τους τρόπους αξιολόγησης των επιδόσεων των μαθημάτων, τους τρόπους μελέτης, τη βιβλιογραφία, ε) η παροχή συμβουλευτικής για την επιλογή θέματος διπλωματικών ή άλλων εργασιών, στ) η διερεύνηση ακαδημαϊκών, ερευνητικών και επαγγελματικών προοπτικών, ζ) η συζήτηση επί ζητημάτων που προκύπτουν με άλλους διδάσκοντες/άλλες διδάσκουσες.

Ο ρόλος του Ακαδημαϊκού Συμβούλου είναι επικουρικός/συμβουλευτικός και την τελική ευθύνη για τις επιλογές τους σε ζητήματα σπουδών φέρουν οι ίδιοι/ίδιες ΜΦ.

Ο/Η Ακαδημαϊκός Σύμβουλος συνεργάζεται, όπου απαιτείται, με άλλους φορείς και μονάδες του Ιδρύματος (π.χ. Δομή Υποστήριξης Προσωπικού και Φοιτητικού Πληθυσμού “Αικατερίνη Μαριδάκη-Κασσωτάκη”, Γραφείο Διασύνδεσης, κ.ά.), με σκοπό την καλύτερη δυνατή παροχή συμβουλευτικής προς τους/τις ΜΦ.

Ο/Η Ακαδημαϊκός Σύμβουλος διαθέτει κατάλογο με τα στοιχεία επικοινωνίας των φοιτητών/-τριών που του/της έχουν ανατεθεί. Στην ιστοσελίδα του ΠΜΣ ανακοινώνονται οι ώρες διαθεσιμότητας για συμβουλευτικές συναντήσεις με τους/τις ΜΦ.

Η συμβουλευτική συνάντηση μπορεί να γίνεται κατόπιν αιτήματος του/της ΜΦ ή με πρωτοβουλία του/της Ακαδημαϊκού Συμβούλου. Οι συμβουλευτικές συναντήσεις γίνονται κατ'ιδίαν, αλλά μπορούν να οργανώνονται και ομαδικά, για θέματα κοινού ενδιαφέροντος των ΜΦ.

Η Συμβουλευτική Συνάντηση μπορεί να πραγματοποιείται διά ζώσης ή εξ αποστάσεως.

Ο/Η Ακαδημαϊκός Σύμβουλος φροντίζει να έχει τουλάχιστον μία (1) Συμβουλευτική Συνάντηση ανά εξάμηνο με κάθε ΜΦ που του/της έχει ανατεθεί.

Για την πραγματοποίηση Συμβουλευτικής Συνάντησης παρέχεται από τη Γραμματεία του ΠΜΣ ειδικό έντυπο Αίτησης Πραγματοποίησης Συμβουλευτικής Συνάντησης, το οποίο συμπληρώνεται από τον/την ΜΦ και υποβάλλεται στη Γραμματεία του ΠΜΣ.

Μετά την πραγματοποίηση Συμβουλευτικής Συνάντησης, και εφόσον από αυτή προκύπτουν ζητήματα που αφορούν την εν γένει λειτουργία του ΠΜΣ, ο/η Ακαδημαϊκός Σύμβουλος συντάσσει σύντομη ενημερωτική έκθεση που υποβάλλεται στον Διευθυντή/στην Διευθύντρια του ΠΜΣ.

Ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες

Φοιτητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες υποστηρίζονται καθ' όλη τη διάρκεια της φοίτησής τους στο Π.Μ.Σ. τόσο από τη Γραμματεία όσο και από το Σύμβουλο Καθηγητή Φοιτητών με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες (ΦμΕΕΑ) και το Κέντρο Συμβουλευτικής των Φοιτητών του Χαροκοπέιου Πανεπιστημίου. Κατά την εγγραφή στο Π.Μ.Σ., καταγράφονται σε ειδικό έντυπο στη Γραμματεία του Π.Μ.Σ. οι ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (π.χ. κινητικές, μαθησιακές, απώλεια όρασης ή ακοής, προβλήματα υγείας κλπ.) των μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών. Οι πληροφορίες αυτές διαβιβάζονται στο/στη Διευθυντή/τρια του Π.Μ.Σ. και, ύστερα από σχετική εισήγηση του Συμβούλου Καθηγητή ΦμΕΕΑ σε συνεργασία με το Κέντρο Συμβουλευτικής των Φοιτητών, εγκρίνονται από τη Σ.Ε. κατάλληλες προσαρμογές που αφορούν την πρόσβαση στους χώρους του Πανεπιστημίου, τη χρήση της πλατφόρμας ηλεκτρονικής μάθησης του Πανεπιστημίου, τη χρήση των υπηρεσιών της βιβλιοθήκης, των προτεινόμενων συγγραμμάτων και των λοιπών υπηρεσιών του Πανεπιστημίου, την παρακολούθηση και συμμετοχή στα μαθήματα και τις λοιπές δραστηριότητες του Π.Μ.Σ., την αξιολόγηση και εξέταση του φοιτητή/τριας και ό,τι άλλο αφορά την ομαλή φοίτησή του/της.

Διπλωματική εργασία

Η ανάθεση μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας (ΜΔΕ) γίνεται μετά την παρακολούθηση όλων των μαθημάτων του προγράμματος σπουδών και την επιτυχή εξέταση σε αυτά, πλην το πολύ δύο (2). Η ΜΔΕ πρέπει να είναι ατομική, πρωτότυπη, να έχει ερευνητικό χαρακτήρα και να συντάσσεται σύμφωνα με τις οδηγίες συγγραφής που περιγράφονται στον παρόντα Κανονισμό και είναι αναρτημένες στην ιστοσελίδα του ΠΜΣ. Οι ΜΦ καταθέτουν ηλεκτρονικά στη Γραμματεία του ΠΜΣ αίτηση με το θέμα της διπλωματικής εργασίας τους, αφού προηγουμένως έχουν επικοινωνήσει και συνεργαστεί με τους διδάσκοντες/τις διδάσκουσες και έχουν λάβει τη σύμφωνη γνώμη τους. Η Γραμματεία του ΠΜΣ σε εύλογο χρονικό διάστημα κοινοποιεί σε ΜΦ και διδάσκοντες/διδάσκουσες τη λίστα των δηλωθέντων θεμάτων διπλωματικής εργασίας. Οι διδάσκοντες/διδάσκουσες ελέγχουν τα θέματα που τους/τις αφορούν και, εφόσον συμφωνούν, προτείνουν δύο ακόμα διδάσκοντες/διδάσκουσες προκειμένου να συγκροτηθεί η τριμελής εξεταστική επιτροπή για την αξιολόγηση της ΜΔΕ. Η ΣΕ, με βάση την οριστική λίστα δηλωθέντων θεμάτων ΜΔΕ, ορίζει τον επιβλέποντα/την επιβλέπουσα αυτής και συγκροτεί την τριμελή εξεταστική επιτροπή για την αξιολόγηση της εργασίας, ένα από τα μέλη της οποίας είναι και ο επιβλέπων/η επιβλέπουσα. Τα θέματα ΔΕ ανακοινώνονται και εγκρίνονται από τη Συνέλευση του Τμήματος. Η γλώσσα συγγραφής της ΜΔΕ είναι η ελληνική (με εκτεταμένη περίληψη στην αγγλική), και σε ειδικές περιπτώσεις η αγγλική (με εκτεταμένη περίληψη στην ελληνική) με τη σύμφωνη γνώμη της ΣΕ, και ορίζεται μαζί με τον ορισμό του θέματος. Για να εγκριθεί η εργασία ο/η ΜΦ οφείλει να την υποστηρίξει ενώπιον της τριμελούς εξεταστικής επιτροπής. Κατά τη διάρκεια εκπόνησης της ΜΔΕ ο/η ΜΦ θα πρέπει υποχρεωτικά να έχει παρακολουθήσει δύο (2) τουλάχιστον δημόσιες υποστηρίξεις ΜΔΕ άλλου/άλλης ΜΦ του ΠΜΣ.

Ο Επιβλέπων/Η Επιβλέπουσα και τα μέλη της τριμελούς εξεταστικής επιτροπής της ΜΔΕ ορίζονται από τις κατωτέρω κατηγορίες που έχουν αναλάβει διδακτικό έργο στο ΠΜΣ, υπό την προϋπόθεση ότι είναι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος: α) μέλη Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (ΔΕΠ), Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (ΕΕΠ), Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού (ΕΔΙΠ) και Ειδικού Τεχνικού Εργαστηριακού Προσωπικού (ΕΤΕΠ) του Τμήματος ή άλλων Τμημάτων του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου ή άλλου Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (ΑΕΙ) ή Ανώτατου Στρατιωτικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (ΑΣΕΙ), β) ομότιμοι Καθηγητές ή αφυπηρετήσαντα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος ή άλλων Τμημάτων του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου ή άλλου Α.Ε.Ι., γ) συνεργαζόμενοι καθηγητές, δ) εντεταλμένοι διδάσκοντες, ε) επισκέπτες καθηγητές ή επισκέπτες ερευνητές, στ) ερευνητές και ειδικοί λειτουργικοί επιστήμονες ερευνητικών και τεχνολογικών φορέων του άρθρου 13^Α του ν. 4310/2014 (Α' 258) ή λοιπών ερευνητικών κέντρων και ινστιτούτων της ημεδαπής ή αλλοδαπής. Με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος, κατόπιν εισήγησης της ΣΕ του ΠΜΣ, δύναται να ανατίθεται η επίβλεψη διπλωματικών εργασιών και σε μέλη ΔΕΠ, ΕΕΠ, ΕΤΕΠ και ΕΔΙΠ του Τμήματος, που δεν έχουν αναλάβει διδακτικό έργο στο ΠΜΣ. Μετά από αιτιολογημένη αίτηση του υποψηφίου, δύναται η ΣΕ να εγκρίνει αντικατάσταση του επιβλέποντος ή μελών της εξεταστικής επιτροπής.

Οι ΜΦ που εκπονούν ΜΔΕ θα πρέπει να έρχονται σε επικοινωνία με τον επιβλέποντα/την επιβλέπουσα σε τακτά χρονικά διαστήματα κατά το διάστημα εκπόνησης της εργασίας. Σε προκαθορισμένη ώρα γίνεται δημόσια υποστήριξη της ΜΔΕ διάρκειας έως τριάντα (30) λεπτών ενώπιον των μελών της Τριμελούς επιτροπής, η οποία στη συνέχεια καταθέτει την τελική βαθμολογία της εργασίας. Η δημόσια υποστήριξη των ΜΔΕ πραγματοποιείται τρεις (3) φορές τον χρόνο, στο τέλος των εξεταστικών περιόδων.

Η αξιολόγηση της ΜΔΕ γίνεται με βάση τα παρακάτω κριτήρια: α) την πληρότητα και ποιότητα του περιεχομένου της, β) τον βαθμό κατανόησης του θέματος και ανταπόκρισης στις απαιτήσεις του, γ) την τοποθέτησή της σε σχέση με την τρέχουσα τεχνολογία και μεθοδολογία και τη διεθνή βιβλιογραφία, δ) την επιτυχή δημόσια υποστήριξη και εξέταση.

Ο βαθμός της ΜΔΕ προκύπτει από τον μέσο όρο των βαθμών των τριών εξεταστών/εξεταστριών και είναι ακέραιος αριθμός. Η εξέταση είναι επιτυχής αν ο τελικός

βαθμός είναι ανώτερος ή ίσος του έξι (6). Σε περίπτωση απόρριψης της ΜΔΕ καθορίζεται από τη ΣΕ νέα ημερομηνία αξιολόγησης τουλάχιστον τρεις (3) μήνες μετά την πρώτη κρίση. Κατά το διάστημα αυτό ο/η ΜΦ έχει υποχρέωση να κάνει τυχόν διορθώσεις που ζήτησε η Τριμελής επιτροπή. Η ΜΔΕ είναι πρωτότυπο έργο του/της ΜΦ. Τα πνευματικά δικαιώματα της ΜΔΕ κατ' αρχήν, ανήκουν από κοινού και εξ ίσου στον/στην ΜΦ, στον επιβλέποντα/στην επιβλέπουσα και στο Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο.

Οι ΜΔΕ εφόσον εγκριθούν από την εξεταστική επιτροπή, αναρτώνται υποχρεωτικά στο Ιδρυματικό Αποθετήριο της Βιβλιοθήκης και Κέντρου Πληροφόρησης (ΒΚΠ) του Χαροκοπέιου Πανεπιστημίου, σύμφωνα με τη διαδικασία και τις προδιαγραφές που προβλέπονται στις αποφάσεις των Τμημάτων και τον Κανονισμό λειτουργίας της ΒΚΠ.

Η χρονική διάρκεια εκπόνησης, παράδοσης και επιτυχούς αξιολόγησης της ΜΔΕ δεν μπορεί να ξεπερνά τα δύο επιπλέον ακαδημαϊκά εξάμηνα μετά το τέλος των τεσσάρων (4) εξαμήνων σπουδών του ΠΜΣ. Ειδικότερα, μετά την επιτυχή ολοκλήρωση των τεσσάρων (4) ακαδημαϊκών εξαμήνων Σπουδών, ο/η ΜΦ έχει δικαίωμα παράτασης δύο (2) επιπλέον ακαδημαϊκών εξαμήνων, με στόχο την ολοκλήρωση, παράδοση στην τριμελή επιτροπή παρακολούθησης και επιτυχή αξιολόγηση της ΜΔΕ.

Η ΜΔΕ παραδίδεται σε τρία αντίτυπα στα μέλη της εξεταστικής επιτροπής. Ο/Η ΜΦ οφείλει να λάβει υπόψη του τις παρατηρήσεις των εξεταστών/εξεταστριών πριν από τη διαμόρφωση της τελικής μορφής της εργασίας, γεγονός που πιστοποιεί ο επιβλέπων/η επιβλέπουσα της ΜΔΕ. Στη συνέχεια ο/η ΜΦ οφείλει να την υποστηρίξει ενώπιον της εξεταστικής επιτροπής, σε ημερομηνία που καθορίζεται από την επιτροπή, εντός μηνός από την υποβολή της οριστικής μορφής της εργασίας. Η βαθμολόγηση γίνεται με την κλίμακα 1-10 (άριστα 10, βάση 6) και ο τελικός βαθμός προκύπτει από τον μέσο όρο των βαθμών των τριών εξεταστών/εξεταστριών. Αν η βαθμολογική απόκλιση μεταξύ του βαθμού του επιβλέποντος/της επιβλέπουσας και αυτών των άλλων εξεταστών/εξεταστριών υπερβαίνει τους τρεις (3) βαθμούς, η ΣΕ ορίζει άλλον εξεταστή/άλλη εξετάστρια από τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος με ίδιο ή συναφές γνωστικό αντικείμενο, και ο τελικός βαθμός είναι ο μέσος όρος που προκύπτει από τον βαθμό του νέου βαθμολογητή/της νέας βαθμολογήτριας με τους δύο πλησιέστερους προς αυτόν. Η βαθμολογία κατατίθεται στη Γραμματεία του ΠΜΣ.

- **Διδάσκοντες/διδάσκουσες**

Πίνακας 2.21: Διδάσκοντες/ουσες Π.Μ.Σ Εκπαίδευση και Πολιτισμός

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ/ ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΕΣ Π.Μ.Σ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
--

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΕΤΟΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ:			
	2019-20	2020-21	2021-22	2022-23
Εκπαίδευση και Πολιτισμός				
Διδάσκοντες μέλη ΔΕΠ του Τμήματος ή της Σχολής	10	10	12	13
Διδάσκοντες μέλη ΔΕΠ από άλλα Τμήματα ή Σχολές	4	4	4	4
Διδάσκοντες μέλη ΔΕΠ από άλλα εθνικά Ιδρύματα:	20	25	17	23
Διδάσκοντες μέλη ΕΕΠ του Ιδρύματος	1	1	1	1
Λοιποί διδάσκοντες του Ιδρύματος	4	5	3	4
Εξωτερικοί συνεργάτες με ανάθεση διδασκαλίας	23	23	16	41

Ο παραπάνω πίνακας για το Π.Μ.Σ. «Εκπαίδευση και Πολιτισμός» παρουσιάζει μια ελαφρώς διαφορετική σύνθεση του διδακτικού προσωπικού. Εδώ, οι διδάσκοντες που είναι μέλη του ΔΕΠ του Τμήματος ή της Σχολής εμφανίζονται με αυξημένους αριθμούς, κυμαινόμενοι από 10 έως 13, υποδεικνύοντας μια μικρή αύξηση τα τελευταία έτη. Οι καθηγητές από άλλα τμήματα ή σχολές παραμένουν σταθεροί στα 4, ενώ οι διδάσκοντες από άλλα εθνικά ιδρύματα παρουσιάζουν σημαντικές μεταβολές, κυμαινόμενοι από 17 έως 25, κάτι που δείχνει εντονότερη συνεργασία με εξωτερικούς ακαδημαϊκούς φορείς. Ο αριθμός των μελών του ΕΕΠ παραμένει σταθερός (1), ενώ οι λοιποί διδάσκοντες του ιδρύματος κυμαίνονται μεταξύ 3 και 5. Ειδικότερη διακύμανση παρατηρείται στους εξωτερικούς συνεργάτες με ανάθεση διδασκαλίας, όπου οι αριθμοί κυμαίνονται από 16 έως 41, με ιδιαίτερη αύξηση το έτος 2022-23. Συνολικά, οι πίνακες καταδεικνύουν τις διαφορές στη σύνθεση του διδακτικού δυναμικού ανά πρόγραμμα και έτος, επισημαίνοντας τόσο τη σταθερότητα όσο και τις μεταβολές που αντανακλούν τις ανάγκες και τις στρατηγικές συνεργασίες του ιδρύματος.

- *Αξιολόγηση διδακτικού έργου*

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζονται τα εμπειρικά αποτελέσματα από την επεξεργασία των ερωτηματολογίων που διανεμήθηκαν στις/στους μεταπτυχιακές/κους φοιτήτριες/φοιτητές του για την αξιολόγηση του διδακτικού έργου των διδασκόντων του Π.Μ.Σ. “Εκπαίδευση και Πολιτισμός” για το ακαδημαϊκό έτος 2022-2023.

Για την αξιολόγηση των τριών (3) κατευθύνσεων του Π.Μ.Σ. «Εκπαίδευση και Πολιτισμός» (Α. Παιδαγωγική Ψυχολογία και Εκπαιδευτική Πράξη, Β. Διοίκηση και Διαχείριση Εκπαιδευτικών Μονάδων, Γ. Πολιτισμική Αγωγή) συμπληρώθηκαν συνολικά 226 ερωτηματολόγια (79 ερωτηματολόγια στο χειμερινό εξάμηνο και 147 στο εαρινό).

Πίνακας 2.22: Μέσοι όροι της αξιολόγησης του διδακτικού έργου των διδασκόντων/ουσών του Π.Μ.Σ. «Εκπαίδευση και Πολιτισμός», Χειμερινό Εξάμηνο Σπουδών, 2022-23

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ Μ. Π. Σ. «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ» ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΑΚΑΔ. ΕΤΟΥΣ 2022-23				
ΜΑΘΗΜΑ	Μέση τιμή	Αριθμός απαντημένων ερωτηματολογίων	Αριθμός φοιτητών που προσήλθαν στην εξέταση του μαθήματος	Ποσοστό συμμετοχής/απόκρισης
Αναπτυξιακή Ψυχολογία	4.25	12	25	48%
Αξιολόγηση Σχολικών Μονάδων, Εκπαιδευτικών και Στελεχών Εκπαίδευσης	4.44	2	10	20%
Διαφοροποιημένη διδασκαλία στη σχολική τάξη	4.24	16	24	67%
Ιστορία της Ευρωπαϊκής Τέχνης-Βιωματικές Ασκήσεις επαγγελματικής Ανάπτυξης	4.89	6	15	40%
Μαθησιακές δυσκολίες: Διάγνωση και αντιμετώπιση	4.77	15	26	58%
Μεθοδολογία Έρευνας-Στατιστική	4.9	2	10	20%
Μουσειακή Εκπαίδευση	4.68	5	14	36%
Πολιτισμός και Περιβάλλον	4.41	4	15	27%
Πολιτιστική Πολιτική στην Εκπαιδευτική Μονάδα	4.84	2	10	20%
Σχολική Ηγεσία και Επαγγελματική Ανάπτυξη του Εκπαιδευτικού-Βιωματικές Ασκήσεις Επαγγελματικής Ανάπτυξης	4.85	2	10	20%
Ψυχοπαιδαγωγική αξιολόγηση	3.78	12	27	44%
Συνολικός βαθμός ικανοποίησης των φοιτητριών/φοιτητών	4,55			
Σύνολο απαντημένων ερωτηματολογίων	79			

Σύμφωνα με τα παραπάνω οι φοιτήτριες/φοιτητές αξιολογούν το διδακτικό έργο των διδασκόντων για την πλειοψηφία των μαθημάτων, κατά το χειμερινό εξάμηνο σπουδών, έως πάρα πολύ ικανοποιητικό. Αναλυτικότερα, η βαθμολογία του διδακτικού έργου των διδασκόντων/ουσών του χειμερινού εξαμήνου κυμαίνεται από 4,25 έως 4,9 στα δέκα (10) για τα έντεκα (11) μαθήματα ενώ μόνο ένα (1) μάθημα έλαβε βαθμό 3,78. Ο συνολικός δε μέσος όρος για το σύνολο των μαθημάτων του χειμερινού εξαμήνου είναι 4,55 με άριστα το 5.

Πίνακας 2.23: Μέσοι όροι της αξιολόγησης του διδακτικού έργου των διδασκόντων/ουσών στο Π.Μ.Σ. «Εκπαίδευση και Πολιτισμός», Εαρινό Εξάμηνο Σπουδών, 2022-23

**ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ Μ. Π. Σ. «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ»-
ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΑΚΑΔ. ΕΤΟΥΣ 2022-23**

ΜΑΘΗΜΑ	Μέση τιμή	Αριθμός απαντημένων ερωτηματολογίων	Αριθμός φοιτητών που προσήλθαν στην εξέταση του μαθήματος	Ποσοστό συμμετοχής/απ όκρισης
Ανάπτυξη γνωστικών δεξιοτήτων των μαθητών	4.51	9	24	38%
Ανάπτυξη του εκπαιδευτικού και αποτελεσματική μάθηση	4.44	7	34	21%
Αποτελεσματική Ηγεσία και Διοίκηση Ανθρώπινων Πόρων	5.00	3	10	30%
Διαπολιτισμικότητα και εκπαίδευση	4.38	8	27	30%
Διατροφή και Πολιτισμός	4.18	12	14	86%
Δυσκολίες Επικοινωνίας και Διαπροσωπικές σχέσεις μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες	4.07	6	33	18%
Εφαρμογές των Τ.Π.Ε. στη Διοίκηση της Εκπαίδευσης και την Εκπαιδευτική Πράξη	5.00	3	10	30%
Θεσμικό Πλαίσιο Διοίκησης Σχολικών Μονάδων	4.57	3	9	33%
Καινοτομία και Επιχειρηματικότητα στην Εκπαίδευση	5.00	2	10	20%
Λογοτεχνία και Τύπος στην εκπαίδευση	4.59	5	15	33%
Μαθησιακό Περιβάλλον και αποτελεσματική διδασκαλία	4.94	9	15	60%
Μεθοδολογία της έρευνας και στατιστική	3.90	6	30	20%
Μεθοδολογία της έρευνας	3.72	7	14	50%
Οικονομικά της Εκπαίδευσης και της Σχολικής Μονάδας	4.79	2	10	20%
Οργάνωση και Διοίκηση Σχολικής τάξης	4.99	4	9	44%
Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης	4.78	3	9	33%

Οργανωσιακή Συμπεριφορά στην Εκπαίδευση	4.70	3	9	33%
Παιδαγωγική του Θεάτρου	4.15	14	14	100%
Παιδαγωγική Ψυχολογία	4.34	7	33	21%
Πολιτισμική τεχνολογία	4.56	6	18	33%
Πολιτισμός και Πολιτισμοί	4.65	13	15	87%
Πολιτιστικές διαδρομές	4.54	5	16	31%
Πρακτική Άσκηση	4.53	10	14	71%
Συνολικός βαθμός ικανοποίησης των φοιτητριών/φοιτητών	4,54			
Σύνολο απαντημένων ερωτηματολογίων	147			

Παρόμοια είναι η εικόνα και όσον αφορά στην αξιολόγηση των μαθημάτων του εαρινού εξαμήνου καθώς οι φοιτητές/τριες αξιολογούν το διδακτικό έργο των διδασκόντων για την πλειοψηφία των μαθημάτων από πάρα πολύ έως πολύ ικανοποιητικό. Αναλυτικότερα, η βαθμολογία του διδακτικού έργου των διδασκόντων του χειμερινού εξαμήνου κυμαίνεται από 4,11 έως 4,89 στα δεκαπέντε (15) από τα δεκαεννέα (19) μαθήματα ενώ δύο (2) μαθήματα έλαβαν βαθμό από 3,00 έως 3,90 αντίστοιχα εκφράζοντας την μέτρια ικανοποίηση των φοιτητών για τα εν λόγω μαθήματα. Ο συνολικός δε μέσος όρος για το σύνολο των μαθημάτων του χειμερινού εξαμήνου είναι 4,54 με άριστα το 5.

Εν συνεχεία, οι Πίνακες 2.24 & 2.25 παρουσιάζουν τις μέσες τιμές για την αξιολόγηση του διδακτικού έργου για το σύνολο των διδαχθέντων μαθημάτων, των δύο (2) ακαδημαϊκών εξαμήνων.

Πίνακας 2.24: Γενικός μέσος όρος για την αξιολόγηση του διδακτικού έργου των διδασκόντων/ουσών του Π.Μ.Σ. «Εκπαίδευση και Πολιτισμός», Χειμερινό εξάμηνο σπουδών 2022-23

Π.Μ.Σ. «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ» ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2022-23		
ΣΥΝΟΛΟ 11 ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Διδακτικό έργο	Πλήθος ερωτηματολογίων
	Μ.Ο.	
	4,55	

Πίνακας 2.25: Γενικός μέσος όρος για την αξιολόγηση του διδακτικού έργου των διδασκόντων/ουσών του Π.Μ.Σ. «Εκπαίδευση και Πολιτισμός», Εαρινό εξάμηνο 2022-23

Π.Μ.Σ. «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ» ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2022-23
--

ΣΥΝΟΛΟ 19 ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Διδακτικό έργο	Πλήθος ερωτηματολογίων
	Μ.Ο.	
	4.54	
		147

Από τους παραπάνω πίνακες προκύπτει ότι οι συμμετέχουσες/συμμετέχοντες μεταπτυχιακές/κοι φοιτήτριες/φοιτητές αξιολογούν με την ίδια σχετικά βαθμολογία το διδακτικό έργο του συνόλου των διδασκόντων και για τα δύο εξάμηνα. Ειδικότερα, οι φοιτητές/τριες αξιολογούν έως πολύ ικανοποιητικό το διδακτικό έργο με 4,55 για το χειμερινό εξάμηνο και 4,54 για το εαρινό εξάμηνο, ενώ ο μέσος όρος και για τα δύο εξάμηνα είναι 4,54.

- *Αξιολόγηση αποφοίτων*

Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2022-23 οι απόφοιτοι/ες του Π.Μ.Σ. “Εκπαίδευση και Πολιτισμός” κλήθηκαν να απαντήσουν σε ερωτήσεις, οι οποίες αφορούσαν στην ικανοποίησή τους από το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών “Εκπαίδευση και Πολιτισμός”. Ειδικότερα, κλήθηκαν να απαντήσουν σε 21 συνολικά ερωτήσεις. Από αυτές η πλειοψηφία ήταν ερωτήσεις πενταβάθμιας κλίμακας likert, πέντε ερωτήσεις ήταν ανοιχτές και δύο ερωτήσεις τύπου ΝΑΙ/ΟΧΙ. Στον πίνακα που ακολουθεί έχουν επιλεγθεί 12 ερωτήσεις πενταβάθμιας κλίμακας (1 καθόλου/2 λίγο-μη ικανοποιητικά/ 3 μέτρια /4 πολύ-ικανοποιητικά /5 πάρα πολύ-πλήρως) και μια ερώτηση τύπου ΝΑΙ/ΟΧΙ.

Πίνακας 2.26: Αξιολόγηση αποφοίτων Π.Μ.Σ “Εκπαίδευση και Πολιτισμός

Βαθμός ικανοποίησης των αποφοίτων του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Εκπαίδευση και Πολιτισμός» (Ακαδ. Έτη 2018-19 έως 2022-23)								
Ερωτήσεις	2018-19		2019-20		2020-21		2021-22	
	ΜΟ	ΤΑ	ΜΟ	ΤΑ	Μ Ο	Τ Α	ΜΟ	ΤΑ
Οι στόχοι του Προγράμματος έχουν επιτευχθεί πλήρως;	4,5	0,8	3,99	1,2			3,9	0,8
Το περιεχόμενο του Προγράμματος ανταποκρίθηκε στις προσδοκίες σας;	4,4	1,1	3,6	1,2	-	-	3,9	1,0
Το εκπαιδευτικό προσωπικό ήταν σε θέση να εκπληρώσει τους στόχους του Προγράμματος;	4,5	0,8	3,8	1,0	-	-	3,9	1,1
Υπήρχε σύνδεση των μαθημάτων με τη διπλωματική εργασία;	4,8	0,7	3,8	1,1	-	-	4,3	0,8

Οι διδάσκοντες επιχείρησαν να μοιραστούν μαζί σας τον ενθουσιασμό τους σχετικά με το αντικείμενο των μαθημάτων;	4,4	1,1	4,2	1,0	-	-	3,9	1,2
Οι απόψεις σας εισακούστηκαν από τους διδάσκοντες;	4,3	1,2	3,9	0,7	-	-	4,1	1,3
Ο φόρτος εργασίας του Προγράμματος Σπουδών είναι υπερβολικός και προκαλεί μεγάλη πίεση;	3,5	1,2	3,6	1,3	-	-	3,6	0,9
Το Πρόγραμμα Σπουδών είναι αποτελεσματικό στην ενίσχυση ικανοτήτων / δεξιοτήτων: [Επαγγελματική εξέλιξη]	4,5	0,8	3,8	1,2	-	-	3,8	1,1
Αξιολογείτε συνολικά την Ποιότητα Σπουδών του προγράμματος.	4,5	0,8	4	0,9	-	-	3,9	0,9
Αξιολογείτε συνολικά το Εκπαιδευτικό Περιβάλλον-Υποδομές.	4,5	0,5	4,3	0,5	-	-	4,1	1,2
Αξιολογείτε συνολικά το Διδακτικό Προσωπικό	4,6	0,7	4,3	0,5	-	-	3,7	1,0
Σύνολο απαντημένων ερωτηματολογίων	8		10		0		14	

Ο πίνακας 2.26 παρουσιάζει τον βαθμό ικανοποίησης των αποφοίτων του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Εκπαίδευση και Πολιτισμός» για τα ακαδημαϊκά έτη 2018-19 έως 2022-23, καταγράφοντας αξιολογήσεις σε βασικούς τομείς όπως η ποιότητα των σπουδών, η σύνδεση των μαθημάτων με τη διπλωματική εργασία και η ανταπόκριση του προγράμματος στις προσδοκίες των φοιτητών.

Το 2018-19, οι αξιολογήσεις ήταν ιδιαίτερα υψηλές σε όλες τις κατηγορίες, με τις υψηλότερες τιμές να καταγράφονται στη σύνδεση των μαθημάτων με τη διπλωματική εργασία (4,8), την επίτευξη των στόχων του προγράμματος (4,5) και την επαγγελματική εξέλιξη (4,5). Το 2019-20, παρατηρήθηκε πτώση στις περισσότερες αξιολογήσεις, με χαμηλότερες βαθμολογίες στο αν το περιεχόμενο του προγράμματος ανταποκρίθηκε στις προσδοκίες (3,6) και στην ικανότητα του εκπαιδευτικού προσωπικού να επιτύχει τους στόχους του προγράμματος (3,8).

Για το 2020-21, δεν καταγράφηκαν δεδομένα, καθώς δεν συμπληρώθηκαν ερωτηματολόγια. Το 2021-22, τα αποτελέσματα παρουσίασαν μικρή ανάκαμψη σε ορισμένες κατηγορίες, όπως η σύνδεση των μαθημάτων με τη διπλωματική εργασία (4,3) και το να εισακούγονται οι απόψεις των φοιτητών/τριών από τους διδάσκοντες (4,1), ενώ σε άλλες κατηγορίες οι βαθμολογίες παρέμειναν χαμηλότερες, όπως η συνολική ποιότητα σπουδών (3,9) και η αξιολόγηση του διδακτικού προσωπικού (3,7).

Παράλληλα, ο αριθμός των απαντημένων ερωτηματολογίων παρουσίασε διακυμάνσεις, με 8 συμμετοχές το 2018-19, 10 το 2019-20, 0 το 2020-21, και 14 το 2021-22. Η απουσία δεδομένων για το 2020-21 αποτελεί σημαντικό κενό στην αξιολόγηση, ενώ η αύξηση των απαντήσεων το 2021-22 υποδηλώνει μεγαλύτερη συμμετοχή των αποφοίτων.

Συνολικά, τα αποτελέσματα δείχνουν θετική αρχική εικόνα με υψηλές αξιολογήσεις, ακολουθούμενη από μείωση σε αρκετές κατηγορίες, ιδιαίτερα το 2019-20. Η απουσία δεδομένων για το 2020-21 δυσχεραίνει την παρακολούθηση της τάσης, ενώ η μερική ανάκαμψη το 2021-22 καταδεικνύει ότι το πρόγραμμα διατηρεί θετική εικόνα, αν και ορισμένοι τομείς μπορεί να απαιτούν βελτίωση.

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΤΑ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΑ ΕΤΗ

A. Συμμετοχή φοιτητριών/φοιτητών στην αξιολόγηση

Πίνακας 2.27: Συμμετοχή φοιτητών/τριών Π.Μ.Σ. “Εκπαίδευση και Πολιτισμός” στην αξιολόγηση κατά τα έτη 2018 έως 2023

Συμμετοχή φοιτητών/τριών Π.Μ.Σ. “Εκπαίδευση και Πολιτισμός” στην αξιολόγηση κατά τα έτη 2018 έως 2023			
Εκπαίδευση και Πολιτισμός	Αριθμός φοιτητών		
	Χειμερινό εξάμηνο	Εαρινό εξάμηνο	ΣΥΝΟΛΟ
2018-19			
2019-20	111	267	378
2020-21	160	232	392
2021-22	128	191	319
2022-23			

Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα για το 2019-20, η συνολική συμμετοχή στη αξιολόγηση του Π.Μ.Σ. “Εκπαίδευση και Πολιτισμός” ανήλθε σε 378 φοιτητές/τριες, εκ των οποίων 111 συμμετείχαν το χειμερινό εξάμηνο και 267 το εαρινό. Το 2020-21 σημειώθηκε μικρή αύξηση, φτάνοντας τους 392 φοιτητές/τριες (160 στο χειμερινό και 232 στο εαρινό εξάμηνο), γεγονός που ενδέχεται να αντικατοπτρίζει βελτιώσεις στη διαδικασία αξιολόγησης ή αυξημένη ευαισθητοποίηση των φοιτητών/τριών. Το 2021-22, η συμμετοχή μειώθηκε στους 319 φοιτητές/τριες (128 το χειμερινό και 191 το εαρινό εξάμηνο), δείχνοντας μια πτωτική τάση σε σχέση με το προηγούμενο έτος.

Δεν υπάρχουν διαθέσιμα δεδομένα για το 2022-23, γεγονός που ενδέχεται να οφείλεται σε καθυστέρηση στη συλλογή των στοιχείων ή σε χαμηλή συμμετοχή των φοιτητών/τριών. Συνολικά, παρατηρείται διακύμανση στη συμμετοχή, με μια αρχική αύξηση έως το 2020-21 και στη συνέχεια πτώση, γεγονός που απαιτεί περαιτέρω διερεύνηση για τη διατήρηση της εμπλοκής των φοιτητών/τριών στην αξιολόγηση.

B. Αξιολόγηση διδακτικού έργου

Πίνακας 2.28: Συνολικοί μέσοι όροι για τη διδακτική ικανότητα και τη διδακτική μεθοδολογία των διδασκόντων/ουσών- Χειμερινό και Εαρινό εξάμηνο Π.Μ.Σ. Εκπαίδευση και Πολιτισμός

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΚΑΙ ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ			
Ακαδημαϊκό έτος	Διδακτική Ικανότητα	Διδακτική Μεθοδολογία	Πλήθος ερωτηματολογίων

	M.O.	T.A.	M.O.	T.A.	
2018-19	4,14	0,69	4,09	0,69	280
2019-20	4,19	0,82	4,18	0,78	378
	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ				
	ΜΟ				
2020-21	4,25				392
2021-22	4,29				319
2022-23	4,54				226

Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα κατά το ακαδημαϊκό έτος αναφοράς 2018-19, η διδακτική ικανότητα αξιολογήθηκε με μέσο όρο 4,14 και τυπική απόκλιση 0,69, ενώ η διδακτική μεθοδολογία έλαβε μέσο όρο 4,09 με την ίδια τυπική απόκλιση, βάσει 280 συμπληρωμένων ερωτηματολογίων. Το 2019-20 παρατηρήθηκε μικρή αύξηση, με τη διδακτική ικανότητα να φτάνει στο 4,19 (τυπική απόκλιση 0,82) και τη διδακτική μεθοδολογία στο 4,18 (τυπική απόκλιση 0,78), ενώ ο αριθμός των ερωτηματολογίων αυξήθηκε σε 378.

Το 2020-21 η συνολική αξιολόγηση ήταν 4,25 με 392 ερωτηματολόγια, ενώ το 2021-22 καταγράφηκε μικρή αύξηση στο 4,29, με 319 συμμετοχές. Το 2022-23 παρατηρήθηκε η υψηλότερη βαθμολογία της περιόδου, φτάνοντας το 4,54, αν και με μειωμένο αριθμό συμμετεχόντων/ουσών (226 ερωτηματολόγια).

Η συνολική τάση δείχνει σταθερή βελτίωση στην αξιολόγηση του διδακτικού έργου, γεγονός που υποδηλώνει αυξανόμενη ικανοποίηση των φοιτητών. Ωστόσο, η μείωση του αριθμού των ερωτηματολογίων τα τελευταία χρόνια μπορεί να αποτελεί ένδειξη μειωμένης συμμετοχής, κάτι που ενδέχεται να επηρεάζει την ακρίβεια και την αντιπροσωπευτικότητα των αποτελεσμάτων.

B.2.3 Πρόγραμμα Διακρατικού Διδρυματικού και Διατμηματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Sustainable Tourism Development: Heritage, Environment, Society-Ανάπτυξη (Ανάπτυξη Αειφόρου Τουρισμού: Πολιτισμική Κληρονομιά, Περιβάλλον, Κοινωνία)»

- **B.2.3.1 Συνοπτική Παρουσίαση**

Τα Τμήματα «Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης» και «Γεωγραφίας» της Σχολής Περιβάλλοντος, Γεωγραφίας και Εφαρμοσμένων Οικονομικών και «Πληροφορικής και Τηλεματικής» της Σχολής Ψηφιακής Τεχνολογίας του Χαροκοπέιου Πανεπιστημίου, το Τμήμα «Διοίκησης Επιχειρήσεων» της Σχολής Επιστημών Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αιγαίου και το IREST (Institut de Recherche et d'Etudes Supérieures du Tourisme) του Université Paris I Panthéon - Sorbonne (στο εξής Paris 1), λειτουργούν από το ακαδημαϊκό έτος 2018-2019 Διακρατικό, Διδρυματικό και Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ.), στην

αγγλική γλώσσα, με τίτλο «Sustainable Tourism Development: Heritage, Environment, Society» (Ανάπτυξη Αειφόρου Τουρισμού: Πολιτισμική Κληρονομιά, Περιβάλλον, Κοινωνία) σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4957/2022 (Α' 141), όπως ισχύει.

Για την απόκτηση Δ.Μ.Σ. η/ο μεταπτυχιακή/ός φοιτήτρια/τής οφείλει να συγκεντρώσει εξήντα (60) πιστωτικές μονάδες (ECTS), κατανεμημένες σε δύο (2) ακαδημαϊκά εξάμηνα, εκ των οποίων οι δέκα (10) αντιστοιχούν στη Διπλωματική Εργασία (Δ.Ε.). Στο πρώτο (1ο) ακαδημαϊκό εξάμηνο αντιστοιχούν έξι (6) μαθήματα [Γεωγραφία του Τουρισμού (Geography of Tourism), Οικονομικά του Τουρισμού (Economics of Tourism), Μεθοδολογία της Έρευνας (Research Methods), Πολιτισμική Κληρονομιά και Πολιτισμικός Τουρισμός (Heritage and Cultural Tourism), Διαχείριση Πολιτισμικής Κληρονομιάς (Heritage Management), Μάρκετινγκ Πολιτισμικής Κληρονομιάς (Heritage Marketing)] και στο δεύτερο (2ο) εξάμηνο αντίστοιχα πέντε (5) μαθήματα [Αναπτυξιακά Προγράμματα Τουρισμού (Tourism Development Plans), Διαχείριση Τουριστικών Προορισμών (Destination Management), Αειφόρος Τουρισμός (Sustainable Tourism), Συνθετικό Θέμα (Empirical Project) ή Πρακτική Άσκηση (Internship), Διπλωματική Εργασία (Thesis)].

Κατά τη διάρκεια του δεύτερου (2ου) εξαμήνου σπουδών οι φοιτήτριες/τές του Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. πραγματοποιούν Πρακτική Άσκηση σε τουριστικούς ή/και πολιτιστικούς φορείς και επιχειρήσεις. Η Πρακτική Άσκηση στοχεύει στην απόκτηση ειδικών γνώσεων και εργασιακών εμπειριών, καθώς και στην καλλιέργεια επαγγελματικών δεξιοτήτων που άπτονται θεμάτων διοίκησης τουρισμού και αειφόρου τουριστικής ανάπτυξης, σε συνάρτηση με την πολιτισμική κληρονομιά, το περιβάλλον και την κοινωνία, μέσα σε ελεγχόμενο, αλλά πραγματικό εργασιακό περιβάλλον. Η διάρκεια της Πρακτικής Άσκησης είναι από 6 έως 12 εβδομάδες. Εναλλακτικά, οι φοιτήτριες/τές μπορούν να παρακολουθήσουν στοχευμένες διαλέξεις στα επιστημονικά πεδία του Τουρισμού και του Πολιτισμού, οι οποίες διοργανώνονται από το Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. Η Πρακτική Άσκηση/Συνθετικό Θέμα αντιστοιχεί σε ένα (1) μάθημα, υποχρεωτικού χαρακτήρα, και αξιολογείται. Τα κριτήρια και οι μέθοδοι αξιολόγησης ανακοινώνονται στις/στους φοιτήτριες/τές στην αρχή του εξαμήνου στο οποίο πραγματοποιείται η Πρακτική Άσκηση/Συνθετικό Θέμα και περιγράφονται στη σελίδα του μαθήματος στην πλατφόρμα ηλεκτρονικής μάθησης του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου, καθώς και στον Κανονισμό της Πρακτικής Άσκησης.

Το Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. απονέμει δύο ξεχωριστά διπλώματα: ένα από το Paris 1 και ένα από το Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο και το Πανεπιστήμιο Αιγαίου, η μορφή και η απονομή των οποίων, καθώς και το τελετουργικό αποφοίτησης ορίζονται στο Ειδικό Πρωτόκολλο Συνεργασίας και στον Κανονισμό Σπουδών του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου.

Το Διακρατικό, Διιδρυματικό και Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ.), με τίτλο «Sustainable Tourism Development: Heritage, Environment, Society» (Ανάπτυξη Αειφόρου Τουρισμού: Πολιτισμική Κληρονομιά, Περιβάλλον, Κοινωνία) είναι αναρτημένο στον παρακάτω σύνδεσμο: [Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. «Sustainable Tourism Development: Heritage, Environment, Society» \(Ανάπτυξη Αειφόρου Τουρισμού: Πολιτισμική Κληρονομιά, Περιβάλλον, Κοινωνία\)](#)

Προοπτικές απασχόλησης

Οι απόφοιτοι/ες του Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ., με βάση τις αποκτηθείσες κατά τη διάρκεια των σπουδών τους γνώσεις και δεξιότητες, μπορούν να απασχοληθούν σε φορείς τουρισμού και πολιτιστικής κληρονομιάς στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, όπως σε τουριστικές εταιρείες, αξιοθέατα πολιτιστικής κληρονομιάς, μουσεία και ξενοδοχειακούς ομίλους. Επίσης, μπορούν να απασχοληθούν ως σύμβουλοι σε επιχειρήσεις, στην τοπική αυτοδιοίκηση και σε φορείς σχεδιασμού.

Σύνδεση διδασκαλίας με την έρευνα

Το Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. «Sustainable Tourism Development: Heritage, Environment, Society» παρέχει ένα υποστηρικτικό και συνεργατικό περιβάλλον που ενθαρρύνει τα μέλη του διδακτικού προσωπικού και τους φοιτητές/τριες να συνεργάζονται και να ανταλλάσσουν ιδέες μέσα από την εφαρμογή φοιτητοκεντρικών, δημιουργικών και καινοτόμων μεθόδων διδασκαλίας. Παρέχει στήριξη της επαγγελματικής ανάπτυξης για τα μέλη του διδακτικού προσωπικού, μέσω π.χ. διοργάνωσης σεμιναρίων, ημερίδων προγραμμάτων δια βίου μάθησης. Επιπλέον, ενθαρρύνει τη συμμετοχή σε συνέδρια και δημοσιεύσεις σε επιστημονικά περιοδικά καθώς και τη συμμετοχή σε προγράμματα κινητικότητας.

Επιπλέον, το Πρόγραμμα παρέχει στους φοιτητές/τριες του την ευκαιρία να εκπονούν Διπλωματική Εργασία σε θέματα που σχετίζονται με τα επιστημονικά πεδία του Τουρισμού και του Πολιτισμού μέσα από το πρίσμα της βιώσιμης ανάπτυξης, ώστε να αναπτύξουν τις ερευνητικές τους δεξιότητες και να αποκτήσουν καλύτερη κατανόηση του επιστημονικού τους πεδίου.

Πληροφοριακά συστήματα

Για όλα τα μαθήματα του Προγράμματος Σπουδών του Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ., διατηρείται σελίδα στην πλατφόρμα ηλεκτρονικής μάθησης του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου (ηλεκτρονική τάξη, e-class). Στην ηλεκτρονική τάξη του κάθε μαθήματος αναρτώνται τα περιγράμματα των μαθημάτων, τα οποία περιλαμβάνουν πληροφορίες σχετικά με το περιεχόμενο του μαθήματος, τα μαθησιακά αποτελέσματα, τις διδακτικές και μαθησιακές μεθόδους, τον τρόπο και τα κριτήρια αξιολόγησης της επίδοσης των φοιτητριών/τών και ενδεικτική βιβλιογραφία. Επιπρόσθετα, στην ηλεκτρονική τάξη

κάθε μαθήματος αναρτώνται πληροφορίες σχετικά με το πρόγραμμα και το περιεχόμενο των διδακτικών ενοτήτων του μαθήματος, τις προϋποθέσεις επιτυχούς ολοκλήρωσής του, τις οδηγίες εκπόνησης εργασιών, τη δυνατότητα συμμετοχής των φοιτητριών/τών σε άλλες ερευνητικές ή εκπαιδευτικές δραστηριότητες, το υλικό των διαλέξεων και των εργασιών καθώς και άλλο υποστηρικτικό για τη μελέτη των φοιτητριών/τών υλικό. Τέλος, στην ηλεκτρονική τάξη κάθε μαθήματος αναρτώνται ανακοινώσεις που αφορούν στην οργάνωση του μαθήματος ή άλλες σημαντικές πληροφορίες σύμφωνα με την κρίση του διδάσκοντος.

Σχέδιο αξιοποίησης διδάκτρων

Οι πόροι του Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. «Ανάπτυξη Αειφόρου Τουρισμού: Πολιτισμική Κληρονομιά, Περιβάλλον, Κοινωνία» δύναται να προέρχονται από:

- [1] Τέλη φοίτησης,
- [2] δωρεές, χορηγίες και πάσης φύσεως οικονομικές ενισχύσεις,
- [3] κληροδοτήματα,
- [4] πόρους από ερευνητικά έργα ή προγράμματα,
- [5] ιδίους πόρους του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου και

[6] τον κρατικό προϋπολογισμό ή το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων.

Μέρος των λειτουργικών εξόδων του Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. καλύπτεται από τα τέλη φοίτησης. Με απόφαση της Συγκλήτου του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου και σύμφωνα με το Ειδικό Πρωτόκολλο Συνεργασίας, καθορίζεται το ύψος των τελών φοίτησης που θα καταβάλλουν ετησίως οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες κατά την εγγραφή τους στο Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ.

Η οικονομική διαχείριση των εσόδων που καταβάλλουν οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες του Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. πραγματοποιείται από τον Ε.Λ.Κ.Ε. του Ιδρύματος. Το 70% των συνολικών εσόδων καλύπτει τα λειτουργικά έξοδα του Προγράμματος που αφορούν σε δαπάνες διδασκαλίας, διοικητικής και τεχνικής υποστήριξης, μετακινήσεων, εξοπλισμού, λογισμικού, αναλώσιμων, χορήγησης υποτροφιών σε μεταπτυχιακούς/ές φοιτητές/τριες και σε λοιπές δαπάνες. Το 30% των συνολικών εσόδων παρακρατείται από τον Ε.Λ.Κ.Ε. για την οικονομική διαχείριση των Π.Μ.Σ., καθώς και για την κάλυψη των ερευνητικών, εκπαιδευτικών και λειτουργικών αναγκών του Ιδρύματος, με προτεραιότητα στην κάλυψη των αναγκών των Π.Μ.Σ. του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου που λειτουργούν χωρίς τέλη φοίτησης.

• **B.2.3.2 Πρόγραμμα Σπουδών**

Το Πρόγραμμα Σπουδών του Διακρατικού Διιδρυματικό και Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Sustainable Tourism Development: Heritage, Environment, Society-Ανάπτυξη (Ανάπτυξη Αειφόρου Τουρισμού: Πολιτισμική Κληρονομιά, Περιβάλλον, Κοινωνία)» είναι αναρτημένο στον παρακάτω σύνδεσμο:

[Πρόγραμμα Σπουδών Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. Ανάπτυξη Αειφόρου Τουρισμού: Πολιτισμική Κληρονομιά, Περιβάλλον, Κοινωνία](#)

Η τελευταία αναμόρφωσή του πραγματοποιήθηκε στο υπ' αριθμ. 102861 ΦΕΚ 5784/Β' 14-11-2022.

- *Βαθμός ανταπόκρισης του Π.Μ.Σ. στις μεταβαλλόμενες ανάγκες- απαιτήσεις-εξελίξεις της κοινωνίας*

Το συγκεκριμένο Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. συμβάλλει άμεσα στην προσφορά νέας επιστημονικής γνώσης συνδυαστικά στα πεδία της αειφόρου τουριστικής ανάπτυξης και της διαχείρισης πολιτισμού, η οποία δεν προκύπτει από τα υπόλοιπα εν λειτουργία Π.Μ.Σ., τα οποία κατά κύριο λόγο επικεντρώνονται σε θέματα διοίκησης τουρισμού και τουριστικών επιχειρήσεων. Η δομή του προγράμματος, εμβαθύνοντας στην έρευνα και αναπτύσσοντας δεξιότητες αναλυτικής και κριτικής σκέψης, αποτελεί ευκαιρία προετοιμασίας για διδακτορικές σπουδές και έρευνα. Το Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο καθώς και τα άμεσα συνεργαζόμενα Πανεπιστήμια: το Πανεπιστήμιο Αιγαίου και Université Paris-1 Panthéon-Sorbonne προσφέρουν ένα διεπιστημονικό περιβάλλον έρευνας με σαφή κατεύθυνση τις αρχές της βιωσιμότητας δίδοντας έτσι τη δυνατότητα παραγωγής επιστημονικού ερευνητικού έργου υπό την επίβλεψη και καθοδήγηση των διδασκόντων/-ουσών, με στόχο την άμεση αξιοποίηση των αποτελεσμάτων στους εμπλεκόμενους επιστημονικούς και επαγγελματικούς κλάδους.

- *Συγκριτική αξιολόγηση με άλλα Π.Μ.Σ.*

Τα εκπαιδευτικά χαρακτηριστικά του Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. Ανάπτυξη Αειφόρου Τουρισμού: Πολιτισμική Κληρονομιά, Περιβάλλον, Κοινωνία στα οποία συνδυάζονται η βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη με τη διαχείριση και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς δεν προκύπτουν από τα προσφερόμενα Π.Μ.Σ. της χώρας, αφού τα περισσότερα από τα εν λειτουργία προγράμματα

στο πεδίο του τουρισμού επικεντρώνονται σε παροχή ειδικεύσεων σε θέματα τουριστικής οικονομίας, τουριστικής πολιτικής, φιλοξενίας, διοίκησης τουρισμού, διοίκησης τουριστικών επιχειρήσεων, μάρκετινγκ τουρισμού, διοίκησης και διαχείρισης τουριστικών προορισμών. Πρόκειται, επομένως, για εξειδικεύσεις στη λειτουργία του τουριστικού τομέα και στη διοίκηση ευρύτερα των τουριστικών επιχειρήσεων.

Αντίστοιχα τα προγράμματα τα οποία σχετίζονται με τον πολιτισμό και την πολιτισμική κληρονομιά σχετίζονται κυρίως με ζητήματα διαχείρισης και εκπαίδευσης σε θέματα πολιτισμού. Το μόνο πρόγραμμα με το οποίο υπάρχει φαινομενικά σχετική συνάφεια είναι το Π.Μ.Σ. «Σχεδιασμός και ανάπτυξη τουρισμού και πολιτισμού» του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

Ωστόσο, υφίστανται σημαντικές διαφορές οι οποίες επισημαίνονται ακολούθως:

1. Το Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. “Ανάπτυξη Αειφόρου Τουρισμού: Πολιτισμική Κληρονομιά, Περιβάλλον, Κοινωνία” δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην πολυεπιστημονική και διεπιστημονική διάσταση της προσέγγισης του φαινομένου με τη διεθνή και διατμηματική του διάσταση, ακολούθως του σημαντικότερου αριθμού διδασκόντων/-ουσών με επιστημονική προέλευση ο οποίος υπερκαλύπτει τα δύο επιστημονικά πεδία στα οποία επικεντρώνεται, ήτοι ο βιώσιμος τουρισμός και η διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς.
2. Ειδικότερα, τα επιστημονικά πεδία στα οποία εντοπίζεται το ενδιαφέρον του Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. είναι η ανάπτυξη, η διοίκηση, η οικονομία, ο πολιτισμός και οι επιστήμες χώρου σε αντίθεση με την πρωτοβουλία του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας η οποία ασχολείται κυρίως με τις επιστήμες του χώρου και την οικονομία.
3. Τέλος, το εκπαιδευτικό μοντέλο (σημαντικός αριθμός διδασκόντων ανά μάθημα) του Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. διασφαλίζει τον προαναφερθέντα εκπαιδευτικό πλούτο στο πλαίσιο της διεπιστημονικής προσέγγισης, ενώ η μεγάλη ερευνητική, διδακτική και επαγγελματική εμπειρία που προσφέρουν τρία Πανεπιστήμια εξυπηρετεί πλήρως τη διεθνή υπόσταση.

Γίνεται, επομένως, σαφές ότι το εν λειτουργία Π.Μ.Σ. δεν καλύπτει το απολύτως αναγκαίο και καινοτόμο δίπολο της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης με την πολιτιστική κληρονομιά, και μάλιστα στο εύρος που καλύπτει το Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. Τα συνδεδεμένα θεματικά πεδία αποτελούν αναφορικά με την αγορά εργασίας δύο καθοριστικούς πυλώνες στη ζήτηση για στελέχη από φορείς του δημοσίου, ιδιωτικές επιχειρήσεις και τουριστικούς προορισμούς. Αυτήν την πραγματική ανάγκη και την έλλειψη σε στελέχη έρχεται να καλύψει εκπαιδευτικά το συγκεκριμένο Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. Επισημαίνεται ομοίως και η σημαντική πολυετή εμπειρία την οποία διαθέτουν τα τρία εμπλεκόμενα πανεπιστήμια στα συγκεκριμένα επιστημονικά πεδία, το υψηλό επίπεδο των διδασκόντων και την άμεση σύνδεση με την αγορά εργασίας μέσω τόσο της Πρακτικής Άσκησης όσο και της εκπόνησης των διπλωματικών εργασιών.

Η υλοποίηση Πρακτικής Άσκησης σε επιχειρήσεις και φορείς του τουρισμού και του πολιτισμού αποσκοπεί στην ανάπτυξη και στην καλλιέργεια ειδικών επαγγελματικών δεξιοτήτων για τον σχεδιασμό, την οργάνωση και την εφαρμογή. Επιπρόσθετα, μέσω της Πρακτικής Άσκησης οι φοιτητές/-τριες αποκτούν εμπειρία σε θέματα που σχετίζονται με την παρατήρηση, την καταγραφή και την αξιολόγηση ζητημάτων σχετικών με τη βιώσιμη ανάπτυξη και τη διαχείριση και προβολή του πολιτισμού. Τέλος, το Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. αποτελεί το μοναδικό Διακρατικό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών στην Ελλάδα, το οποίο απονέμει δύο ξεχωριστά

διπλώματα: ένα από το Πανεπιστήμιο Paris 1 και ένα από το Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο με το Πανεπιστήμιο Αιγαίου.

- **B.2.3.3 Κανονισμός σπουδών**

Η τελευταία αναμόρφωσή του πραγματοποιήθηκε στο υπ' αριθμ. 102861 ΦΕΚ 5784/Β' 14-11-2022.

- **B.2.3.4 Στοιχεία φοιτητών/τριών**

Πίνακας 2.29: Φοιτητικός πληθυσμός Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ “Ανάπτυξη Αειφόρου Τουρισμού: Πολιτισμική Κληρονομιά, Περιβάλλον, Κοινωνία”

ΦΟΙΤΗΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ Π.Μ.Σ. “ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ: ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, ΚΟΙΝΩΝΙΑ”				
Ακαδ. έτος αναφοράς	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023
Νεοεισαχθέντες/είσεις	20	8	10	9
Εγγεγραμμένοι/ες	26	21	20	13
Απόφοιτοι/ες	8	9	6	6
Εισερχόμενοι/ες	0	0	0	0
Εξερχόμενοι/ες	0	2	1	0

Ο φοιτητικός πληθυσμός του Π.Μ.Σ. “Ανάπτυξης Αειφόρου Τουρισμού: Πολιτισμική Κληρονομιά, Περιβάλλον, Κοινωνία” παρουσιάζει πτωτική τάση από το 2019-2020 σε 9 το 2022-2023, ενώ οι εγγεγραμμένοι μειώθηκαν από 26 σε 13 αντίστοιχα. Ο αριθμός των αποφοίτων παραμένει χαμηλός (6-9 ανά έτος), και η κινητικότητα είναι ανύπαρκτη με μηδενικούς εισερχόμενους φοιτητές και ελάχιστους εξερχόμενους. Τα δεδομένα αναδεικνύουν την ανάγκη βελτίωσης της προσέλκυσης φοιτητών και της διεθνοποίησης του προγράμματος.

B.2.3.5 Διδακτικό έργο και αξιολόγηση

- *Οργάνωση*

Μέθοδοι διδασκαλίας και αξιολόγησης των φοιτητών/τριών - Τρόποι ενημέρωσης

Οι παραδόσεις των μαθημάτων που περιλαμβάνει το Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. δεν έχουν μόνο τον χαρακτήρα ακαδημαϊκών διαλέξεων, αλλά ακολουθούν και μεθόδους, οι οποίες επιτρέπουν στους/στις φοιτητές/τριες να συμμετέχουν ενεργά στη διδακτική πράξη, να εκφράζουν τις απόψεις τους και τον προβληματισμό τους για ό,τι μαθαίνουν και να αλληλεπιδρούν τόσο με τους/τις διδάσκοντες/ουσες όσο και μεταξύ τους. Στις μεθόδους αυτές περιλαμβάνονται,

συνδυαστικά ή μη, η διαλογική συζήτηση, ο παρωθητικός διάλογος, η διερευνητική μάθηση, η ομαδοκεντρική διδασκαλία, η εξατομίκευση της μαθησιακής διαδικασίας.

Το σύνολο των διδασκόντων/ουσών του Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. ενθαρρύνεται στην επιλογή πολλαπλών μεθόδων αξιολόγησης (εκπόνηση και παρουσίαση εργασιών, ανάλυση περιπτώσεων, κ.λπ.), προκειμένου η διαδικασία αξιολόγησης να ανταποκρίνεται καλύτερα στις ανάγκες των φοιτητών/τριών του Προγράμματος.

Η αξιολόγηση των φοιτητριών/τών γίνεται με εξετάσεις ή/και με εργασία/ες, γραπτές ή/και προφορικές. Τα κριτήρια, ο τρόπος αξιολόγησης και ο τρόπος υπολογισμού του τελικού βαθμού της/του φοιτήτριας/τή στο μάθημα ανακοινώνονται στην αρχή κάθε εξαμήνου από την/τον υπεύθυνη/ο καθηγήτρια/τή κάθε μαθήματος και περιγράφονται αναλυτικά στη σελίδα του μαθήματος στην πλατφόρμα ηλεκτρονικής μάθησης του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου.

Αν η/ο μεταπτυχιακή/ός φοιτήτρια/τής έχει διάγνωση ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών, εφαρμόζονται κατάλληλες προσαρμογές στη διαδικασία αξιολόγησης της προόδου της/του (π.χ. παροχή επιπλέον χρόνου, διαλείμματος, κ.ά.) με σκοπό τη διασφάλιση συνθηκών ισότιμης συμμετοχής. Οι προσαρμογές αυτές εγκρίνονται από τις/τους συν-Διευθύντριες/ντές του Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. και τη Σ.Ε. Τονίζεται ότι οι προσαρμογές αυτές είναι τέτοιες ώστε να μην αλλοιώνονται τα χαρακτηριστικά της διαδικασίας εξέτασης που εφαρμόζεται στις/στους φοιτήτριες/τές. Ο τελικός βαθμός του Δ.Μ.Σ. προκύπτει από τη βαθμολογία της/του φοιτήτριας/τή στα μαθήματα του Προγράμματος Σπουδών και στη Δ.Ε. με βάση τους αντίστοιχους συντελεστές βαρύτητας.

Οι στόχοι και τα προσδοκώμενα αποτελέσματα των μαθημάτων καθώς και οι μέθοδοι διδασκαλίας και αξιολόγησης των φοιτητών/τριών αναφέρονται στα Περιγράμματα των Μαθημάτων, τα οποία δίνονται στους/στις μεταπτυχιακούς/ές φοιτητές/τριες από τους/τις διδάσκοντες/ουσες κατά την πρώτη συνάντησή τους. Οι πληροφορίες αυτές βρίσκονται επίσης στο Open e-Class του κάθε μαθήματος, καθώς και στην ιστοσελίδα του Προγράμματος -στην ενότητα των μαθημάτων του Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ.- και στον Οδηγό Σπουδών του Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ.

Φοιτητές/τριες με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες

Φοιτητές/τριες με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες υποστηρίζονται καθ' όλη τη διάρκεια της φοίτησής τους στο Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ., τόσο από τη Γραμματεία όσο και από τον/την Σύμβουλο Καθηγητή/τρια Φοιτητών/τριών με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες (ΦμΕΕΑ) και το Κέντρο Συμβουλευτικής των Φοιτητών/τριών του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου. Κατά την εγγραφή στο Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ., καταγράφονται σε ειδικό έντυπο στη Γραμματεία του Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. οι ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (π.χ. κινητικές, μαθησιακές, απώλεια όρασης ή ακοής, προβλήματα υγείας, κ.λπ.) των μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών. Οι πληροφορίες αυτές διαβιβάζονται στις/στους συν-Διευθύντριες/ντές του Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. και, ύστερα από σχετική εισήγηση του/της Συμβούλου Καθηγητή/τριας ΦμΕΕΑ σε συνεργασία με το Κέντρο Συμβουλευτικής των Φοιτητών/τριών, εγκρίνονται από την Ε.Π.Σ. κατάλληλες προσαρμογές που αφορούν στην πρόσβαση στους χώρους του Πανεπιστημίου, στη χρήση της πλατφόρμας ηλεκτρονικής μάθησης του Πανεπιστημίου, στη χρήση των υπηρεσιών της Βιβλιοθήκης και των λοιπών υπηρεσιών του Πανεπιστημίου, στην παρακολούθηση και συμμετοχή στα μαθήματα και στις λοιπές δραστηριότητες του Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ., στην αξιολόγηση και εξέταση του/της φοιτητή/τριας και σε ό,τι άλλο αφορά στην ομαλή φοίτησή του/της.

Χρήση ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία

Η διδασκαλία των μαθημάτων πραγματοποιείται διά ζώσης, ενώ δύναται να χρησιμοποιούνται μέθοδοι σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, σε περιπτώσεις όπου δεν είναι δυνατή η μετακίνηση των διδασκόντων/ουσών ή μέρους των φοιτητών/τριών σε ποσοστό που σε καμία περίπτωση δεν θα ξεπερνά το 30% (άρ. 48 του Κανονισμού Σπουδών Χαροκοπείου Πανεπιστημίου). Τα μέσα και οι μέθοδοι εξ αποστάσεως εκπαίδευσης βασίζονται στην υποδομή του Ιδρύματος και υποστηρίζονται από το Κέντρο Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (ΚΗΔ) του Ιδρύματος, όπως περιγράφονται στον Κανονισμό Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου.

Θεσμός Ακαδημαϊκού Συμβούλου

Στο Α' εξάμηνο σπουδών (το αργότερο μέχρι έναν (1) μήνα από την ημερομηνία έναρξης των μαθημάτων), για κάθε νέο/α φοιτητή/τρια ορίζεται ένας/μία διδάσκων/ουσα του Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. ως Ακαδημαϊκός Σύμβουλος Σπουδών. Οι Ακαδημαϊκοί Σύμβουλοι ορίζονται με απόφαση της Επιτροπής Προγράμματος Σπουδών του Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. και ο ορισμός γίνεται με τυχαίο τρόπο. Ο/Η Ακαδημαϊκός Σύμβουλος που ορίζεται για κάθε φοιτητή/τρια παραμένει ο/η ίδιος/α μέχρι την περάτωση των σπουδών του/της.

Ο ρόλος του/της Ακαδημαϊκού Συμβούλου είναι επικουρικός/συμβουλευτικός. Στα καθήκοντα του/της περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, η ενημέρωση των φοιτητών/τριών για το Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ., το περιεχόμενο των μαθημάτων και τους τρόπους αξιολόγησης των επιδόσεων των μαθημάτων, η υποστήριξη των κλίσεων και των δεξιοτήτων των φοιτητών/τριών, η διευκόλυνσή τους στις επαφές τους με τις υπηρεσίες και τα Όργανα του Ιδρύματος, καθώς και η ενημέρωσή τους σχετικά με τις παρεχόμενες από το Ίδρυμα υπηρεσίες. Τα καθήκοντα και ο τρόπος επικοινωνίας του Συμβούλου με τους/τις φοιτητές/τριες περιγράφονται αναλυτικά στον Κανονισμό Λειτουργίας Θεσμού Ακαδημαϊκού Συμβούλου.

Διπλωματική εργασία

Για την ολοκλήρωση των σπουδών του Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. απαιτείται η επιτυχής εκπόνηση ατομικής Διπλωματικής Εργασίας (Δ.Ε.), η οποία αντιστοιχεί σε δέκα (10) Πιστωτικές Μονάδες (ECTS) που αντιπροσωπεύουν φόρτο εργασίας δύο (2) μαθημάτων πλήρους φοίτησης. Πριν την ανάληψη της Δ.Ε., ο/η φοιτητής/τρια θα πρέπει να έχει ολοκληρώσει επιτυχώς όλα τα υποχρεωτικά μαθήματα του χειμερινού εξαμήνου, πλην το ανώτερο δύο (2). Η Δ.Ε. πρέπει να είναι γραμμένη στην Αγγλική, περιλαμβάνοντας μία εκτεταμένη περίληψη στην Ελληνική.

Η Δ.Ε., ανάλογα με τα επιστημονικά ερωτήματα του/της ερευνητή/τριας καθώς και την ερευνητική μεθοδολογία που θα ακολουθηθεί, δύναται να ανήκει σε μία από τις ακόλουθες κατηγορίες: α) Βιβλιογραφική ανασκόπηση, β) Εμπειρική έρευνα.

Πληροφορίες σχετικά με τη διαδικασία ανάληψης θέματος Δ.Ε., της δημόσιας υποστήριξης, καθώς και τον τρόπο εξέτασης και αξιολόγησής της υπάρχουν αναλυτικά στον Εσωτερικό Κανονισμό και στον Οδηγό Σπουδών του Προγράμματος. Επίσης, πληροφορίες σχετικές με τη δομή της εργασίας και την τελική μορφή της βρίσκονται στον ιστότοπο της Βιβλιοθήκης του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου.

- *Διδάσκοντες/διδάσκουσες*

Πίνακας 2.30: Διδάσκοντες/ουσες Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. “Ανάπτυξη Αειφόρου Τουρισμού: Πολιτισμική Κληρονομιά, Περιβάλλον, Κοινωνία”

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ/ ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΕΣ Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. “ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ: ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, ΚΟΙΝΩΝΙΑ”				
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΕΤΟΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ:			
	2019-20	2020-21	2021-22	2022-23
Ανάπτυξη Αειφόρου Τουρισμού: Πολιτισμική Κληρονομιά, Περιβάλλον, Κοινωνία				
Διδάσκοντες μέλη ΔΕΠ του Τμήματος ή της Σχολής	8	4	7	7
Διδάσκοντες μέλη ΔΕΠ από άλλα Τμήματα ή Σχολές	6	4	4	3
Διδάσκοντες μέλη ΔΕΠ από άλλα εθνικά Ιδρύματα:	7	5	6	5
Διδάσκοντες μέλη ΕΕΠ του Ιδρύματος	0	0	0	0
Λοιποί διδάσκοντες του Ιδρύματος	1	0	0	0
Εξωτερικοί συνεργάτες με ανάθεση διδασκαλίας:	4	5	4	4

Ο παραπάνω πίνακας για το Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ «Ανάπτυξη Αειφόρου Τουρισμού: Πολιτισμική Κληρονομιά, Περιβάλλον, Κοινωνία» παρουσιάζει την κατανομή του διδακτικού προσωπικού ανά κατηγορία και ανά ακαδημαϊκό έτος για την περίοδο 2019-20 έως 2022-23. Συγκεκριμένα, το έτος 2019-20, οι διδάσκοντες μέλη ΔΕΠ του Τμήματος ή της Σχολής ήταν 8, ενώ από άλλα τμήματα ή σχολές παρατηρήθηκαν 6, και από άλλα εθνικά ιδρύματα 7. Επιπρόσθετα, καταγράφηκε 1 διδάσκων /ουσα από τους λοιπούς του ιδρύματος, ενώ οι εξωτερικοί συνεργάτες με ανάθεση διδασκαλίας ανήλθαν σε 4, χωρίς να υπάρχουν μέλη ΕΕΠ του ιδρύματος. Το έτος 2020-21 σημειώθηκε με μείωση του αριθμού των διδασκόντων μελών ΔΕΠ του Τμήματος ή της Σχολής στα 4, με ταυτόχρονη διατήρηση των 4 διδασκόντων από άλλα τμήματα ή σχολές και ελαφρά μείωση στα 5 από άλλα εθνικά ιδρύματα, ενώ δεν καταγράφηκαν διδάσκοντες από τους λοιπούς του ιδρύματος ή μέλη ΕΕΠ, και οι εξωτερικοί συνεργάτες αυξήθηκαν στους 5. Την επόμενη ακαδημαϊκή περίοδο, 2021-22, ο αριθμός των διδασκόντων μελών ΔΕΠ του Τμήματος ή της Σχολής καταγράφηκε σε 7, με 4 διδάσκοντες/ουσες από άλλα

τμήματα ή σχολές και 6 από άλλα εθνικά ιδρύματα, ενώ δεν υπήρξαν διδάσκοντες από τους λοιπούς του ιδρύματος και οι εξωτερικοί συνεργάτες μειώθηκαν στους 4. Τέλος, για το 2022-23, οι διδάσκοντες/ουσες μέλη ΔΕΠ του Τμήματος ή της Σχολής διατηρήθηκαν στους 7, ενώ οι διδάσκοντες από άλλα τμήματα ή σχολές μειώθηκαν στους 3 και από άλλα εθνικά ιδρύματα στους 5, με σταθερό αριθμό εξωτερικών συνεργατών στα 4 και χωρίς καταγραφή διδασκόντων από τους λοιπούς του ιδρύματος ή μέλη ΕΕΠ. Συνολικά, ο πίνακας καταδεικνύει μεταβολές στο διδακτικό δυναμικό του προγράμματος, με σαφείς διακυμάνσεις μεταξύ των εσωτερικών και εξωτερικών συνεργατών σε διαφορετικές χρονικές περιόδους.

- *Αξιολόγηση διδακτικού έργου*

Για την αξιολόγηση του Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. με τίτλο «Sustainable Tourism Development: Heritage, Environment, Society» συμπληρώθηκαν συνολικά 32 ερωτηματολόγια (23 στο χειμερινό και 9 στο εαρινό εξάμηνο σπουδών).

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν τους μέσους όρους για την αξιολόγηση του διδακτικού έργου των διδασκόντων/ουσών ανά ακαδημαϊκό εξάμηνο. Επίσης, παρουσιάζονται ο αριθμός των ερωτηματολογίων που απαντήθηκαν, ο αριθμός των φοιτητών/τριών που προσήλθαν στις εξετάσεις και το ποσοστό συμμετοχής συμπλήρωσης των ερωτηματολογίων αυτών.

Πίνακας 2.31: Μέσοι όροι αξιολόγησης του διδακτικού έργου των διδασκόντων/ουσών του Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. “Ανάπτυξη Αειφόρου Τουρισμού: Πολιτισμική Κληρονομιά, Περιβάλλον, Κοινωνία”, Χειμερινό εξάμηνο σπουδών, 2022-23

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. “ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ: ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, ΚΟΙΝΩΝΙΑ”, ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΑΚΑΔ. ΕΤΟΥΣ 2022-23				
Μάθημα	Μέση τιμή	Αριθμός απαντημένων ερωτηματολογίων	Αριθμός φοιτητών που προσήλθαν στην εξέταση του μαθήματος	Ποσοστό συμμετοχής/απ όκρισης
Αειφόρος Τουρισμός	4.46	4	6	67%
Γεωγραφία του Τουρισμού	4.59	4	9	44%
Διαχείριση Πολιτισμικής Κληρονομιάς	4.57	4	9	44%
Μάρκετινγκ Πολιτισμικής Κληρονομιάς	4.66	4	5	80%
Μεθοδολογία της Έρευνας	4.46	4	6	67%
Οικονομικά του Τουρισμού	4.90	3	7	43%
Συνολικός βαθμός ικανοποίησης των φοιτητριών/φοιτητών	4,61			
Σύνολο απαντημένων ερωτηματολογίων	23			

Σύμφωνα με τα παραπάνω το διδακτικό έργο των διδασκόντων/ουσών του χειμερινού εξαμήνου για τα έξι (6) συνολικά μαθήματα αξιολογήθηκε ως πολύ ικανοποιητικό και έλαβε βαθμό από 4,57 έως 4,9. Ο μέσος όρος του βαθμού ικανοποίησης για το σύνολο των μαθημάτων του χειμερινού εξαμήνου ήταν 4,61.

Πίνακας 2.32: Μέσοι όροι της αξιολόγησης του διδακτικού έργου των διδασκόντων/ουσών του Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. “Ανάπτυξη Αειφόρου Τουρισμού: Πολιτισμική Κληρονομιά, Περιβάλλον, Κοινωνία”, Εαρινό εξάμηνο σπουδών 2022-23

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. “ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ: ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, ΚΟΙΝΩΝΙΑ” ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΑΚΑΔ. ΕΤΟΥΣ 2022-23				
ΜΑΘΗΜΑ	Μέση τιμή	Αριθμός απαντημένων v ερωτηματολογίων	Αριθμός φοιτητών που προσήλθαν στην εξέταση του μαθήματος	Ποσοστό συμμετοχής/απόκρισης
Αναπτυξιακά Προγράμματα Τουρισμού	4.96	2	5	40%
Διαχείριση Τουριστικών Προορισμών	4.08	2	0	0%
Πολιτισμική Κληρονομιά και Πολιτισμικός Τουρισμός	4.58	3	6	50%
Πρακτική Άσκηση	3.50	2	0	0%
Συνολικός βαθμός ικανοποίησης των φοιτητριών/φοιτητών	4,28			
Σύνολο απαντημένων ερωτηματολογίων	9			
*Δεν παρουσιάζεται η αξιολόγηση των μαθημάτων για τα οποία δεν συγκεντρώθηκαν συμπληρωμένα ερωτηματολόγια από τους φοιτητές.				

Όσον αφορά στο διδακτικό έργο των διδασκόντων κατά το εαρινό εξάμηνο σπουδών, τα τρία (3) από τα τέσσερα (4) συνολικά μαθήματα του εν λόγω εξαμήνου έλαβαν βαθμό από 4,08 έως 4,96 εκφράζοντας την μεγάλη ικανοποίηση των φοιτητών/τριών. Ο μέσος όρος του βαθμού ικανοποίησης για το σύνολο των μαθημάτων του εαρινού εξαμήνου ήταν 4,28.

Εν συνεχεία, οι Πίνακες 2.33 & 2.34 παρουσιάζουν τις μέσες τιμές για την αξιολόγηση του διδακτικού έργου για το σύνολο των διδασκόντων μαθημάτων για τα δύο (2) ακαδημαϊκά εξάμηνα.

Πίνακας 2.33: Γενικός μέσος όρος για την αξιολόγηση του διδακτικού έργου του συνόλου των διδασκόντων/ουσών του Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. “Ανάπτυξη Αειφόρου Τουρισμού: Πολιτισμική Κληρονομιά, Περιβάλλον, Κοινωνία”, Χειμερινό εξάμηνο σπουδών 2022-23

Δ.Δ.Δ. Π.Μ.Σ. “ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ: ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, ΚΟΙΝΩΝΙΑ” ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2022-23		
ΣΥΝΟΛΟ 6 ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Διδακτικό έργο	Πλήθος ερωτηματολογίων
	Μ.Ο.	23
	4.61	

Πίνακας 2.34: Γενικός μέσος όρος για την αξιολόγηση του διδακτικού έργου των διδασκόντων/ουσών του Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. “Ανάπτυξη Αειφόρου Τουρισμού: Πολιτισμική Κληρονομιά, Περιβάλλον, Κοινωνία”, Εαρινό εξάμηνο σπουδών 2022-23

Δ.Δ.Δ. Π.Μ.Σ. “ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ: ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, ΚΟΙΝΩΝΙΑ” ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2022-23		
ΣΥΝΟΛΟ 4 ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Διδακτικό έργο	Πλήθος ερωτηματολογίων
	Μ.Ο.	9
	4,28	

Ο μέσος όρος αξιολόγησης για το χειμερινό εξάμηνο αυξήθηκε σημαντικά και είναι ίσος με 4,61 (με άριστα το 5) σε σχέση με το προηγούμενο έτος (4,17) ενώ για το εαρινό εξάμηνο σπουδών ανέρχεται στο 4,28 από 3,72 το ακαδ.έτος 2021-22. Ο συνολικός δε μέσος όρος αξιολόγησης του διδακτικού έργου και για τα δύο εξάμηνα σπουδών, συνολικά, αξιολογήθηκε έως πάρα πολύ ικανοποιητικός και έλαβε το βαθμό 4,44 σημαντικά μεγαλύτερος από τον μέσο όρο του προηγούμενου έτους που ήταν ίσος με 3,94.

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΤΑ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΑ ΕΤΗ

A. Συμμετοχή φοιτητριών/φοιτητών στην αξιολόγηση

Πίνακας 2.35: Συμμετοχή μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ «Sustainable Tourism Development: Heritage, Environment, Society» στην αξιολόγηση κατά τα έτη 2018 έως 2023

Συμμετοχή φοιτητών/τριών Δ.Δ.Π.Μ.Σ. “ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ: ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, ΚΟΙΝΩΝΙΑ” στην αξιολόγηση κατά τα έτη 2018 έως 2023			
2018-19	39	14	53
2019-20	33	19	52
2020-21	21	15	36

2021-22	9	21	30
2022-23	23	9	32

Ο πίνακας 2.35 παρουσιάζει τη συμμετοχή των μεταπτυχιακών φοιτητών του Διατμηματικού Διαπανεπιστημιακού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Δ.Π.Μ.Σ.) “Ανάπτυξη Αειφόρου Τουρισμού: Πολιτισμική Κληρονομιά, Περιβάλλον, Κοινωνία” στην αξιολόγηση κατά τα ακαδημαϊκά έτη 2018-2023.

Το 2018-19, η συνολική συμμετοχή έφτασε τους 53 φοιτητές/τριες, με 39 συμμετέχοντες το χειμερινό εξάμηνο και 14 το εαρινό. Το 2019-20 σημειώθηκε μικρή μείωση, με 52 συνολικά φοιτητές/τριες (33 το χειμερινό και 19 το εαρινό). Η συμμετοχή μειώθηκε σημαντικά το 2020-21, φτάνοντας τους 36 φοιτητές/τριες (21 το χειμερινό και 15 το εαρινό), ενώ το 2021-22 καταγράφηκε η χαμηλότερη συμμετοχή της περιόδου, με μόλις 30 φοιτητές/τριες (9 το χειμερινό και 21 το εαρινό εξάμηνο). Αντίθετα, το 2022-23 σημειώθηκε μικρή αύξηση, με τη συμμετοχή να ανέρχεται στους 32 φοιτητές/τριες (23 το χειμερινό και 9 το εαρινό εξάμηνο).

Η γενική τάση δείχνει μείωση της συμμετοχής στην αξιολόγηση από το 2018-19 έως το 2021-22, με μια μικρή ανάκαμψη το 2022-23. Η πτωτική πορεία μπορεί να αντανακλά μειωμένη εμπλοκή των φοιτητών/τριών στη διαδικασία αξιολόγησης ή αλλαγές στον τρόπο συλλογής δεδομένων, γεγονός που απαιτεί περαιτέρω διερεύνηση για την ενίσχυση της συμμετοχής.

B. Αξιολόγηση διδακτικού έργου

Πίνακας 2.36: Συνολικοί μέσοι όροι για τη διδακτική ικανότητα και τη διδακτική μεθοδολογία των διδασκόντων/ουσών- Χειμερινό και Εαρινό εξάμηνο Δ.Δ.Δ.Π.Μ.Σ. “Ανάπτυξη Αειφόρου Τουρισμού: Πολιτισμική Κληρονομιά, Περιβάλλον, Κοινωνία”

“ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ: ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, ΚΟΙΝΩΝΙΑ”- ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΚΑΙ ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ					
Ακαδημαϊκό έτος	Διδακτική Ικανότητα		Διδακτική Μεθοδολογία		Πλήθος ερωτηματολογίων
2018-19	4,44	0,62	3,99	0,17	53
2019-20	4,08	0,38	3,67	0,25	52
	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ				
	ΜΟ				
2020-21	4,09				36
2021-22	3,94				30
2022-23	4,28				32

Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα, το 2018-19, η διδακτική ικανότητα αξιολογήθηκε με μέσο όρο 4,44 και τυπική απόκλιση 0,62, ενώ η διδακτική μεθοδολογία έλαβε 3,99 με τυπική απόκλιση 0,17, βάσει 53 ερωτηματολογίων. Το 2019-20, παρατηρήθηκε πτώση τόσο στη διδακτική ικανότητα (4,08, τ.α. 0,38) όσο και στη διδακτική μεθοδολογία (3,67, τ.α. 0,25), με τον αριθμό των ερωτηματολογίων να μειώνεται ελαφρώς σε 52.

Το 2020-21 η συνολική αξιολόγηση ανήλθε στο 4,09, με 36 ερωτηματολόγια, ενώ το 2021-22 παρατηρήθηκε η χαμηλότερη βαθμολογία της περιόδου, φτάνοντας το 3,94, με 30 συμμετοχές.

Αντίθετα, το 2022-23 σημειώθηκε η υψηλότερη βαθμολογία από το 2019-20, με 4,28, αν και με περιορισμένο αριθμό συμμετεχόντων/ουσών (32 ερωτηματολόγια).

Η γενική τάση δείχνει μια διακύμανση στην αξιολόγηση του διδακτικού έργου, με σταθερή πτώση έως το 2021-22 και στη συνέχεια μια ανάκαμψη το 2022-23. Παράλληλα, η μείωση του αριθμού των απαντήσεων των ερωτηματολογίων τα τελευταία χρόνια μπορεί να υποδηλώνει χαμηλότερη συμμετοχή των φοιτητών/τριών στη διαδικασία αξιολόγησης, κάτι που ενδέχεται να επηρεάζει την αξιοπιστία των αποτελεσμάτων και απαιτεί περαιτέρω διερεύνηση.

- **B.2.3.6 Δημοσιοποίηση πληροφοριών**

Πίνακας 2.37: Πίνακας ελέγχου ιστοσελίδας Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης

ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑΣ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ			
	ΕΙΔΟΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ	ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ	ΕΥΡΗΜΑΤΑ - ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ	Δεξιότητες αποφοίτων - επαγγελματικές προοπτικές	https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/to-tmi/ma/epaggelmatikes-prooptikes	
	Στρατηγικό σχέδιο	https://www.dhee.hua.gr/images/2024/02/stratigikos-sxediasmos_compressed.pdf	
	Πολιτική - Διασφάλιση Ποιότητας	https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/to-tmi/ma/diasfalisi-poiotitas-tmimatos/politiki-diasfalisi-poiotitas	
	Εκθέσεις Εσωτερικής Αξιολόγησης	https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/to-tmi/ma/diasfalisi-poiotitas-tmimatos/esoterikes-aksiologiseis-tmimatos	
	Ακαδημαϊκή έρευνα (ερευνητικά προγράμματα, δημοσιεύσεις)	https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/to-tmi/ma/ereunitiki-drastiriottita	
	Ακαδημαϊκό προσωπικό (βιογραφικό ελληνικά,αγγλικά)	https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/anthropino-dinamiko/dep	
	Πληροφορίες επικοινωνίας με Διοικητικό Προσωπικό	https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/epikoinonia	
	Ανακοινώσεις	https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/anakinoseis/anakinoseis-proptixiakon-spoudon	
	Πληροφορία στα αγγλικά	https://www.dhee.hua.gr/index.php/en/	
	Πρόγραμμα Σπουδών	https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/proptixiakes-spoudes/xrisimes-plirofories/programma-spoudon	

ΠΠΣ	Κανονισμός σπουδών	https://www.dhee.hua.gr/images/Article-pdf/%CE%9A%CE%91%CE%9D%CE%9F%CE%9D%CE%99%CE%A3%CE%9C%CE%9F%CE%A3-%CE%A0%CE%A1%CE%9F%CE%A0%CE%A4%CE%A5%CE%A7%CE%99%CE%91%CE%9A%CE%A9%CE%9D-%CE%A3%CE%A0%CE%9F%CE%A5%CE%94%CE%A9%CE%9D.pdf	
	Οδηγός Σπουδών	https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/proptixiakes-spoudes/xrisimes-pliروفories/odigos-spoudon	
	Περιγράμματα μαθημάτων	https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/proptixiakes-spoudes/xrisimes-pliروفories/perigrammata-mathimaton	Πατώντας στον τίτλο του κάθε μαθήματος εμφανίζεται το περίγραμμα, ο/η διδάσκων/ουσα και οι αντίστοιχες μονάδες ECTS
	Πληροφορίες επικοινωνίας με διδάσκοντες	https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/anthropino-dinamiko/dep	Πατώντας στο όνομα κάθε διδάσκοντα/ουσα εμφανίζονται τα στοιχεία επικοινωνίας (email και τηλέφωνο γραφείου)
	Ακαδημαϊκός Προγραμματισμός	https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/proptixiakes-spoudes/akadimaiko-imerologio/akadimaikos-programmatismos	
	Πληροφορίες για την ΠΑ	https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/proptixiakes-spoudes/xrisimes-pliروفories/praktiki-askisi	
	Πληροφορίες για κινητικότητα φοιτητών	https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/topima/programma-kinitikotitas	
ΠΜΣ	Πληροφορίες για κάθε ΠΜΣ (αντικείμενο, διάρκεια, διδάκτρα κλπ)	https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/metaptixiakes-spoudes/viosimi-anaptixi https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/metaptixiakes-spoudes/ekpaideusi-politismos	
	Πρόγραμμα σπουδών	https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/metaptixiakes-spoudes/viosimi-anaptixi/perigrammata-mathimaton/topiki-anaptixi https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/metaptixiakes-spoudes/viosimi-anaptixi/perigrammata-mathimaton/diaxeirisi-perivalontos https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/metaptixiakes-spoudes/viosimi-anaptixi/perigrammata-mathimaton/agogi-katanaloti ----- https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/metaptixiakes-spoudes/ekpaideusi-politismos/programma-spoudon-perigrammata-mathimaton/paidagogiki-psixologia-ekpaideutiki-praxi https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/metaptixiakes-spoudes/ekpaideusi-politismos/programma-spoudon-perigrammata-mathimaton/dioikisidi-diaxeirisi-ekpaideutikon-monadon	

		https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/metaptixiakes-spoudes/ekpaideusi-politismos/programma-spoudon-perigrammata-mathimaton/politismiki-agogi	
	Κανονισμός σπουδών	https://www.dhee.hua.gr/images/Article-pdf/%CE%9D%CE%95%CE%9F%CE%A3%20%CE%9A%CE%91%CE%9D%CE%9F%CE%9D%CE%99%CE%A3%CE%9C%CE%9F%CE%A3%20%CE%9C%CE%95%CE%A4%CE%91%CE%A0%CE%A4%CE%A5%CE%A7%CE%99%CE%91%CE%9A%CE%A9%CE%9D%20%CE%A3%CE%A0%CE%9F%CE%A5%CE%94%CE%A9%CE%9D%20%CE%A0%CE%9C%CE%A3%20%CE%92%CE%99%CE%A9%CE%A3%CE%99%CE%9C%CE%97%20%CE%91%CE%9D%CE%91%CE%A0%CE%A4%CE%A5%CE%9E%CE%97.pdf https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/metaptixiakes-spoudes/ekpaideusi-politismos/kanonismos-leitourgias-odigos-spoudon	
	Διδάσκοντες (και στοιχεία επικοινωνίας)	https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/anthropino-dinamiko/dep	
	Ανακοινώσεις	https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/anakoinoseis/anakoinoseis-metaptixiakon-spoudon	
ΠΔΣ	Κανονισμός σπουδών	https://www.dhee.hua.gr/images/Article-pdf/%CE%9D%CE%95%CE%9F%CE%A3%20%CE%9A%CE%91%CE%9D%CE%9F%CE%9D%CE%99%CE%A3%CE%9C%CE%9F%CE%A3%20%CE%9C%CE%95%CE%A4%CE%91%CE%A0%CE%A4%CE%A5%CE%A7%CE%99%CE%91%CE%9A%CE%A9%CE%9D%20%CE%A3%CE%A0%CE%9F%CE%A5%CE%94%CE%A9%CE%9D%20%CE%A0%CE%9C%CE%A3%20%CE%92%CE%99%CE%A9%CE%A3%CE%99%CE%9C%CE%97%20%CE%91%CE%9D%CE%91%CE%A0%CE%A4%CE%A5%CE%9E%CE%97.pdf https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/metaptixiakes-spoudes/ekpaideusi-politismos/kanonismos-leitourgias-odigos-spoudon	

B.4. Διδακτορικές Σπουδές

• B.4.1 Συνοπτική Παρουσίαση

Ο τρίτος κύκλος σπουδών στο Τμήμα Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης αποσκοπεί στην προαγωγή της πρωτότυπης επιστημονικής έρευνας και στην ουσιαστική συνεισφορά στην εξέλιξη της γνώσης στους επιστημονικούς κλάδους που θεραπεύει το Τμήμα και οδηγεί στην απόκτηση διδακτορικού διπλώματος, μετά από την εκπόνηση και την επιτυχή υποστήριξη της διδακτορικής διατριβής. Ο τρίτος κύκλος σπουδών περιλαμβάνει την εκπόνηση της

διδακτορικής διατριβής και ολοκληρώνεται με την απονομή διδακτορικού διπλώματος, τίτλου επιπέδου 8 σύμφωνα με το Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων και το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων. Η ελάχιστη διάρκεια σπουδών σε πρόγραμμα τρίτου κύκλου είναι τα τρία (3) πλήρη ημερολογιακά έτη και η μέγιστη δεν μπορεί να υπερβαίνει τα έξι (6) ημερολογιακά έτη από την ημερομηνία ορισμού της Τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής. Τα προγράμματα σπουδών τρίτου κύκλου περιλαμβάνουν την υποχρεωτική εκπόνηση διδακτορικής διατριβής σε αντικείμενο που σχετίζεται με την επιστημονική περιοχή του Τμήματος και δύνανται να περιλαμβάνουν αυτοτελές πρόγραμμα μαθημάτων διδακτορικών σπουδών, το οποίο συνίσταται στην παρακολούθηση και επιτυχή περάτωση ολοκληρωμένου κύκλου μαθημάτων ή άλλων εκπαιδευτικών ή ερευνητικών δραστηριοτήτων, που αντιστοιχούν κατ' ελάχιστον σε τριάντα (30) πιστωτικές μονάδες (European Credit Transfer and Accumulation System ECTS).

Στο πλαίσιο του προγράμματος σπουδών τρίτου κύκλου του Τμήματος δίνεται η δυνατότητα εκπόνησης διδακτορικής διατριβής με συνεπίβλεψη, σε συνεργασία με ένα (1) ή περισσότερα Τμήματα του ίδιου ή άλλου Α.Ε.Ι. της ημεδαπής, Ανώτατα Στρατιωτικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, Ανώτατες Εκκλησιαστικές Ακαδημίες, ερευνητικούς και τεχνολογικούς φορείς του άρθρου 13Α του ν. 4310/2014 (Α' 258), Ερευνητικά Πανεπιστημιακά Ινστιτούτα, την Ακαδημία Αθηνών, το Ίδρυμα Ιατροβιολογικών Ερευνών της Ακαδημίας Αθηνών, καθώς και με Ιδρύματα της αλλοδαπής, σύμφωνα με τα οριζόμενα στον Κανονισμό Σπουδών του Πανεπιστημίου. Δεν επιτρέπεται η σύμπραξη με εκπαιδευτικούς φορείς μη τυπικής μεταλυκειακής εκπαίδευσης του ν. 3696/2008 (Α' 177). Επίσης, μπορούν να εκπονηθούν Βιομηχανικά Διδακτορικά, σύμφωνα με τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας.

Πίνακας 2.38: Φοιτητικός πληθυσμός διδακτορικών σπουδών Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης

ΦΟΙΤΗΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ				
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΕΤΟΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ:			
	2019-20	2020-21	2021-22	2022-23
Νεοεισαχθέντες/νεοεισαχθείσες υποψήφιοι/ες διδάκτορες	9	6	6	6
Εν ενεργεία υποψήφιοι/ες διδάκτορες	55	52	54	52
Εισερχόμενοι/ες υποψήφιοι/ες διδάκτορες	0	0	0	0
Εξερχόμενοι/ες υποψήφιοι/ες διδάκτορες	1	0	0	0
Διπλώματα ευρεσιτεχνίας	0	0	0	0

Ο φοιτητικός πληθυσμός των διδακτορικών σπουδών του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης εμφανίζει σταθερότητα τα τελευταία τέσσερα ακαδημαϊκά έτη (2019-2023). Ο αριθμός των νεοεισαχθέντων/ουσών υποψηφίων κυμαίνεται μεταξύ 6 και 9 ετησίως, ενώ ο συνολικός αριθμός των ενεργών υποψηφίων παραμένει σχετικά σταθερός, με μικρές διακυμάνσεις μεταξύ 52 και 55 ατόμων. Παρατηρείται πλήρης απουσία εισερχόμενων υποψηφίων από άλλα ιδρύματα, καθώς και περιορισμένες αποφοιτήσεις, με μόνο έναν υποψήφιο να ολοκληρώνει το διδακτορικό του το 2019-20 και κανέναν τα επόμενα έτη. Επιπλέον, δεν καταγράφηκαν διπλώματα ευρεσιτεχνίας κατά την εξεταζόμενη περίοδο.

- **B.4.2 Έγκριση Κανονισμού Διδακτορικών Σπουδών**

Η έγκριση του Κανονισμού Διδακτορικών Σπουδών του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης της Σχολής Περιβάλλοντος, Γεωγραφίας και Εφαρμοσμένων Οικονομικών του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου πραγματοποιήθηκε στο υπ' αρ. 76137 ΦΕΚ 5145/Β' 16-11-2018.

- **B.4.3 Δημοσιοποίηση πληροφοριών**

Πίνακας 2.39: Δημοσιοποίηση πληροφοριών Διδακτορικών Σπουδών Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης

Ιστοσελίδα Διδακτορικών Σπουδών Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης	https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/ https://www.dhee.hua.gr/index.php/en/doctorate-studies
Κανονισμός Λειτουργίας - Οδηγός Σπουδών Διδακτορικών Σπουδών Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης	https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/didaktorikes-spoudes/kanonismos-leitourgias-odigos-spoudon
Κανονισμός Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης	https://www.dhee.hua.gr/images/2024/09/%CE%94%CE%99%CE%94%CE%91%CE%9A%CE%A4%CE%9F%CE%A1%CE%99%CE%9A%CE%A9%CE%9D_%CE%A3%CE%A0%CE%9F%CE%A5%CE%94%CE%A9%CE%9D_%CE%A4%CE%9F%CE%92%CE%91%CF%84%CE%B5%CE%BB.pdf
Διδάκτορες Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης	https://www.dhee.hua.gr/index.php/el/didaktorikes-spoudes/didaktrores-tmimatos

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

Γ.1 Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης

Η Συνέλευσή του Τμήματος αποφάσισε, ακολουθώντας την φιλοσοφία του Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης του Ιδρύματος για το διάστημα 2021-2024, να δοθεί έμφαση στην ανάπτυξη των παρακάτω τομέων:

- I. Ακαδημαϊκή Ανάπτυξη του Τμήματος βάσει Διεθνών Προτύπων & Διασφάλιση της Ποιότητας των Σπουδών του.
- II. Ενίσχυση της Ερευνητικής Δραστηριότητας του Τμήματος.
- III. Ενίσχυση της Εξωστρέφειας του Τμήματος.
- IV. Ενίσχυση των αρχών της Βιωσιμότητας στο Τμήμα.
- V. Υλικοτεχνικές Υποδομές.

Γ. 2 Πολιτική Ποιότητας

Η πολιτική ποιότητας του Πανεπιστημίου εγκρίθηκε στην 5η/01-11-2023 συνεδρίαση της Επιτροπής Διασφάλισης Ποιότητας, (η στοχοθεσία ποιότητας εγκρίθηκε στην 6η/16-11-2023 συνεδρίαση της Επιτροπής Διασφάλισης Ποιότητας) και επικυρώθηκε στην με αρ.457/06-12-2023 απόφαση Συγκλήτου.

Όραμα του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου

Ένα Πανεπιστήμιο που προσφέρει διαδρομές μάθησης και γνώσης, επιστημονικής και επαγγελματικής κατάρτισης, έρευνας αλλά και εξειδίκευσης, προτάσει τη βιώσιμη ανάπτυξη και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής του ανθρώπου και αναπτύσσει συνέργειες στο διεθνές περιβάλλον με σημαντική συνεισφορά.

Δήλωση Πολιτικής Ποιότητας

Το Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο συνεχίζει να προτάσσει τη διασφάλιση ποιότητας στον στρατηγικό του σχεδιασμό επενδύοντας σημαντικά και συστηματικά στη συνεχή ανάπτυξη κουλτούρας ποιότητας σε όλες του τις λειτουργίες και σε όλους τους τομείς της εκπαίδευσης, της έρευνας και της καινοτομίας.

Πολιτική Ποιότητας

Το Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο έχει θέσει και εφαρμόζει πολιτική ποιότητας η οποία αντικατοπτρίζεται στον εγκεκριμένο από τα αρμόδια όργανα “Στρατηγικό Σχέδιο 2021-2024”, καθώς η επίτευξη των στόχων αποτιμάται στο πλαίσιο δεικτών ποιότητας και επιτευγμάτων όπως έχουν οριστεί από το αρμόδιο Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού και την Εθνική Αρχή Ανώτατης Εκπαίδευσης.

Γ.3 Πίνακας Στοχοθεσίας

Το “Στρατηγικό Σχέδιο 2021-2024” συνοψίζεται στον ακόλουθο πίνακα:

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤ Α	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΑΞΙΑ	ΣΤΟΧΟΣ
Εκπαίδευση	Διεθνές Πανεπιστήμιο – Ακαδημαϊκή Ανάπτυξη	Ακαδημαϊκή ανάπτυξη Διασφάλιση ποιότητας σπουδών
Έρευνα	Ερευνητικό Πανεπιστήμιο	Διατήρηση υψηλού επιπέδου ερευνητικών αποτελεσμάτων Ενίσχυση της αξιοποίησης των αποτελεσμάτων της έρευνας
Σύνδεση με την κοινωνία	Εξωστρεφές Πανεπιστήμιο	Ενίσχυση της διασύνδεσης με την αγορά εργασίας Ενίσχυση της διασύνδεσης με την κοινωνία
Διεθνοποίηση	Διεθνές Πανεπιστήμιο	Διεθνοποίηση Προσέλκυση αλλοδαπών φοιτητών

Πανεπιστημιακό Περιβάλλον	Βιώσιμο Πανεπιστήμιο	Βιώσιμη λειτουργία Ενσωμάτωση και ενδυνάμωση όλων των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας
Διασφάλιση ποιότητας	Διατήρηση Φυσιογνωμίας Πανεπιστημίου	Επέκταση κτιριακών υποδομών Διατήρηση αρτιότητας υποδομών Βελτίωση επιπέδου υπηρεσιών ΜΟΔΙΠ: Διασφάλιση Ποιότητας Σπουδών

Στο πλαίσιο αυτό, η πολιτική ποιότητας στο Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο στοχεύει:

- στην πιστοποίηση όλων των Προγραμμάτων Σπουδών και στη συνεχή βελτίωσή τους με έμφαση τις ανάγκες των φοιτητών και τις εξελίξεις στα επιστημονικά πεδία που θεραπεύει,
- στην ενίσχυση της ερευνητικής δραστηριότητας μέσω συνεργειών με άλλα εκπαιδευτικά ιδρύματα, οργανισμούς και φορείς του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα στην Ελλάδα και στο εξωτερικό,
- στην επιδίωξη της αριστείας, της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας,
- στη βιώσιμη λειτουργία του Πανεπιστημίου και στην αναβάθμιση του εργασιακού περιβάλλοντος και των υποδομών για την ενίσχυση του ακαδημαϊκού και διοικητικού έργου,
- στην διασφάλιση της διαφάνειας, της αξιολόγησης και της παροχής ίσων ευκαιριών χωρίς διακρίσεις προς όλα τα εμπλεκόμενα μέρη,
- στην συμβολή του στην κοινωνία και στην ποιότητα ζωής του ανθρώπου, μένοντας πιστό στο όραμα του ιδρυτή του και εθνικού ευεργέτη Παναγιώτη Χαροκόπου.

Γ.4 Η διαδικασία της Πιστοποίησης του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών (ΠΠΣ) του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΤΟΒΑ) της Σχολής Γεωγραφίας, Περιβάλλοντος και Εφαρμοσμένων Οικονομικών του Χαροκοπέιου Πανεπιστημίου, πραγματοποιήθηκε από Επιτροπή Εμπειρογνομόνων, μελών του σχετικού Μητρώου της Α.ΔΙ.Π. Η Πιστοποίηση έλαβε χώρα κατά το χειμερινό εξάμηνο του ακαδημαϊκού έτους 2018-2019, από 18.03.2019 έως και 19.03.2019 και οργανώθηκε από την ΑΔΙΠ σε συνεργασία

με το Πανεπιστήμιο. Η επιτροπή διατύπωσε συστάσεις στην τελική Έκθεση Εξωτερικής Αξιολόγησης και Πιστοποίησης που υποβλήθηκε στις 26.03.2019 και είναι προσβάσιμη στην ιστοσελίδα του Τμήματος στον σύνδεσμο:

Έκθεση Εξωτερικής Αξιολόγησης

Οι **αδυναμίες** που επισημάνθηκαν αφορούν:

- Στην έλλειψη δυνατότητας προσθήκης στο Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών (ΠΠΣ) του Τμήματος επιπλέον προσφερόμενων μαθημάτων άλλων πανεπιστημιακών Τμημάτων.
- Στο χαμηλό ποσοστό συμμετοχής των φοιτητών/τριών του Τμήματος στη διαδικασία της αξιολόγησης του παρεχόμενου διδακτικού έργου και των διδασκόντων.
- Στο χαμηλό επίπεδο διεθνοποίησης των φοιτητών/τριών και στη μικρή συμμετοχή τους σε διεθνείς εκπαιδευτικές δραστηριότητες.

Οι **συστάσεις** και οι προτάσεις της Επιτροπής Αξιολόγησης για περαιτέρω βελτίωση ήταν οι εξής:

- Σταδιακή και σταθερή βελτίωση, ανά έτος, των δεικτών εκτίμησης της απόδοσης των βασικών στόχων του Τμήματος, με στόχο τη συνεχή βελτίωση του ΠΠΣ του Τμήματος.
- Προσθήκη στο ΠΠΣ του Τμήματος επιπλέον προσφερόμενων μαθημάτων άλλων πανεπιστημιακών Τμημάτων.
- Ενίσχυση της συμμετοχής των φοιτητών/τριών στη διαδικασία της αξιολόγησης.
- Ενίσχυση της συμμετοχής των μελών του διδακτικού και ερευνητικού δυναμικού του Τμήματος και των φοιτητών/τριών σε έργα Erasmus και Erasmus Mundus, αντίστοιχα.
- Διοργάνωση ημερών γνωριμίας/ανοικτής πρόσβασης (opendays) για μαθητές της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και αξιοποίηση του διεπιστημονικού χαρακτήρα του Τμήματος.

Σύμφωνα με τις συστάσεις της Επιτροπής Αξιολόγησης τέθηκαν οι αντίστοιχοι στόχοι και δράσεις για την υλοποίησή τους από το Τμήμα, οι οποίοι επιτεύχθηκαν σε βαθμό 85- 100%.

Γ.5 Τα συμπεράσματα της τρέχουσας Εσωτερικής Αξιολόγησης και οι προτάσεις βελτίωσης ή/και προληπτικές ενέργειες παρατίθενται ακολούθως:

- ❖ Διατήρηση των θετικών σημείων που προκύπτουν από την αξιολόγηση, με στόχο τη μετακίνηση ακόμα μεγαλύτερου ποσοστού φοιτητών προς τις απαντήσεις που δηλώνουν το μέγιστο βαθμό ικανοποίησης.
- ❖ Βελτίωση των παραμέτρων του εκπαιδευτικού έργου που παρουσιάζουν σχετικά χαμηλότερα ποσοστά αποδοχής από τους φοιτητές, και συγκεκριμένα να βελτιωθεί το εκπαιδευτικό υλικό που χρησιμοποιείται από τους/τις διδάσκοντες/ουσες ώστε να επιτύχει την καλύτερη κατανόηση του μαθήματος καθώς και να βελτιωθεί το υλικό που διαθέτει ο/η διδάσκων/ουσα στο e-class.
- ❖ Αύξηση της συμμετοχής των φοιτητών στη διαδικασία της αξιολόγησης και κυρίως αυτών που συμμετέχουν ενεργά στην εκπαιδευτική διαδικασία καθώς και μείωση του ποσοστού των φοιτητών που συμμετέχουν μεν στην αξιολόγηση, αλλά δεν δίνουν ολοκληρωμένες απαντήσεις.

❖ Διερεύνηση των αιτιών της μέτριας βαθμολογίας που λαμβάνει το Τμήμα σε ερωτήσεις που αφορούν τις υποδομές.

❖ Εμπλουτισμός της ιστοσελίδας με υλικό που αφορά τις δεξιότητες των αποφοίτων.

Γ.6 Η Μονάδα Διασφάλισης Ποιότητας σε συνεργασία με την ΟΜ.Ε.Α του Τμήματος Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης, με χρήση πίνακα ελέγχου με τα βασικά σημεία απαίτησης του προτύπου πιστοποίησης για την υποβολή της πρότασης πιστοποίησης των ΠΠΣ, ολοκλήρωσαν την εσωτερική αξιολόγησή του, με βάση την πρόταση πιστοποίησης και το υλικό τεκμηρίωσή της. Κατόπιν του σχετικού ελέγχου, διαπιστώνουν στη δέκατη (10η) Συνέλευση της ΜΟ.ΔΙ.Π τη συμμόρφωσή της με το πρότυπο.